دسپوږمۍ ترکلي

داوس مهالو افغان ښځينه شاعرانو دشعرونو ګډه ټولګه

راټولوونکې : سپوږمۍ نوري

خپرونکي : ميرمن کلتوري ـ ټولنيز بهير

www.samsoor.com

د کتاب چاپ ټوله حقوق د خپروونکي اوداًنلائن حق ئې يوا ځي د سمسور پاڼي سره محفوظ دي

سریزه

په کابل کې د میرمن کلتوري ـ ټولنیز بهیر په اوونیزه غونډه کې ددغه بهیر یوې غړې اورې امیل د تکړه شاعرې حمیدې پکتیانۍ دغه غزل ولوست:

خیال کې ستا د مخ له تما شې نه وتی نشمه

څرنګه دې رام کړم له اودې نه وتی نشمه
ته خو مې ظالمه کله کله حال احوال پوښته
زه خو یم مجبوره دروازې نه وتی نشمه

زه لکه معصوم ماشوم په سرو لمبو کې ګیر یمه
خوار افغانستان یم له جګړې نه وتی نشمه....

ددغه شعر له لوستلو وروسته اجمل تورمان په یوه سپینه پاڼه راته ولیکل ، آیا دا شعر ستادی ، او تا اورې ته ورکړی و ، چې په غونډه کې یې ولولي ؟
ما بیرته ورته ولیکل: یه دا د حمیدې پکتیانۍ غزل و ، اورې امیل پخپله ډیر ښه شعرونه لیکی خو دا شعر ددې او ټولو خوښ شوی و ، ځکه یې دلته ولوست ، یوه شوم چې تورمان صاحب زموږ د ډیرو نورو شاعرانو غوندې په دې خبره باور ونه کړ.
د پکتیا ولایت له یوه کلي څخه یوه بله شاعره د میرمن کلتوري ـ ټولنیز بهیر په اوونیزو غونډو کې خپل شعرونه د تیلیفون له لارې وایي ، د هغې د شعر یوه برخه مې ومان نیازي ته واوروله:
دا ژوند مې چې د چا په نوم لیکلی و ، ونه شو
ما هم د لاس په کرښو کې کتلی و ، ونه شو
په تمه ورته ناسته وم ، چې شین به شي لا وورېو
د زړه په مات کودي کې مې کرلی و ، ونه شو
د ومان صاحب دا شعر ډیر خوښ شو ، ویې ویل ښکلی شعر دی ، خو خدای دې وکړي چې دا شاعره په رښتیا هم موجوده وي.او د کوم نارینه شاعر نه وي ، تر ډیره وخته زموږ د یوې بلې تکړه شاعرې بلینډه بدرۍ په باب هم دا ډول نظر موجود و ، ډیرو کسانو دهغې شعرونه نورو لویو شاعرانو ته منسوبول.
ددې خاطره ډولو خبرو له یادولو څخه مې مقصد داو چې د افغان میرمنو د شعرونو په اړه د موجود ذهنیت یادونه وکړم.
د میرمنو د شعر په اړه زموږ په ادبي کړیو کې دا ذهنیت ولې موجود دی؟
د نورو لاملونو تر څنګ یې یو لامل دا هم دی چې ښځینه شاعرانو خپلو ادبي هستونو ته لکه څومره چې لازم دی انعکاس نه دی ورکړی.دوی ښکلي شعرونه ویلي ، کتابونه یې لیکلي خو زیاتره یې خپاره شوي نه دي ، له منځه تللي دي ، دوی د للمي د ګلانو غوندې ټوکیدلي ، خو بیرته ژر خزان شوي دي.

پښتنو میرمنو د نارینه وو په څیر ادبي بهیرونه او فعالې ټولنې نه لرلې ، په کومه یوه نیمه مشاعره او غونډه کې به یې ګډون سمبولیکه بڼه لرله .نه دوی او نه هم بل چا ددوی د استعدادونو د غوړېدو لپاره دایمي او منظم کار کړی دی .ددوی په نامه ډیرې ټولنې جوړې شوې دی خو د ځینو د ګټو قرباني شوې دي .ددوی ټول ویاړونه یو دوو تنو خپل کړي دي.

که نه وي لنډۍ چې زرګونه کاله مخینه لري او د یو شمیر فولکلور پیژندونکو په باور زیات شمیر یې میرمنو ویلي دی او د نازو آنا کابو دری دری نیمې پیړۍ دمخه را پاته څلوریزه یې هغه بیلګې بللی شو چې د هیچا په ذهن کې دافغان میرمنو د وړتیا په باب د شک ځای نه پریږدي.

په کابل کې د یو شمیر وطنپالو او با احساسه نجونو او میرمنو هڅې یوې ساهرې شریف، لینا شریفي، دل افروز ځیرک ، طوبا ندا، فریبا ظاهر، حمیرا کاوون ،اینجنیرې راضیې نعیمی، خاطره اسحاقزی، راحلې نوري، الینا راسي او یو شمیر نورو میرمنو په ګډو هڅو او نوښت او زموږ د زمانې دیوه خواخوږي ، وطنپال او صادق انسان تکړه لیکوال ډاکټر صاحب خوشحال روهي په صادقانه مرستو میرمن کلتوري-ټولنیز بهیر او بیا وروسته د هیواد په ولایتونو او اوله هیواده بهر د داسې بهیرونو جوړېدل هغه ستر تاریخي ګام و ، چې که خدای (ج) کول له دې وروسته به پښتنې میرمنې هم د خپلو وروڼو په څیر وکولای شی د خپلې ژبې او ادب په بډاینه کې څرګنده او زیاته ونډه ولري او دا اوسنی موجود ذهنیت به بدل کړي.

دغو خویندو دداسې بهیرونو په جوړولو سره کلک هوډ کړی دی چې بدلون راولي ، ددې بهیر له جوړېدو وروسته په لږه موده کې ستر بدلونونه هم راغلي دي. میرمن بهیر په مرکز او ولایتونو کې منظمې اوونیزې غونډې لري ، په ادبي ژانرونو کره کتنې کوي ، کتابونه لیکي او خپروي یې ، او د ښځو د وړتیا لوړولو په مهو عملي پروژو کار کوي د میرمن کلتوري-ټولنیز بهیر د اوونیزو غونډو تر اغیز لاندې یوازې په کابل کې ۳۴ نجونې د لیکوالې او شاعرې ډګر ته نوې را وتلې دی او د هرې ورځې په تیریدو سره یې شمیر زیاتیږي.

دغه کتاب چې ددې بهیر د یوې تکړه او هڅاندې غړې لیکوالې او شاعرې سپوږمۍ نوري په زیار چمتو شوی دی ددغو میرمنو د شعرونو یوه کوچنۍ بیلګه ده.

اوس هم لا ډیرې نجونې او میرمنې شته چې لیکنې کوی ، د تیلیفون پر کرښه د میرمن بهیر په غونډو کې شعرونه لولي خو د خپلو شعرونو او لیکنو د خپرولو تابیا او اجازه نه لري او لا خو زموږ په ولسوالیو او کلیو کې شته داسې ډیرې لیکوالې او شاعرانې چې لا تر اوسه ددغو بهیرونو وړانګې تر هغوی پورې نه دی رسیدلې او په دې کتاب کې یې د شعرونو نمونې نشته.

سپوږمۍ نوري ددغه کتاب دشعرونو دراټولولو لپاره دوه میاشتې پرله پسې کار وکړ چې دغه خدمت یې د ډیرې ستاینې وړ دی.

په دغه کتاب کې د افغان ښځینه شاعرانو په زړه پورې شعرونه را ټول شوي دي. د ښځینه شاعرانو په شعرونو تل دا نیوکه وه چې ویل کیدل د دوی شعرونه د نارینه شاعرانو د شعرونو کاپي دي ، له حسینه ګل تنها پرته دنورو ښځینه شاعرانو شعرونه د دوی دخپل احساس بیانوونکی نه دی ، که یې نوم ترې لیرې کړای شي هیڅوک نه پوهیږي چې دا د یوې ښځینه شاعرې شعر دی او ددې تر څنګ دداسې نورو نیمګړتیاوو یادونه به تل کیدله ، خو که اوس څوک ددغوشاعرانوشعرونه ولولي ، څرګنده به شي چې څومره زیات بدلون پکې راغلی دی ، زه یوازې یو څو کوچنۍ بیلګې دلته را اخلم:

کونډه

زما د مړه مېړه له مړینې

څلور میاشتې او لس ورځې تېرې

مور مې بیګاه راته ویل

تېزې جامې مه کوه

په حویلۍ کې په لوړ غږ باندې خبرې مه کړه

شونډې دې وچې ساته

وېښتنه څپوله پرېږده ...

پام چېرې سترګې په رانجه چې نه کړې

هغه دې نه دې اوربدلي چا نه

کونډه، چې سترګې توروي

زړه یې مېړه غواړي.... تر پایه

د آغلې پروین ملال دغه بل شعر وګورئ :

دوهم واده

که راته وبښې ټول ستوري د لمرو په شانې

او اوبه راکړې د سپوږمۍ د چینو

جامې مې جوړې د حریر او شبنم

شونډو ته رنګ د مرجان

د سترګو تور مې وي د يو زرو شپو

لاس ته باهو د هالې

شور د کونګرو د جنتي سندرو

مخ ته رڼا د نور د غره ځينې

د غاړې هار مې د بوډۍ له تاله

د غوږ لښتۍ مې د پروين او د زهرې له څوکو ......

..... زما د هستۍ زما د ښايست بها به څوک وټاکي

زما خاوند زما مېړه زما تفسير د حسن

بېګاه د بل چا په پالنګ ختلی

او ما ته نه راګوري

ځکه هغه

دوهم واده کړی دی.

د دغو لاندې بېلابېلو شاعرانو د شعر له څو کوچنيو نمونو څخه د ميرمنو د شعر د پختګي درک لګېدلای شي:

...خدايه ته مې داسې د جانان زړه کې راشنه کړې چې
ټول عمر له دغې ايينې نه وتی نشمه
او ځمه له ځانه له جهانه لرې لاړه شم
ګرانه ستا د خيال له دايرې نه وتی نشمه

*

په کور مې ګرځي تور کارغه د جانان زيرې راوړي
ښکاري چې بيرته په وطن دامان زيرى راوړي
چې ورته ترې ومه زه له ډيره وخته په ژوند
د سباوون راته دزړه د ارمان زيرې راوړي

*

څه دې ياد مخې ته راغى،څه وه لاره ورانه ورانه

څه مې ژبه ټکنى شوه څه مې ولوستې جانانه

ستا به ستوري هم را پريوزي ، ستا به لمر له غيږې ورک شي

که دې غم زما په شاني چيرته يوړلو آسمانه

بس نظر يې هم کافر دى ، مستانه يې ټول وجود دى

زما مينه هم هغه ده، ځکه تا غواړي ايمانه

*

ستا د ژوند کاروان سره چې مله نه شوم

سُر نه شـــوم، ســـندره او ټـــپه نه شوم

ويني ويني ټنـډه په ســـجدو مـــې کړه

خدايه پاکه بيـــا هم پرښـــته نه شـــوم

((ناسته يم له کـــور څــــخه راوزم نه

ځـــکه پښـــتنو ته پښـــتنه نه شوم))

*

لاس بې رسي ان تر ستوري دنګ ولاړ دی

بیا مې خیال په سندریز ګړنګ ولاړ دی

بوله مه چې به زلمي ور پسې پاڅي

انقلابه، جینکو ته جنګ ولاړ دی

هر غزل مې لکه زیړ پښتون د غرونو

ځکه هوش دی ورته لوتی رنګ ولاړ دی

زما له سل ملالو ډک درانه نظر ته

ستا نظر لکه زخمي پېړنګ ولاړ دی

یا:

کله چې مې سترګې د لومړي ځل لپاره خلاصې کړې
انې مې چیغه وکړه
پلار مې په قار شو
مور مې وژړېده
او نورو
ناڅاپه دا پوښتنه وکړه:
"بیا یې لور وزیږوله؟"

*

اوس زمانه د مینتوب د مینو نه ده پاته
اوس زمانه د مهربانه زړونو نه ده پاته

چناره مه ژاړه غوغا مه کوه
د خپلو څانګو په یاد ویر او واویلا مه کوه

له دې نا ترسه خلکو مه پوښته ګیلې مه کوه
ژوندون ظالم دی تیروه یې اند یښنې مه کوه

دغه بيتونه مې له مخې ته پرتو شعرونو څخه په تصادفي ډول را واخيستل ،په دې کتاب کې به تاسې د ميرمنو د اوسنۍ شاعرۍ ښکلې او ډيرې په زړه پورې بيلګې ولولئ ، قدرمنو خويندو ته دژبې او ادب په برخه کې د لازياتو بريو هيله کوم ، هيله مند يم په نږدې راتلونکې د دوی د نظم او نثر د نورو لا ښو اثارو د خپراوي شاهدان واوسو.

علم ګل سحر

کابل – څارندوی مينه

د ۱۳۸۷ کال د سلواغې ۲۲ نيټه

1. ادیبه ادیب
2. آریا حافظ
3. آریانا حقپال
4. انیسه حسن خیل
5. اوږی امیل
6. بلینده بدری
7. بهشته مینه افغان - غزنی
8. بهادره وردګ
9. پروین فیض زاده ملال
10. پلوشه ځلا - غزنی
11. تورپېکۍ الم
12. جمیله ګران
13. حسیبه شهید
14. حمیده پکتانۍ
15. حمیرا کاوون
16. خاطره اسحاق زۍ
17. خماره قریشی
18. ځلا زرمتۍ
19. درخانۍ هوسا
20. رحیمه پشتونجار
21. روشنا وردګ
22. رڼا مومند
23. زرپاڼه همپا
24. زرلښت حفیظ ملکزۍ
25. زرغونه توخي
26. زرغونه رحمتي
27. زینب مصباح سالک
28. سارا کاوون
29. سپوږمۍ -
30. سوسن نایل
31. سوله نیازۍ
32. شایمه ذهین
33. شریفه نوري
34. شکریه خروټي
35. شکریه مرهونۍ
36. شګوفه مینه

37. ش ، ل
38. ښکلا پکتیاواله
39. عارفه بهارت
40. عارفه نورکلي
41. عالیه وردګ
42. عابده وردګ
43. فرحناز رحماني
44. فرشته امرخیل
45. فریده هوډ سیفي
46. فضیله مروت
47. کامله طاهر
48. لطیفه وردګ
49. لطیفه لالهاند
50. مرغلره بابۍ
51. مژګان
52. مسکان خونابي الفت
53. معصومه مینه
54. ملالۍ همدم
55. مینه منګل
56. مینه صابر وردګ
57. نبیله غزل
58. نظیفه شاه
59. وحیده وردګ
60. نظیفه شاه
61. نفیسه کوچۍ
62. ورښمینه سعادت
63. وږمه سباعامر
64. ولوله تنها
65. ویدا حافظ

ادیبه ادیب

ادیبه ادیب دډګروال مړني ساپي لورد عبدالجلیل ساپي لمسۍ په ۱۳۷۰ لمریز کال کې دکابل په ښار کې په یوه درنه روڼ انده اودینداره کورنۍ کې زېږېدلې ده. په اصل کې دکاپیسا ولایت د تګاب ولسوالۍ ده.

ادیبه ادیب دلیکوالۍ ترڅنګ ښه رسامه هم ده. اغلې ادیب وایي شعرونه مې ډېر خوښېږي او په همدې خاطر دګڼ شمېر شاعرانو ټولګې له ځانه سره لري. اغلې ادیب لاهم په ښوونځي کې زده کوونکې ده او له لومړي ټولګي تراوسه پورې چې نېږدې فارغېږي دخپلې لیسې ممتازه زده کوونکې او تراوسه پورې په لومړۍ درجه مختنه تللې دی.

اغلې ادیب له ادبیاتو او مطبوعاتو سره مینه لري، د پښتوژبې تکړه ویانده ده او کله ناکله ځنې پروګرامونه هم پرمخ بیایي .اغلې ادیب اوس مهال شعر لیکلو ته هم مخه کړې دی.

دا یې هم دشعرنمونه:

غزل

ستا د جدائي نغمه خوره چې شوه

ویسولم اور لمبه لمبه چې شــوه

اوښکي ستا وې ستوري مرغلرې وې

هریوه ګریوان ته میلمنه چې شـوه

مات زړګي مې مات ټوټې ، ټوټې شولو

ځاځکي اوښکه من ځیني درنه چې شوه

ستا ښه اداء غرېتل په ما شــوې ؤ

بـده راپیدا بـیلتون شـببه چې شوه

آریا حافظ

آریا حافظ د اسد الله حافظ لور په ۱۳۶۲ لمریز کال کې د ننګرهار ولایت کې زیږیدلی دی .

اغلې حافظ د کابل په ښار کې د طبي علومو له انسیتیوت څخه فارغه شوې او اوس په شمشاد ټلویزیون کې د ویاندې او پروډیوسرې په توګه دنده ترسره کوي.

دا هم داغې حافظ د شعرنمونه:

بې وفا یار

دا ډیر کاته د مینوب اغاز دئ

دزړه درزا دلیونتوب ګذار دئ

اشنا په برګو راته مه راګوره

مینه ګناه نه ده زړه پراوز دئ

زړه مې بایللې ستا په مینه آشنا

ستا په کتوکې مې د میني راز دئ

چې یې خوبونه په رښتیا بدل کړي

د عاشقانو ترمینځ راز ونیاز دئ

دا ستا په مینه باندې پایم یاره

اې کبرجنه د ستا ځومره ناز دئ

آریا راشه بې وفا سره څه کړې

بې وفادی بې وفا وسره ساې دی

۱۳۸۷/۱۲/۲

دوطن زلمو ته

باخبرکه موتاریخ نه هریو ځوان شي

بیا خبربه د خپل ځانه او جهان شي

لوړ اوچت به مو بیرغ وي په ملکو کې

په جهان کې به اوچت سر د افغان شي

ننګ غیرت که دنیکونورا ژوندي کړو

راپه برخه به نیک نوم دقهرمان شي

که پشتون ازبک بلوڅ اوهزاره دئ

هم ترکمن تاجک په یوه لاره روان شي

د وحدت لاسونه ورکړي یو او بل ته

په یووالي د یوه باغبان ګلان شي

د اریا ارمان به هلته شي تر سره

چې اباد مو دا وطن افغانستان شي

آریانا حقپال

آریانا حقپال د پوهندوي دکتورمحمد اجان حقپال لور د الحاج محمد اکرم خان لمسی په ۱۳۶۷ لمریز کال د لړم د میاشتې په شلمه نېټه د پنجشنبې په ورځ د پېښور پوهنتون ترڅنګ د دانش آباد په کلي کې زېږېدلې اصلي ټاټوبی یې د لغمان مرکز(پشه یي نومی کلی) دی، په قام حسین خیله اوس په کابل کې د اتمې حوزې ترڅنګ رحمان مېنې کې مېشته دی. په ۱۳۸۲ لمریز کال کې د پېښور د مهاجرینو له ښوونځي (د حضرت بي بي خدیجې الکبری عالي لیسې) څخه فارغه او دا باید وویل شي چې د ښوونځي له پیله تر پایه پورې په لومړۍ درجه او ممتازه زده کوونکې وه.

ددې ترڅنګ یې دیني مدرسه هم تعقیب کړې ده، په کال ۱۳۸۳ لمریزکې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي پښتو څانګې ته شامله او په ۱۳۸۶ لمریزکې ترې په لومړۍ درجه فارغ التحصیله شوه.

د اداري او منجمنت شپږمیاشتنی کورس یې د افغانستان د اداري اصلاحاتو او ملکي خدماتو په انسټیټوټ کې په کال ۱۳۸۷ لمریزکې ترسره کړی او په نوموړي انسټیټوټ پورې اړوند د ښوونې او روزنې د وزارت په یوه ریاست کې یې د ستاژعلمي زده کړې لپاره دنده ترسره کړه. د زده کړو په دې اوږدو کې یې تحسین نامې هم ترلاسه کړې دي. او د پوهنتون ډیپلوم د جمهور رییس ښاغلي حامد کرزي په لاس ورکړل شوی دی .

د زده کړې په ترڅ کې یې بیلابیل مضامین لیکلي او ژباړلي دي چې څه ناڅه یې په جرایدو او مجلاتو کې خپاره شوي او لا خپرېږي . د ژباړلې په برخه کې باید وویل شي چې زیاتره له دري پښتو ته ، له پښتو ژبې دري ته ،له اوردو ژبې او یو نیم له عربي ژبې څخه دري ته ژباړې کړې او چاپ ته رسیدلې دي.

کله کله یې په ځانګړو سیمنارونو کې ګډون کړی او کله یې هم د انانسرۍ په توګه دنده ترسره کړېده. له شعر او شاعرۍ سره هم ډېره مینه لري. او دګوتو په شمیرڅه مات او ګوډ شعرونه یې هم لیکلي دي. او د پوهنځي په دویم ټولګي کې یې په شعر لیکلو پیل کړی دی.

دا یې هم د شعر نمونه:

ته زمایې!

ته په هرلوري موجود یې

لټوم دې ولې تل

نه پوهیږم څه را پیښ دي

نا اشنا شو اشنا دل

ما ویل چې ته زمایې

د زړه سترګو مې کتل

لرې لرې يې له مانه

که زه يم په فکر بل

هسې برېښي چې مې مينه

رانه ورکه په کابل

زه يم ستا اې زما ربه

ما نژدې کړه ځان ته خپل

په خپل ياد مې لره بوخته

ځان نه غواړمه غافل

ستاثنا ته تل چمتويم

ژبه ستا په ياد بلبل

چې د کفر په تيارو کې

روڼ سهار شمه فاعل

جذبه راکړه د ايمان ته

(ډيوه) محوه کړه باطل

دغاړې هار

اشنا مخ راته نه ښايي دا څه چار دی

پټ په غوږ کې راته وايي دامې يار دی

د وصال لاره بې لرې نه پوهيږم

تورې دښتې ،ځړې وريځې ، اغزن لار دی

دا دخولې خبرې نه دي چې بې اورئ

له زړګيه راوتلی يو انګار دی

بې له ياره مې ښايست په جهان نه شته

اشنا ياد چې مې اميل د غاړې هار دی

ربه ! دغه مې دی سوال له بې قبول کړې

مينه مينه مې بې تو له دا مې کار دی

ځلوريځه

حيا کې لوړ وي تل مقام د ښځې

بې حيايي وي بد انجام د ښځې

خوله د جهان شوه له فساده ډکه

وساته خدايه ننګ او نام د ښځې

انیسه حسن خیل

انیسه حسن خیل د عبدالباري غیرت لور د میدان وردګو ولایت د شنیزسیمې د حسن خیلو او سیدونکې په ۱۳۵۲ کال په کابل کې زېږېدلې ده او په ۱۳۵۸ کال یې له کورنۍ سره پېښور ته هجرت کړی.

لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د پېښور جوګیو اړه لیسه کې او لوړې زده کړې یې په پېښور پوهنتون کې سرته رسولې دي. له پېښور پوهنتون څخه یې بې اې سند ترلاسه کړی دي. انیسه حسن خیل په شعر او نثر دواړو کې ښه لاس لري او سربېره په خپلې مورنۍ ژبې په اردو کې هم روان او خواږه لیکل کوي او وخت نا وخته له انګلیسي او اردو ژبې څخه ژباړې هم کوي.

د دې لیکنې د سهار، وحدت، ګندهارا ، ابلاغ خپرونو کې او اردو لیکنې یې په مشرق ورځپانه کې خپرې شوې دي همدا ډول یې لیکنې او شعرونه په هیله، ګندهارا، ګوربت، ګودر او ځینو نورو مجلو کې هم چاپ شوي دي .

انیسه حسن دغه اثار لري:

د کلي افسانه ، شعري غونډ چاپ ته تیارز

برخلیک ، د مقالو او نثرونو ټولګه.

دا یې هم د شعرونو بېلګه:

غزل

زخمونه نوي نوي او دردونه نوي نوي

په دې دنیا راغلي دي غمونه نوي نوي

ناري مې ډېرې وکړې خو ته پوه نه شوې زړګیه

اوس وو ایه چې زده کړم اوازونه نوي نوي

زما او ستا په منځ کې خو پخوا هم فاصلې وې

خو اوس دي ودريدلي ديوالونه نوي نوي

ژړا او اسويلو ته مې پام نه شو د هيڅا هم

نو څرنګه زه وباسم آهونه نوي نوي

دا عهد مې دی کړی که ته راغلې اې جانانه

نو ستا په خوشالۍ به کړم سازونه نوي نوي

زه وايم انيسې ګوندې د مخه منزل ستا شي

خو هره خوا چې ځي خوري تيندکونه نوي نوي

اوږی امیل

اوږی امیل د عبدالظاهر لور په ۱۳۴۲ هـ ش کال دلغمان په ښکلی ولايت کې زيږيدلې لمړنۍ زده کړې يې د کابل د خوشحال خان مينې د سپين کلي په ليسه ، منځنۍ زده کړې يې دافشارو په منځنۍ ښوونځي کې اود مريم د عالي ليسې څخه په کال ۱۳۶۲ کې فارغه اود کانکورله ازموينې وروسته د ځمکې پيژندنې پوهنځي ته برياليۍ اوپه کال ۱۳۶۶ کې له نوموړي پوهنځي څخه فارغه شوې ده. په کال ۱۳۶۷ کې د انيستيتوت تحقيقاتي کيهاني کې چې د جيوديوزۍ اوکارتوګرافۍ رياست څخه يو رياست دی په کار پيل وکړ، ورسته د درې کالو د يونسکو په ملي کميسيون کې يې خپلې دندې ته ادامه ورکړه ورسته د ښوونې او روزنې دثانوي تدريساتو په رياست کې دعلمي غړې په توګه په دنده وګمارل شوه . بيا يې درې کاله په کليد راډيو کې د پښتو نطاقې او پرديوسرې په توګه يې کار وکړ اوترهغه ورسته دوه کاله مې د اريانا راډيو تلويزيون کې دنده ترسره کوله او اوس په ملي تلويزيون کې د شومه دم انګازې خپرونه پرمخ بيايې.

داهم داغلې اوږی اميل د شعر بيلګه:

د اوښکو باران

وخت چې زما هیلونه لاسونه په سر واړول

ماهم له دې غمه ډک جامونه په سر واړول

مانه په ژوندون کې د نجات ساحل چې ورک شولو

ما دغم دریاب کې طوفانونه په سر واړول

دا ماشوم زړګی چې مې زندان ستا دغمونو شو

ما پدې زندان کې ځنځیرونه په سر واړول

خوب ارام چې لاړستا له غمه زما سترګونه

ماپه تورو شپو کې شوګیرونه په سر واړول

تاکه مې دګل غوندې نازک زړګی زخمي کړلو

ماهم دغاټول غوندې داغونه په سر واړول

خیر دی که امیل شوم اودغم غاړې ته ولویدم

ګوره چې مې څنګه فریادونه په سر واړول

راته وخانده

اې زما دمينې مسته ليونيه

ته پوهيږې ؟

چې زما د زړه په کورکې

يوه نوې رنګينه غوندې وږمه په چليدو ده

زما دهيلو مړاوې شوې غوټۍ بيا په غوړيدو ده

راته وخانده په مينه

هسې شانې

چې د درد اود غمونو له مابنامه رابهر شم

دغزلو اوسندرو

په ښايسته غوندې انداز کې

ستا د زړه محل ته درشم

راته وخانده په مينه

هسې شانې

چې زه تانده سده غوټۍ شم

ستا اميل شم ستا اوربۍ شم

يوه مسته ليونۍ شم

بلینده بدرګی

آیتونه حدیثونه

لښکر به څنګه جوړشي؟

زه شوم غلي سر مې ټیټ کړ

نه زاری بې کړې قبولې

نه هم داسې کوم خوابو

نه کوم توری دتسل و

آیتونه ،حدیثو نه

ټول له سره بې په یادوو

دی په تلو وما کړې پورته

ډکې سترګې بې تر سترګو

دا په ژوند کې لومړی ورځ وه

چې مې اوښکې په غمبورو

دامنظر خو مخکې نه و

چې دی مسک اوزه به ژاړم

زما ټول غروررا ټول و

په نو عمره شان مسکا بې

لکه څوک یا غې جنګجو چې

پرهرژلی شي بې وسه

تیره توره په اورمیږېې

څوک یا غې سالارور کیږدې

غزل

ورېمې د سپين سحربس پو کولې بلينده‌ې

د ژوبل انتظار مې مړکيدلې بلينده‌ې

تصوير به يې ستا ښکل چې و داسې په مستۍ وې

په مخ مې نن د اوښکو نڅيدلې بلينده‌ې

قبول چې مې پرې سوال شو نو له هاغې ورځې تل به

زيارت کې واړو جونو ګرځولې بلينده‌ې

ډولۍ وه ، جنازه وه ، که له جنګه مات لښکرؤ ؟

له ورا يې منډ هير کې ښکاريدلې بلينده‌ې

شهيد ماشوم ته واړه پريښتې په هر کلي وې

د ستورو چې اسمان کې ريپيدلې بلينده‌ې

يا شپه د پينځلسې وه ، يا خو ستا د راتلو غرېږ

په هره لار د چم چې بليدلې بلينده‌ې

غزل

راوړی چا په تا ایمان دئ او چا نه دئ

اې مینې ، چا منلی دې قران دئ او چا نه دئ

دعوه د لیونتوب خو ډیرو کړی پدې چم کې

خو څیرې چا ټټر او بیا ګریوان دئ او چا نه دئ

بس کاشکې چې د ټولو ژړو زور در باندې بر وای

غربته چا خلاص کړی درنه ځان دئ او چا نه دئ

خوښ کړې نو دنیا به وې د مینې هر پړاوو خو

ژباړلې چا د خپل سر په تاوان دئ او چانه دئ

بیعت خو د سندرو سره ټولو خلکو کړی

خو ځان چا رسولی تر(رحمان) دئ او چا نه دئ

تصویر بې که هر څو دې د غزل سترګو کې اوسي

لیدلې (بلینډې) چا دې ارمان دئ او چا نه دئ

دژوند ملګریه

هئ ، زما دژوند ملګریه!

د ماښیو په ښارو کې

هاغه ورځ به هم ته ورک وې

چې مې جوړه کړې همزولې

لکه ناوې د پریو

راخورې مې چې کړې زلفې

په تندي مې ټیک ځوړند کړې

سور پیزوان کړې را په پوزه

دنریو وروزو مینځ کې

د کاجلو خال راجوړ کړې

را په غاړه کړې هارونه

د نرګسو ، د رامبیل

سور سالو را باندې خور کړې

غبرګ ځوندې د لونګینو

وار په وار باندې شیندې

خوشبوېې د ګلابونو

له هر خوا را باندې اورې

زیړې ، سرې د ګلو پاڼې

لوی واړه راپسې ژاړي

سره په وینو دنګو جونو

په وهلو خپل تندی وي

وهم پروت به وي په کلي

ساه به الوتې وي له لارو

ته به نه وې ليونيه

څو ډولۍ به مې د ژوند وي

ستا له رونې دنياګۍ به

ما هميش وې سترګې پټې

ته به ورک وې .... بس همدا سې

د ماښيو په ښارو کې

د زيړو ښځو دنګو دنګو

جينکيو په ښارو کې

هلته لرې په صحرا کې

د ريګونو په موجو کې

چې ېې سر دې له اسمان سره نښتې

ها چې لارې پکې نيشته

ها چې پلونه پکې تښتي

ها چې سرې لمبې راوورې

ها چې مرې پکې له تندې

ځل وهلي سرابونه

ها چې ساه د خاموشۍ ده

پکې وتې له هيبته

ها چې نيشته پکې ننبه

د ژوندون د يو شېبې هم

پکې وچ ککړ ولاړ چې

مات ډنډغر د ريري ګل و

ورک نرۍ شان بې سيورى

نو......

ستا د تلو نه پس مې ګرانه

ستا د بيا د ليدو هيله

بس هماغلته دفن کړه

بهشته مينه افغان

انديښنه

په زړه يوه لګه اند يښنه راسره

ان له هغې ورځې ګرځې چې

دمور په شونډو مې موسکا وليده

او د مور دزړه په در زاوپوهيدم

دې انديښنه مې زړه اوبه اوبه کړ

لکه چې واوره شي په لمر کې اوبه

که مې دمور سيورى له لاسه ورکړ

مه تبنتوه

زما له شونډو خندا مه تبنتوه

له اننګو مې ښکلا مه تښتوه

کتاب قلم زما د ګوتو زیور

له ما املا او انشا مه تښتوه

دومره پوهیږم دا مې حق ده ګوره

حق مې په زور ته له ما مه تښتوه

ته خود علم په لارځي تر جنت

بیا له هم دا وړیا مه تښتوه

ګل که ښایست لري په خپلو پاڼو

خو ترې د پرخې ځلا مه تښتوه

سبا به ته راته اشنا وایې څه

د سر پوړنی مې بیا مه تښتوه

بهادره وردګ

بهادره وردګ دغلام حسن شیدا لور او د محمد امیر لمسۍ ده او په ۱۹۸۷ کال کښې دزابل ولایت دکلات په ښکلې ښار کې زیږیدلې ده او اصل کښې میدان وردګ ولایت او دهفت اسیاب دسیمې ده. او اوس دکلات په ښکلې ښار کښې ژوند کوي او د ډاکتري مقدسه دنده تر سره کوي د بهادرې وردګ شعرونه په ښکلا او ګودر مجلو کې چاپ شوې دي:

داهم داغلې بهادرې دشعر نمونه:

غزل

په کورمی ګرځي تور کارغه دجانان زیرې راوړي

ښکاري چې بیرته په وطن د امان زیرې راوړي

چې ورته ترې ومه زه له ډیره وخته په ژوند

دسباوون راته د زړه د ارمان زیرې راوړي

کوم چنارونو دګودر په غاړه اور اخستی

دګلورین سپرلي د پاره اسمان زیرې راوړي

چې د پیړیو پرهرونه مو راوګنډي سم

دقسمت ستوري دسپیڅلي درمان زیرې راوړي

لاسونه مه ښکلوئ خلکو دبې دینو بیرته

بهادرې تاسوته دښکلي قران زیرې راوړي

غزل

زما د پاره یو جهان یې ته به نه یې خبر

له ستورو ډک راته اسمان یې ته به نه یې خبر

د سترګو توره صدقه دې شم د مینې په نوم

د زړه په کور کې مې جانان یې ته به نه یې خبر

پر ما ګواه د ښوار لسم سپوږمۍ پوښتنه وکړه

زخمي زړګی ته مې درمان یې ته به نه یې خبر

په هغه ځای کې د سپرلي ګلونه وغوړیدل

په کوم لاره چې روان یې ته به نه یې خبر

زه بهادرې دی زړه چاودی کړمه کله راځې

د کور څراغ یې زما ارمان یې ته به نه یې خبر

غزل

داسمان ستورو ته لاسونه په دعا ونيسم

زانى راځي په کلي فال ورته اشنا ونيسم

چې اولادنه دي په کور کې راته پريښودلو

ځکه رنې ، اوښکې په لپو کې زما ونيسم

ته به يې وګڼې چې سم راته دروغ وايي دا

زخمي وجود ته دوا ړه لاسه په رښتيا ونيسم

چې دلته ګرځي د سپلى ليوان په زيړمازديګر

دکوم طرفه ورته مخه دبلا ونيسم

غزل

زما دژوند کتاب ته ګوره در معلومه به شم

د روڼ تندي جواب ته ګوره در معلومه به شم

وماته زړه کې لیوني خیالونه مه ویده وی

دا پښتني حجاب ته ګوره در معلومه به شم

دخپل ناموس حیامې نغښتې په پرونې کې ده

دحقیقت حساب ته ګوره در معلومه به شم

زه دمظلومې په غم کې اوښکې څڅومه مدام

تناکې زړه خوناب ته ګوره در معلومه به شم

یو څوک به وواییې زما دغم سندرې پکې

دژوند نغمې رباب ته ګوره درمعلومه به شم

چې ملا تړ دهر رنځوره سره کړمه په جار

دستومانۍ عذاب ته ګوره در معلومه به شم

دچا په څُله لاسونه نه شمه نیوی بهادرې

پټ دجهان حساب ته ګوره در معلومه به شم

غزل

دژوندون پانه رژېده ور باندې وژړېدم

زندګي غم کې تیرېده وربانده وژړېدم

یوه انجلۍ مې لاتراوسه زړه کې اوسي خدایه

دموره لرې ودیده ور بندې وژړېدم

بې پامه ما مخ په هنداره کې سهار لیدلی

څهره مې نوره بدلیده ور باندې وژړېدم

دا دوطن زلمي دښمن ته ماتې نه ورکوي

پښتنه پیغله ژړېده وربانده وژړېدم

دګلاب رنګ راته په وینو باندې سور شو ځکه

دګودر غاړه رنګیده وربانده وژړېدم

ماښام په کلي کې په توره شپه جابره ګرځي

چورلکه ډیره ګرځیده وربانده وژړېدم

زه بهادوري ورته دمیني فکر وړی یمه

شمع له غمه ویلیده ور باندې وژړېدم

پروین فیض زاده ملال

پروین فیض زاده ملال د ارواښاد حاجي عبدالشکورخان پوپلزی دراني لور د ۱۳۳۲ لمریز کال سلواغې په یوولسمه په کندهار کې یې خپلې زده کړې پای ته رسولې دي. شپاړس کلنه وه ، چې شعر او شاعرۍ ته یې مخه کړې ، پخپله په دې اړه وایې:

))دومره مې یاد یږي ، چې له ډېر وړوکوالي څخه مې له شعرونو سره مینه درلوده. کله کله به مې د سندرغاړو سندرې د درس په کتابچو کې لیکلې((.

دا هغه وخت و ، چې طلوع افغان په کندهار کې خپرېده او ښځو شاعرانو د شعرونو د خپرولو زمینه یې مساعده کړې وه. پروین ملال همدا چې خپل لومړنی شعر ولیکه ،

هغه یې همدې ورځپاڼې ته ورکړ او چاپ شو :زما اول شعر چې اوس مې هم په یاد دی ،ډېر نیمګړتیاوې درلودلې هغه ما هغه وخت په کندهار کې د طلوع افغان خپرېدونکې ورځپاڼې ته وروړ او هغوی چاپ کړ. زه اوس دا نه شمه ویلی چې هغه شیبه څومره خوشاله وم ، ځکه هغه خوشالي ما په ټول ژوند کې نه احساس کړې وه او نه به یې احساس کړمه .

پروین ملال دغې ورځپاڼې ته د خپلو شعرونو او ادبي لیکنو لېږلو ته دوام ورکړ او د همدې

همکارۍ او خپل ښه استعداد او پوهې له کبله په ۱۳۵۴ لمریز کال د طلوع افغان د هنري او ادبي پاڼې مسؤله وټاکل شوه او تر ۱۳۵۷ پورې یې دا دنده ترسره کړه. په ۱۳۵۹ کې افغانستان راډیو ته راغله او پوره لس کاله یې د دغې راډیو په بیلابیلو څانګو کې د پروډیوسرې په توګه دنده ترسره کړه. په ۱۳۶۸ لمریز کال کې پېښور ته او له هغه ځایه کراچۍ ته لاړه او دادی هلته اوسي ، پروین په ۱۳۶۲ لمریز کال کې لیکوال او کره کتونکي ارواښاد سید جان ملال سره واده وکړ، خو دغه ژوند سفر ډېر کم و ، ځکه په ۱۳۵۸کې سید جان ملال په ناڅاپي ډول ومړاو دا یې د درد سیورې ته یوازې پرېښوده .

پروین فیض زاده ملال هم شاعره ده او هم لیکواله، ګڼ شمېر مقالې او شعرکتابونه یې چاپ شوي دي. په ۱۳۶۲ کې یې د اوښکو تصویر وکېښ ، وروسته یې د هجرت په شپو کې تبجنې سپوږمۍ ته وژړل او بیا یې سپوږمۍ په ځنګل زار کې انځور کړه. دا چې د شعر مینه وال یې ډېر او دا درې کتابونه یې په بازار کې نه پیداکیدل ، نو د خزان طلایي پلونو یې پل کېښود او درې سره ټولګې یې د خزان طلایي پلونو په نامه ټولګه کې سره یو ځای کړې. دا ټولګه دانش خپرندویه ټولنې په ۱۳۷۹ کې چاپ او خپره کړه. پروین ملال ،

کیسه لیکواله هم ده او د سپینې پاڼې په نامه د کیسو یوه ټولکه یې د چاپ په ګانه پسولل شوې دی.

دا هم داغلې ملال د شعر نمونه:

د غم کوڅه

غم ته مو د غم کيسه لاپاتې ده

شپې ته د تورتم کيسه لاپاتې ده

زما په وچ ګريوان پسرلی رانغی

سترګو ته د نم کيسه لاپاتې ده

دلته د ترنګ څپو بندی کړمه

هلته د صنم کيسه لاپاتې ده

يو بېلتون د ميني بل د وينې دی

زغمه د ستم کيسه لا پاتې ده

نن د هاجرې شونډې بياو چې دي

دشت ته د زمزم کيسه لاپاتې ده

ژوند دی تېروويې داغزو په سر

دم ته مو د دم کيسه لا پاتې ده

بيا دوخت توپان سترګې سرې کړې دي

نوح ته د بل چم کيسه لا پاتې ده

سفر

په الوتکه کې

ښکلې نا سته مسافرې

را نه وپوښتله

لکه څرنګه چې ښکاري ډېر خوښ دې نه سته

ته په سفر، ځې ؟

ماويل نه!

خوشحاله د اسې نه وو

د اسې يوازې نه وم

هغه

په د اسې په سفرلاړ،

چې بيا راستون نه شولو

کونډه

زما دمړ مېړه له مړينې

څلور مياشتې او لس ورځې تېرې

مور مې بېګاه راته ويل

تېزې جامې مه کوه

په حویلي کې په لوړغږباندې خبرې مه کړه

شونډې دې وچې ساته

وېښتنه خپوله پرېږده

لاردې راسته وباسه

د باندې چا ته د بهر چې ننداره ونه کړې

پام چېرې سترګې په رانجه چې نه کړې

هغه دې نه دي اوريدلي چانه

کونډه ، چې سترګې توروي

زړه يې مېږه غواړي

پرونمې سر له ديواله اوچت کړ

خوابښي مې وښکنځلم

دخپل ماشوم په لټون

تردروازې ولاړمه

لېورپه غټو کانو باندې وويشتمه

خسرمې ټولو ته اخترلپاره

دښارنه ښکلې جامه راوړلې

زه چا پرې نه ښودم ، چې لاس وروړمه

نندرورمې ويل لالامې مړدی ته جامې څه کوې ؟

اوس به اختر ، برات ، روژه

لکه پردي تېرېږي

اوس به ماښام

زما د کوټې لاټین په اوښکو بل وي

خسرمې وایي

چې د کونډې ډیوه مړه شوې

چېرې شیطان یې ننداره ونه کړي

چېرې د مړمېړه په ښه یې تر خواورنه شي

مورمې ویل ، چې سترګې تورې نه کړې

کونډه چې سترګې توروې زړه مېړه غواړي

لونګینه په ځنګ ځنګ راواوړه

د سیند اوبه د وراسندره بولي

د سپوږمۍ وړانګو د رڼا په ژبه

د ساحلونو د ښکلا قصیده ولوستله

دچنارونو پاڼو

د چا د ګڼ کمیس

سپین پالو په شانې

ورسره ښکلې اټنونه سرکړه

ماښامنۍ ورمه په غېږه کې خپل

د سیند د هغې غاړې

د مست اتڼ مسته سندره راوړې

لونګینه په ځنګ ځنګ راواوړه

په ځنګ راواوړه ، چې دې وشمېرم خالونه

د سیند په هغه غاړه

زما د ورور واده دی

شپې ته خو وینې که نه ؟

څه بې مثاله ستا شبې دي هلته

زما د پلار د کلا هسک برجونه

داسمان ستوري پخپل څوکو اخلي

زما د وروړد لاس نکریزې په شپه

دمازیګر سره شفقونه راوړي

شمله یې هسکه ده ترهسک نښتره

د سپین نرګس په شانې

ښکلو جامو کې لکه زیری د سبا

ځلیږي مخ ته یې اس ولاړ دی

پښه په رکاب کې ږدي

بابا پګړې کې ورته ګل تومبي

ښکاري ، چې دروميي او له برکلي نه ناوې راوړي

د سیند په هغه غاړه زما

د پلار کاله کې

ښکلي او رنګینه شپه ده

د سیند په دغه غاړه

په ما بدمرغه شپه ده

سپوږمۍ ته وینې که نه ؟

چې زه د دوو قومونو

د تاریخي بدیو

د نسل نسل ځنځیرونه

په ورېښمینو پښو کې

ښنګه ورمه

زه د بدیو بدل

زه دبدی قرباني

زه دمیړه زه د خاوند زه د واکدار نارینه

دامر حکم بندی

د نسل نسل د مینځتوب انځور

د نسل نسل د کړیو زولنو عروج

زما ژوندون دی د واکدار نارینه

دیوه نه په حد کې

دیوه نه په پولو

دیوه نه تر حکمه

د دغه نه او نه باران کې زه

د ورور واده ته نشمه تلی

دوهم واده

که راته وبښي ټول ستوري د لمرو په شاني

او اوبه راکړي دسپوږمۍ د چینو

جامې مې جوړې د حریر او شبنم

شونډو ته رنګ د مرجان

د سترګو تورمې وي د يو زرو شپو

لاس ته باهو د هالې

شور د کونګرو د جنتي سندرو

مخ ته رڼا د نورو د غره ځينې

د غږې هار مې د بوډۍ له ټاله

د غوږ لښتې مې د پروين او د زهرې له څوکو

که راته وبښي ادم ټول له غلمانو سره

تندې د جام د کوثري پيالو

بستر مې جوړوي د فردوس

د اووه رنګه وريښم

تلتک د خوب او د نرمۍ له ښاره

بالښت د ناز او لطا فته ځينې

پالنګ مې وي د سرو يا قوتو خرمن

د خونې چت مې د سکندر د آيينو تصوير

پردې د وړانګو او څپو که وي

که راته وبښي محل د تاج محل نه جوړ

د فوارو د تن يې سپينې چينې د الماسي ځلونو

ګلان د دميني طراوت سمبول

د ونو پاڼې زمرودي خوبونه

لارې يې په لار د سرو او سپينو

چمن چمن وابښه يې ښکلي د جانان له خياله

هسک هسک برجونه یې د جنت منارې

اسمان ټټر یې لاجوردي کانونه

زه به دې ټولو باندې څه وکړمه

زه به دې ټولو ته تفسیر څنګه شم

د دغو ټولو دګلو حسن به څوک وستا یې

زما د هستی زما دښایست بها به څوک وټاکي

زما خاوند زما میړه زما تفسیر دحسن

بیګاه د بل چا په پالنګ ختلی

او ماته نه راګوري

ځکه هغه

دوهم واده کړی دی

پلوشه ځلا - غزنی

ټوپک مات شې

خدایه ټوپک مات کړې او ماشه ماته کړې

دا سوله خوره وره هرې خواته کړې

تور دود ونه او لوګی دې دبمونو

امن شه په نصیب خدایه هر چاته کړې

ټول شه نور دغم اودرد ټغرله مونږ

سوله دایمي شه او جنګ خبرې پاته کړې

تورپیکۍ الم

ډاکتره تورپیکۍ الم چې په کنړ ولایت کې زیږیدلې ده خپل ابتدایي او ثانوي تحصیلات یې د کابل په سلطان راضیه لیسه کې پای ته رسولي او په ۱۳۷۲ لمریز کال عالي تحصیلات یې د طب انسیتیوت په معالجوي څانګه کې په ۱۳۷۰ کال کې سرته رسولي .

سربیره پردې چې نوموړې د صحت منجمنت په بیلا بیلو برخو کې د هیواد دننه او په خورا مشهورو روزنیزو مرکزونو او پوهنتونو زده کړې کړې دي. په اړوند یې د نړیوالې ا دارې زده کړو د انسیتیوت څخه ډیپلوم ترلاسه کړی.

ډاکتره تورپیکۍ الم خپل ادبي کارونه یې شا او خوا ۱۵ کالو راهیسې پیل کوي او په سلګونه حقوقي ، سیاسي مضامین یې د هیواد په ورځپاڼو کې چاپ شوي دي. نوموړې ډیره تکړه لیکلواله او شاعره ده چې په نوم د(سیل عصیانها) یوه دري مجموعه لري چې په کال ۱۳۷۱ کې چاپ ته رسیدلې وه خو بدبختانه د کابل دننه جګړو له امله د یادونو چانس یې پیدا نه کړ.

رورسته تردې دمه یې دوه پښتو مجموعې چاپ شوې او دریمه مجموعه یې چاپ ته اماده ده چې نوم یې هم تاکل شویدی (په مزاریوه څکه بلومه) داسې هیله کیدی شي چې په راتلونکې استقلال ورځ کې د نورو مجموعو پشان تکثیر شي.

دا هم داغلې الم د شعر نمونه:

حیراني

په هجران کې مې زخمي زخمي بدن شو

د دوران راسره څرنګه چلن شو

په خزان کې د سپرلي ورمه خپره شوه

چې په سحر یې تازه مړاوې ګلشن شو

اوس بهاردې د خزان په منظر ښکاري

د هجران له لاسه ژیړ د زړه چمن شو

چې نه يار اونه ماسره وفا شو

دا د مينې داغ بيا ولې په لمن شو

پتنګ څومره بختورو عاشقۍ کې

چې د شمعې په ښکلو کې ځنکندن شو

له تودوخې مې تا به شوم الـمه

د يلدا چې له تا لرې کوم مسکن شو

هيله

د تور ژوندون تورو تيارو کې ناسته

زه د رڼا هيله له چانه وکړم

په اوږو وړم ارمانونو تابوت

د ټړمو اوښکو هيله له چانه وکړم

اوس چې غم ماته په خندا را درومي

بيا د موسکا هيله له چانه وکړم

زما له غمه زما سيورى تښتي

زه د جفا ګيله له چانه وکړم

د يلدا زړه له غم غلبيل غلبيل شو

ورته مرهم دوا له چانه وکړم

جمیله ګران

جمیله ګران د حاجي ګران لور او په ۱۳۷۱ د مزارشریف ښار د قرغان په کوڅه کې زیږیدلې ده خپلې منځنۍ زده کړې یې د مزارشریف ښار د فاطمه بلخي په عالي ښوونځي کې تر سره کړې. جملیه ګران له وړکتوب څخه یې د شعر او ادبي کارونو سره مینه درلوده. جملیه ګران د میرمن کلتوري بهیر ته تر تګ وروسته خپل دې لوی ارمان ته ورسیده.

دا هم د اغلې ګران د شعر نمونه:

کاشکې

کاشکې د صحرا په سر ګلونه غوړیدلی وای

زړونه چې زخمي دي هغه بیرته رغیدلی وای

کاشکې مې د زړه وړه جونګړه نن

ستا په مینه یاره جوړه کړی وای

دا ترخې شیبې مې د ژوندون یاره

بیرته په خندا دا بدلیدلی وای

نور خو مې ارمان جانانه نشته دی

زه لکه نن اوښکه ستا په پښو کې څڅیدلی وای

حسیبه شهید

حسیبه شهید دمحمد داد شهید لور په ۱۳۶۲ لمریز کال د زمري اوه ویشتمه دننگرهار په ولایت کې زېږېدلې ده.

لومړنۍ زده کړې دکابل قلعه فتح الله، منځنۍ زده کړې: جلال اباد تجربوی، ثانوي زده کړې، بي بې مریم لېسه پېښور او لوړې زده کړې کې یې وروسته دژورنالېزم په برخه کې ډیپلوم واخیسته.

لمړی یې نیمه ورځ په پیښور کی د بي بي سي له خانګی ریچ پروګرام سره دشا او خوا دوه کاله همکاري درلوده او اوس په کابل کې د ازادۍ راډیو خبریاله ده.

داغلې شهید شعرونه په ورځپاڼو، مجلو، او نورو خپرونو کې خپاره شوي دي خپاره شوې دي. دغه راز یې نثري رپوټونه، تحقیقي رپوټونه، مستندې لیکنې او ځینې خورې ورې نورې لیکنې کړې دي.

اغلې شهید واده کړی او ددو ماشومانو مور ده. لکه څرنګه کورنی یې له ډیر پخوا د مطبوعاتو دکورنۍ غړي پاتې شوي له ماشومتوبه یې د مطبوعاتو ټولو برخو په تیره بیا ژورنالیزم او په ادبیاتو کې له شعر او شاعري سره مینه درلوده. دشعرونو یو ناچاپ ټولګه لري. بشري حقوقو ښځو د حقونو ټولنیز، راپورنه می ډیر برا بر کړیدي.

داهم داغلې شهید دشعرونونمونه:

هیله

زما د غم په ورځ پیدا بچیه

زه می د ژوند خوښي له تا غواړمه

زما نیمګړی مینه ته پوره کړه

زه ستا په سترګو کی دنیا غواړمه

ته خو زما دژوند بدل یې ځویه

ته د ازل نه یو اتل یې ځویه

په تاکی نښی شفیق وینم

ته می د هرې ورځ تکل یې ځویه

دپا کی مینی یو ثمر یې زما

د سړو ورځو يو تود لمر يې زما

ته د تيارو پسی رڼا يې ځويه

ته دی ورک شوي سر يو سريې زما

ستا په زړګی کی محبت وينمه

ستا په راتلو کی لوی حکمت وينمه

توخو له پيله شوی يتيم بچيه

ستا په خندا کی به حسرت وينمه

ته خو زما د سترګو تور سمون يې

د کړيدلي زړه ټکور سمون يې

تاته په زړه کی ډيری هيلی لرم

ته می د خيال د بڼ سمسور سمون يې

داسې به نه رژيدم!

که مې له تاسره خندلې نه وي

که مې په تا پسې ژړلې نه وي

که مې ټول واک تاته سپارلې نه وي

که مې له هر څه لوړ ګڼلې نه وي

داسې به نه ځوريدم داسې به نه کړيدم

که ستا د مينې د رنګو نو کتاب

ما د زړګي تاخ کې ساتلې نه وي

او هر شپه مې بيا د اوښکو ځل ته

پاڼه په پاڼه ټول لوستلې نه وي

داسې به ژړېدم ، داسې به نه نړېدم

که مې ستا پل پسې دانګلې نه وي

که مې په اوښکو ته لمانځلې نه وي

که مې سندرو کې ستايلې نه وي

که مې په سترګو کې سا تلې نه وي

داسې به نه سوزېدم ، داسې به نه رژېدم

دژمي لمر

زما دژمي لمره!

ته چې له کلي ولاړې

حجره خالي

مجلس بې رنګ

جرګه بې خونده

وربځې په کور شوې تاوې

زما دژمي لمره!

ته چې له کوره ولاړې

کورګۍ ويجاړ

خونه مې ورانه شوله

مينې مې اور واخيسته

زړه مې

یو وران کنډر شو

زما دژمي لمره!

نه چې له ما نه ولاړې

شونډې مې وچې

زړګی مې مات

ځواني په شا شوه راته

سترګو خپرې کړې تیارې

زما دژمي لمره!

ته رانه ولې ولاړې

ته چې له ما نه ولاړې

ژوندون مې ولاړ

زړه بې درزا

مینه نیمګړې پاتې

خاطر مې پانې پانې

زما دژمي لمره

ته رانه ولې ولاړې

دا بې له تا له کوره

تش د شمال غبرګ راځي

ځوانیمرګ ته!

هدیره ده که ځولۍ ده د ګلابو

ها نازک زړګی زما هم پکې پروت دی

چې به زر ځلې ترې ځار او صدقه شوم

هغه ځوان انګشت نما هم پکې پروت دی

په ژوندیو کې مې مه شمیرۍ خطا ده

هسې ساده ده چې بس ښکته پورته کیږي

لکه پاڼه د خزان مې هسې رنګ دی

د یار مرګ کې نه ښوک مري نا پا تې کیږي

دیار غمه لږ د خدای لپاره راشه

دردیدلي ، مات زړګي ته مې دوا شه

له خیالونو خودې وخته کړې بار کړې

بس په خوب کې مې د سترګو تسلا شه

بیلتانه ظالم دې سمه لیونی کړم

ښکلي یاد دې زه لاچاره سپیلنۍ کړم

تا خو زه په خپلو سترګو کې ساتلم

اوس دې ولې په میرو کې صحرانۍ کړم

حمیده پکتیانی

حمیده پکتیانۍ د پکتیا لایت د سید کرم ولسوالۍ د چینو د کلي او سېدونکې چې اوس د پښتونخوا په زړه پېښنور حیات آباد کې دژوند شپې ورځې تېروي. پنځلس کاله وړاندې د مهاجرت په دیار کې په پېښنور کې زېږېدې دی .

پکتانۍ اوس مهال په حیات آباد کې په درسونو کې بوخته ده او په ځنګ کې یې دیني زده کړې هم کوي. له شعر سره یې له کوچینوالي څخه مینه وه. کتابونه به یې لوستل د ډېرو شاعرانو کتابونه به ورسره وه.

اغلې پکتانۍ سره په شعرکې خپل د تره زوی کریم هیله من مرسته کوي ،خپله کریم جان ډېرکم شعروایي خو له اغلې پکتیانۍ سره ډېره مرسته کوي.

د پکتانۍ شعرونه ورته سموي .اغلې پکتانۍ وایي چې آزاد شعر ډېر خو ورکوي خو ډېر یې آزاد شعر نه دی لیکلی.
اغلې پکتانۍ وایي چې یوه ټولګه یې خپرېدو ته چمتو ده خو تراوسه نه ده خپره شوې. چې نوم یې هم لا تراوسه دې ټولګې لپاره نه دی خوښ کړی.

دا هم د اغلې پکتانۍ د شعرنمونه

غزل

اوس چې دې نوم واخلمه سندرې رانه هېرې شي

تاته مې ساتلې وې خبرې رانه هېرې شي

اوس یو ستا یادونه دي چې تاریې مرغلین دی

نور خوچې را یادې کړم ملګرې رانه هېرشي

پام چې مې دا ستا دشوخ نظرپه کړلېچو نو شي

کیږدم د بڼوو سلې سنګرې رانه هېرشي

غوښې دا ولادیې د توپو نو خولو کې پاترې شوې

څنګه به سر تورې مهاجرې رانه هېر شي

خاورې دهمزولو په یادونو باندې واړوم

ستا په یاد همزولې او ګودرې رانه هېرشي

مونږترې تابوتونه دوی ترې ښکلې ما ڼۍ جوړې کړې

څنګه دپکتیا دغرونښترې رانه هېر شي ؟

نه ځم ورپسې پکتیانۍ غرونو رغونو ته

سترګې دیار ګورمه ګور ګورې رانه هېرشي

غزل

خیال کې ستا دمخ له تماشې نه وتې نشمه

څرنګه دې رام کړم له او دې وتې نشمه

ته خو ظالمه کله کله حال احوال پوښته

زه خویم مجبوره دروازې نه وتې نشمه

غرونه غرونه خاورې دي دجبرزه ترې لاندې یم

ځکه د ارمان له مقبرې نه وتې نه شمه

زه دیوه داسې مینه ناک انسان په لټه یم

چې زه یې تمام عمر حافظې نه وتې نشمه

خدایه ته مې بلې زمانې ته ترېنه پورې کړې

خپله خوله خپلې زمانې ته وتې نشمه

زه لکه معصوم ماشوم په سرو لمبو کې ګېریمه

خوار افغانستان یم له جګړې نه وتې نشمه

خدایه ته مې داسې دجانان زړکې راشنه کړې چې

ټول عمر له دغې آیینې نه وتې نشمه

او ځمه له ځانه له -----لرې لاړه شم

ګرانه ستادخیا ل له هدیرې نه وتې نه شمه

غزل

اشنا په ما د څه يقين نه کړي

عشق کې څوک فرق د تور او سپين نه کړي

ته نو څه هم معشوقه ګڼې ؟

چې دې د غاړې لونګين نه کړي

د شوګيرو کيسه کې نه دي اشنا آ

د سهار لمونځ په ما سپينبين نه کړي

مين پر بلې ښا پيرۍ ښکاري

ځکه کيسې د چين ما چين نه کړي

که د مېړو پس په څېر تو زرن نه دی

شکر کاڼي خود ګرګين نه کړي

مه ليکه شعر پکتيانی خورکې

چې خيا ل او فکر مې رنګين نه کړي

غزل

مخ مې د جانان دی که ځلا چرته هېنداره کړي
خدای ورته ونه وايمه ما به ګنهګاره کړي

مخکې دې غم ښه و ، ستا په ياد به پرې ويده شومه
اوس چې راته راشي نو ويده مې رابيداره کړي

وژنه خو مې مه بيا به دې هېڅوک هم د غم نه وي
داسې يوه ګناه وکړه چې ما له تا بيزاره کړي

خير که په هنر د يارانې ښه نه پوهېږم اوس
لويه به شم ، پويه به شم ، خدای به مې هوښياره کړي

ما ته يې جامونه را معلوم دي ، ښه پرې پويه يم
دا معلومه نه ده چې سجدې د چاله ډاره کړي ؟

هر سړی جنت ګټي ، دوزخ ګټي خپل ځان وته
دلته داسې څوک دي چې ژوندون د بل لپاره کړي ؟

هره شپه که ستا په ياد ويده پکتيانۍ نه يمه
غاړې مې دې بندې وي خدای پاک مې دې مرداره کړي.

غزل

ستا دژوند کاروان سره چې مله نه شوم

سرنه شوم ،سندره او ټپه نه شوم

وېنې وېنې ټنده په سجدو مې کړه

خدایه پاکه بیا هم پرښته نه شوم

ناسته یم له کور ښخه راوزم نه

ځکه پښتنو ته پښتنه نه شوم

خاورې شوم غونبتل مې د هرچا د پښو

زرنه شوم ، غمی او دُرد انه نه شوم

خوب کې مې لیدل چې دوزخي یمه

نن شپه ستا په خیا ل کې چې ویده نه شوم

ماویل ته مې تور دستر گو نه گڼې

ځکه درنجو غوندې مېده نه شوم

نوم مې د ادب تراسمان لاړونه

لاړم خو (ډېوه)او (بلېنډه) نه شوم

او ښځېدم د بلبل ستونې نه

داسې یوه پرکېفه ترانه نه شوم

اومې کاره ځا ن په ډېرو زړونو کې

حیف په یوه زړکې هم راشنه نه شوم

وشولې مودې تا پسې وتې یم

اوس پورې ځان ته راستنه نه شوم

ځومره مې په يووارورته وکتل

وه خدايه دا څرنګه ړنده نه شوم ؟

تاو مې دخپل حُسن دلمرکم وړېر

ستا لپاره ټکنده غرمه نه شوم

وسوم پکتيانۍ دحسرت لمروسوم

ستا دښکلا سيوري ته دمه نه شوم

غزل

احساس دخپلې جفا تاته نشته

ځکه مې طمع ستا وفاته نشته

ته مې غوښتلې خدای پاک راکړې راته

حاجت مې بلې يوې دعاته نشته

زه لا دوير له ټغرنه يم پورته

راسره لږوخت هم خندا ته نشته

څه دغم بند کې بنديوانه يمه

هيڅ دوتلولاره ماته نشته

چې مې لرله پرې بل مومرکه

دمرګ وسله مو اوس بلاته نشته

مانۍ مو دنګې تر اسمانه کړلې

په کومه راشي لار هواته نشته

ستا په يادونو باندې ژوند تېروي

دپکتيانۍ طمع بل چاته نشته

ګلاب ګلاب جانانه

کله نا کله راته دومره خوږشي

چې ستا په یاد کې شونډې وچیچمه

مینه دا ستا په یو ګلاب وکړمه

مهنې شونډې تربنه دومره واخلم

چې ټول خولې خولې شي

لکه یتیم په اوښکو ولمبیږي

خو کله کله داسې هم وشي

چې ستا ګلاب شونډوته وژاړمه

دا ستا جفا را یاد شي

او ازغیو جامې واغوندمه

ستا له نازک ګلاب ګلاب بدنه

داسې راتاوه شمه

چې د رقیب ګوتې هم وربېمه

حميرا کاوون

حمیرا کاوون دبرید جنرال نورالحق کاوون لور چې په ۱۳۵۰ کال کې د کاپیسا ولایت د تګاب ولسوالۍ د نوروز خیلو
په کې په یوه شتمنې او روڼ آنده کورنې کې زیږیدلی ده نیکه یې د قوم مشر او ملک او ددغی سیمی ستر سوداګروو
.

حمیرا کاوون په قوم ساپۍ ده او په ۱۳۵۷ کال کې د کابل ولایت د بي بي شمسو په ابتدایه ښوونځی کې شا مله شوه.
وروسته لدې چې د آمنه فدوی د عالي لیسی د ۱۲ ټولګې څخه فارغه شوه ، نو د هغه ټولنیزو ستونزو او خپل منځی
جګړو له امله چې په هیواد کې روانې وی د دیې نشو کړای چې خپلو لوړوزده کړو ته دوام ورکړی.

هماغه وچې هغی د لنډ مودې لپاره دځوانانو په سازمان او بیا په ۱۳۷۳ کال کې د نسوان په موسسئه کې د خبریالی
په توګه دنده واخیسته ، حمیرا کاوون د شپږم ټولګې نه را پدې خوا دلنډ کیسو او شعرونو په لیکلو پیل کړی خو
هغه په ۱۳۷۳ کال کې پدی وتوانیده چې خپل شعرونه د مرحوم استاد محترم اسحاق ننګیال له نظر تیر او بیا په
مطبوعاتو کې خپاره کړی. دهیواد په دننه او بهر کې یې ګڼ شمیر مقالی او شعرونه په مجلو او کتابونو کې خپاره
شوېدی ، اود شعر او داستان په برخه کې یې دلومړی درجی ، دوهم درجه او دریم درجه جایزی او ستاین لیکونه تر
لاسه کړیدی. او همدا رنګه د ژورنالیزم په ډګرکې هم د پام وړبریاوي ترلاسه کړیدی او ستاین لیکونه لري.

حمیرا د میرمن مجلی دخبریالی ، ارشاد النسوان دجریده دخبریالی ، دمیرمن مجلې د مسؤولې مدیري ،
دارشادالنسوان دمسؤلی مدیري په توګه او بلاخره بیا هم د ادارئ اصلاحاتو او ملکې خدماتو په ترخ کې دمیرمن
مجلې دمدیری په توګه دنده ترسره کړه یده. حمیرا ددې ترخنګ چې دسید نورمحمد شاه مینی دنجونو په لیسه کې
دښونکی په صفت دنده لري د سفما افغانستان دجنوبی آسیا د مطبوعاتو دځانګې په اجرائیو برخه کې دلومړۍ
مرستیا په توګه دنده لری ، او لاندنیو ټولنیزو او فرهنګی ټولنو سره د غړیتوب افتخارلري:

- د قلم ټولنه
- دژورنالستو ښځو ټولنه
- دافغانستان دژورنالستانو او خبریالانو ملی ټولنه
- دمیرمن ټولنیز- کلتوری بهیر

هغه اوس پدی توانیدلی ده چې دوخت نه په استفادی سره خپلی لوړی زده کړې کوي او د ساینس دځانګی دلومړی
کال محصله ده. واده یې کړیدی پنځه زامن او یوه لور لري.

دا هم داغلې کاوون دشعرنمونه:

گورگوری

زما او ستا دمینی غرونو کې

ښيرې راشنې شوې

او د گورگورو دنيا لگيو لمر يې ونيولو

تابه په هرڅه کې توپير ليدلو

ما طبيعت کې لوی قدرت تل الله ستايلو

ماویل پرېږده چې گورگورو نه ځنگلونه ډک شي

ستا د گورگورو او ښترونه ښيرې خوښې وی

ما ستا خاطر کولو تل به مې ستا لپاره

ښيرې کروغ غوندي ميوه

هغه پرگې خوړلو

تا د گورگورو انگبين غوندي ميوی ښخه

ناحقه کرکه او نفرت کولو

تاته به ټول هغه څه بدښکاريدل

کوم چې زما خوښيدل

زما دمينی ، غرونه ، غرونه گړنگو نه خوښ و

زما د غرونو په ځنگلونو کې رنگونه خوښ و

نن مې ناڅاپه زړه گواهی کوله

اودابې مې يو خبر را ياد شوه

)که د گودر په غاړه د کبر بوټی شين شي

هغه گودر کې به اوبه وچې شي(

ویره مي زړه کي راپیدا شوه

شنه منګوټی به وچي شونډي لاړشي

مستی پیغلوټي به خواشینی په ژړا کیني

بیا به زمونږ دمیني غره باندي

لمبي بلي شي

نه به ښیرې پاتي شي

نه به ګورګوری

بتی

مونږ دعفت بتوبه تل

زمونږ دکلی دوقار سیندکي لامبووهله

صبا ونومو عجیب شانته

یخ سیوری درلوده

او د بیباکه ژوندون ستړي

مساپر لارویان

ددغوونو د یخ سیوری لاندي

خپله ستړیا نیوله

زمونږ داخلاص دستر خوان

ډک له نعمتونونه و

چابه همغه ګړی وخوړلو

چابه له ځانه سره

ځنی لږ واخیستل

دد غو بتو د خوړو لپاره

دشپې لتیا غره کې داني پرتې وې

ددغه غره لاره کې

لوړې ژورې پرتې

اوددا ړونکو او خوړونکو

دفرهنګ نومي یاغی شوډلو

ډیرې لښکرې پرتې

موږد غرورسپر د تکل متېی کی

کلک نیولی

که خیروی رسوورته

شپون

زموږدکلي شپانه

زړه شپیلۍ درلوده

هغه له موږپه عمر لوی و

ځکه به موږورته کاکا ویلې

نن سبائي کوڅه کې مخ ته راغی

ددیوال خواکې غلې و درېدمه

رمه چې تېوله لاړه

زړه اونا زړه مې ورته وویل!

کاکا له تانه یوڅه وغواړمه؟

شپانه شپیلۍ غاړې ته واچوله

وایه کاکا دي ځارشه

ما ته شپیلۍ جوړوی ؟

ستا د شپیلۍ آوازمې ډیر خوښیږي

کړکې به زه درکړمه

ته ترې شپیلۍ جوړه کړه

شپونکي موسکي غوندې شو

اوبیا یې وویل راته

کړکۍ خو زه هم لرم

خوپکې زړه نشته دي

تاته به ښکلي غږ لرونکې

شپیلۍ زه جوړه کړم

زړه ورته ته پیدا کړه

د سمندر په غاړه

یو وخت د سپینی بتی مورنه

همدا زه سپیته بته وزیږیدم

د سمندر په غاړه

دلمدو سبزو په سر

ځوچې را پورته شوم

لږه پیغلوټې شومه

ساحل د ټولو کورو

هیلۍ او زانبو به هم

دلته زموږ ترخنګ

دېول ، ډول الوتونکو سره

په ګډه ژوند کولو

یو ځل مې پام شو چې کبان

په بیړه دیخوا راځي

ګړی لا نه وه تیره

د سیند رڼې اوبه

دوینو ډنډ وګرځید

چا ویل په برکلی کې

دانسانانو کورکې

انسان ، انسان وژنی

غرڅه

زه په غرڅه وو پسې تلمه

زه دهغو پسې روانه ومه

زړه مې ویل راته

حال د بچویې واخله

دځالي خرک یې وکړه

حال د شید و اودخوړلویې واخله

موخه مې داوه

تکل مې داوو

په لوړو پرښو ، کږلیچونو تلمه

لاره لړپاتې وه

نور ورختلي ومه

يو ځل مې پام شو چې ليوان را تول دي

ماد زاړه ليوه په خوله کې

دغرڅه لاس ولیده

باور

ما په دې خپلو گناهگارو سترګو

ما په دې خپلو ګناهګارو غوږو

ما د ژوندون په ځان ، ځانې بهير کې

ما د ژوندون ددرغليو تر څنګ

دخور او ورور

دزوی او پلار

مور او لور ترمنځ

دباور مړينه او سلګی وليدي

ارامی

زما خوښيږي چې ارامه اوسم

دچا او څوک سره هيڅ کار نلرم

خوداد نورود ژوندون فکرونه

دبدوورځو دبدلون خيالونه

هميشه ما خوروي

ځکه خو هيڅکله ارامه نه يم

دژوند رنګونه

زه په لمدو پولو روانه ومه

او د پتهو مخ مې په سترګو ښاره

د چاماغک او ګندمک

سابه مې ډېر خوښېدل

مګر ما هیڅ کله هم

د نورو نجونو په څېر

خپلې ادکې مورته

یو دیګ سابه ورنه وړل

ځکه چې...

زه په پتهو کې ترسبونه

ښکلې ګلان خو ښه وم

د کاه کوچک یا سمندې

ګلان مې ډېر خوښېږي

درېدی ګل مې ترهغی هم خوښ دی

ما درشکې او دشفتلې

د ګلانو ورمه

د هوش او حال نه باسي

کله چې کورته ځمه

خپلې ادکې مورته

زه د یوې غېږې سبو بدل کې

ژوند رنګونه او

خوندونه ورمه

همزولي

زه د همزولو سره تلم

د غره دها غاړی ځنګله ته

مور به راټول کړل جنغوزي او غوزان

زما د کتا ن کميس لمن

له پخوا هم زړه وه

داځل مي بيا ددې ځنګله په ميوډ که کړله

مور به همزولي هلکان او نجونې ګډ ګرځيدو

کله به ښه سره خواړه شلو

کله به خپرې ، خپړيا زموږ ترمنځ جوړه شوه

نن ترينه ورکه ترۍ تمه يمه

زه دوئې ليدلی نشم

زه دهمزولو سره تلم

سپيروکو څوکې لوبيدم

د دوبې ټکنده غرمه

ماښام تياره ، روڼ سهار

موږ ته دا ټول يو شان و

کله به تلو د غره لمن کې به مو کاڼي کول

کله به تلو دکلي باغ لوي وياليې کې مو لمبلی سره

داچې موږنجونی هلکا ن به سره ګډېيدو

په چا به بدنه لګيد ، هيڅ چاپری سوچ نه کاوه

نن ترينه ورکه تری، تمه يمه

زه دوئ ليدلی نشم

موږپه د کلي په کوڅه کې تل چندری، کوله

دونو وچو پاڼو او د کوڅې دوړوبه

زړه کښونکي وږمه درلود

يوه ورځ دکلي يو هلک زما همزولي

زما د چندری موخه راماته کړله

ډيره خواشيني شومه

ما خوځښېږي ورسره کړي په ښيرو شوم ورته

هغه زما چونتکي کش کړی زه غو زاره شومه

لږه شيبه لا تيره نه وه چې پخلا شو سره

په لوبو ، لوبوکې مو هرڅه هير کړل

نه مو کينه ، نه موګيله درلوده

نن ترينه ورکه تری، تمه يمه

زه دوئي ليدلي نشم

پلار راته ګواښونه کړي

دباندي ونه وځي

ادي مې تل راته خبري

دتنور او غوا ولشلو کوي

وروړ خومې وایي

که دي چا دپلو تارولیده

له ما نه بد به نوي

د ژوندون لار رانه ورکه ده حیرانه یمه

نن ترینه ورکه ترې تمه یمه

زه دوی لیدلي نشم

پرون خو زه وم او همدا همزولي

همدا کوڅې همدغه کلي او لویان و زموږ

نو نن په کومه ګناه

زموږ د همزولو

هلکا نو ، جنکو ترمنځ

دا فاصلې پیدا شوی

چې زه به مخ پټوم

هغوئی به زما خواته کتلی نه شي

زه د دودونو ، رواجونو

په ځنځیر باندي تړلې یمه

تش په ژوندون باندي بسنه کوم

نن ترینه ورکه ترې تمه یمه

زه دوی لیدلي نشم

خاطره اسحاق زی

خاطره اسحاق زی د خان محمد خان لور ده په ۱۳۶۲ لمریز کال کې په کابل کې زیږیدلې خو په ختهٔ د کندهار د پنجوایي ولسوالی ده.

منځنی زده کړې یې د کابل ښار د خیر خانې مینې یو ولسم نمبر عالي لیسې کې تر سره کړې او ثانوي زده کړې یې هم په همدغه لیسې کې کړې دي. د دوو نیمو کلنو راپدیخوا په یوه خصوصي ټلویزیون او راډیو کې د ویاندې او پریډو سرې په توګه دنده تر سره کوي ، د دې تر څنګ کله نا کله لنډې کیسې ، شعرونه ، د نورو ژبونه پښتو ژبې ته د ځینو په زړه پورې توکې ژباړې ، او داسې نورې خوږې ورې لیکنې هم کوي.

دا هم دا غلې اسحق زی د شعر نمونه:

کندهار

په زمرو ډکه ، د کندهار غیږه

ښکلې ده ځکه ، د کندهار غیږه

سرتیرې خلک ، پکې او سیږې

مغروره ځکه ، د کندهارغیږه

کوردې پی مخو ، ځاله د ښکلو

جنت بیشکه ، د کندهار غیږه

نظر پر وکه ، څښتنه ستا ده

ورکه یې مه که ، د کندهار غیږه

افغانستان که زموږ جنت دی

دا یې ملکه ، د کندهار غیږه

اوښکوډک

ژوند هغه وخت ښکلی دی

چې له سرو او ښکو ډک وي

اوښکې وي هله ښکلي

چې وي له مینې ډکې

مینه به هغه وخت ښکلا ښکلا وي

چې وي یوازې بس دا ستا لپاره

اوته به هغه وخت ، ښایسته یې یاره

چې یې زما په څنګ کې

غزل

نوربه داسې څه غواړي ، مینه غواړي زړه غواړي

ستا لیونی ستا په نوم خپل ژوند تیریده غواړي

څومره چې ډاډ ورکم زه ، صبر نه شي یوګړی

زړه مې ستا په سترګو کې سم دم ډوبیده غواړي

جوړ به شي ښایسته شي ، سم ګلاب ګلاب به شي

زما دزړګي وران کلی ، ستا یو ځل کاته غواړي

دار دې وي جلا د دې وي ، اورکې زندګی دې وي

ستا دې پکښې وي دیدن ، نوربه سړی څه غواړي

تا غواړي بس تا غواړي ، بیله تا ژوند خاوري شه

دا خاطره مرګ غواړي ، ژوند جانانه نه غواړي

خماره قریشی

خماره قریشی د غازمحمد قریشی لور او د محمد صدیق لمسۍ ده چې په ۱۳۶۸ کال کې په یوه روڼ اندە او دینداره کورنۍ کې د زابل ولایت د کلات ښار کښې زیږیدلې ده.

او له ۱۳۸۳ کال څخه را په دې خوا شعرونه او طرح لیکي خماره قریشي تل ازاد شعرونه لیکي خو د غزل سره هم مینه شته خماره قریشي اوس مهال د ښوونکې مقدسه دنده هم سرته رسوي.

دا یې هم د شعرونو بېلګه:

غزل

کاغذ کې انځور شوي ارمانونه درلیږمه

د مینې نه منکره تصویرونه درلیږمه

په ځه رانه خفه یې ځوابونه درنه غواړم

د سپین کاغذ په مخ یو لړ سوالونه درلیږمه

ته ما په ګناه یوه کړه بیا پاسنې هم پالمه

ځیګر مې پر زخمي کړه خنجرونه درلیږمه

طوطي په هوا ګرځي یوه ورځ به دې راګیر کړم

د تورو تورو زلفو تور دامونه درلیږمه

خزان

خزان ظالم خزان دی

بیا یې پسرلې لیلا ته امر وکړ

چې دغه سره ګلان تول ورژوي

ترينه سرونه غوخ کړي

بلبلان وشړي بورا زخمي کړي

بيا په زيره ژبه د ځان صفت کړي

نن ده زما پادشاهي

جنګې نشي راتلای

لارې يې بندی شولې

اوس به يې په تور اوربل څوک ګل نه ويني

ځکه ګلان يې مړه کړل

په شنو باغونو مې مور اور پورې کړ

د غرولمنې مې ايرې ، ايرې کړې

شپون مې په کورکې ميخ کړ

شپيلۍ مې ترې وا خيسته ترې ورکه مې کړه

بيا به يې شونډو ته نږدې کې نږدې

ترڅو چې زه او زما سورۍ وي پرې

بيا به د نجونو ميره

په نجونو غړونه کړي

چې غوږ شی بيا شپيلۍ ده

ځلا زرمتۍ

ځلا زرمتۍ په ۱۳۷۰ کال کې د کتیا ولایت په زرمت ولسوالۍ کې زیږیدلې ده.

له ۱۳۸۲ کال څخه شعرونه لیکي د شعرونو یوه برخه یې د هیواد په مطبوعاتو کې هم خپاره شوي دي.

ځلازرمتۍ اوس د کابل په ښار کې اوسیږي او د ښارندوی مینې د ښوونځي په لسم ټولګي کې زده کړې کوي ، ځلا په خپل ټولګي کي اول نمره ده او د دغو زده کړو تر څنګ د انګلیسي او کمپیوټر زده کړو ته هم دوام ورکوي.

دا یې هم د شعر نمونه:

پښتون

د چا په لمس د چا په خوله قتلیږي

پښتون په لاس د پشتانه قتلیږي

په کومه لار د کوم ارمان لپاره ؟

حیران په دې یم چې په څه قتلیږي

د بل په خوله باندې خپل کور ورانوي

په سیله لاره کې درانه قتلیږي

بې اتفاق کوربه په یوه اشاره

د نا بللي میلمانه قتلیږي

آه دا څه و شول په ښکلي وطن

پکې ارزو د ژوندانه قتلیږي

زرمتۍ هغه غیرتې پښتانه

نن د غفلت په خوب ویده قتلیږي

تربږمي

توره تربږمي ده رڼا ورکه ده

سترګو کې ژړا ده موسکا ورکه

نن چه د انسان وینه ارزانه شوه

مینه له زړګي د هر چا ورکه ده

دا چې په نفاق مو اتفاق کړي

منځ کې مو خبره رښتیا ورکه ده

نن چې قافله مو بې رهبره ده

شپو کې رانه لار د سبا ورکه ده

ما خپله ځواني درته لوګی کړله

سترګو کې د تا خو وفا ورکه ده

درخانۍ هوسا

درخانۍ هوسا دغلام صديق لور دمحمد علي خان لمسۍ چې په ۱۳۶۴ کال په کابل کې زيږيدلې ده. لومړني او منځني زده کړې يې په آريانا افغان ترک ليسه کې سرته رسولي او دکانکور له آزموينې وروسته دکابل پوليتخنيک پوهنتون ته بريالۍ شوې ده. درخانۍ هوسا له ۱۳۸۲ کال راهيسې شعرونه ليکي او ددې تر څنګ نثر هم ليکي.

داهم داغلې هوسا دشعربېلګه:

غزل

ولې دې زړګی زما ډوب کړ په غمونو کې

وسومه ، ايره شومه ای ياره په اورونو کې

زه که درنه لرې يم ، زړه مې دی له تاسره

ورځ يمه له تا سره شپه مې په خيالونو کې

خوب مې تښتيدلی ده خوې د ليونۍ کوم

ناسته يم ، لګيا يمه ياره ستا سوچونو کې

ورځ مې نا کراره وي ، ستا غم را په غاړه وی

شپه په شوګيره کړم نه راځي خوبونو کې

تيره چې ځوانۍ شوله ، پرته له اشنا زما

راشه چې ځوانۍ بيرته نه راځي وختونو کې

رحیمه پښتونجار

رحیمه پښتونجار د مرحوم ملا جان پښتونجار لور د کابل د شاه شهید په سیمه کې په یوه روښان فکره کورنۍ کې زیږیدلې ده ، خو اصلي ټاټوبې یې د کاپیسا ولایت د تګاب ولسوالي ده. لومړنۍ زده کړې په کابل کې د بي بي شمسو په ښوونځي کې سرته رسولې او وروسته د کابل امنه فدوي له لېسې څخه په عالي درجه فاغه شوې ده.

د کابل پوهنتون دوترنري پوهنځي محصله وه ، خو په هیواد کې د جګړو له کبله یې لوړې زده کړې نیمګړې پاتې شوې او پردیسۍ ته یې مخه کړه. کابو شل کاله کیږي ، چې د جرمني د مونشن ګلاد باخ په ښار کې استوګنه ده.

رحیمه پښتونجار لا په ماشومتوب کې د شعرونو د لوستلو او لیکلو لیواله وه. په لومړیو وختونو کې یې دوه بیتۍ او ځلوریزې لیکلې ، خو له لسو کلونو راهیسې یې د غزلونو او ازادو شعرنو د لیکلو لړۍ پیل کړې ده او اوس مهال یې چاپ ته یوه ټولګه چمتو ده.

او دایې هم د شعرونو څو بیلګې:

داسې یار پسې خپه یم

زه یې دهر لمانځه دعا کړم داسې یار پسې خپه یم

زه یې ایمان په شان ویسا کړم داسې پسې خپه یم

د خوږې مینې دنیا موپا کیزه لکه دعا وه

زه یې د شین ختا سما کړم داسې یار پسې خپه یم

ګلاب ګل وم پاڼې پاڼې ده په لپو کې راټول کړم

زه یې دژوند د بڼ ښکلا کړم داسې یار پسې خپه یم

ده فاني حسینې مینې کړې ډالۍ فاني دنیا ته

زه یې د خپل زړګي دنیا کړم داسې یار پسې خپه یم

چې تقدير راته پيرزو کړ شاجهان زما د مينې
زه يې رڼا د تاج محل کړم د اسې يار پسې خپه يم

مخ مې پټ کړو له حيانه ده مې خور په سرپلو کړ
زه يې خوندي په خپل حيا کړم د اسې يار پسې خپه يم

رحيمې دي غوړولي د سخا په در څولۍ دي
زه به يې ځان د درګدا کړم د اسې يار پسې خپه يم

غزل

داغه د زړګي راشه دردونه سره ښکل کړو
زړګې د هجران خوارېه غمونه سره ښکل کړو

اوښکه شه جانانه چې ليمه درنه چاپيره کړم
پټ به په ښو کې ديدنونه سره ښکل کړو

زه د ګلاب ګل يم خو مې ځانګه له ازغوډکه
ته غيږه د غاټول شه چې داغونه سره ښکل کړو

مه وله غمازه ! دوه مين په کاڼو مه وله
پرېږده چې د مينې خو لوظونه سره ښکل کړو

زړه خو مې نا سور شو ته مې اه دفریادونو شوې

راشه یو ځل خواته چې زخمونه سره ښکل کړو

ستا دمینې ډکې مې دسترګو پیمانې شولې

راشه ساقي راشه چې جامونه سره ښکل کړو

ستا غیږ کاینات وه زه سپوږمۍ دخوار لسمې وم

راشه چې شو ستوري تیر یادونه سره ښکل کړو

شپو کې دې غزل راته دمینې نغمې اوروې

ته مې شه شاعر چې دې بزمونه سره ښکل کړو

جوړ خو رحیمې ته ستا دمینې پیغورونه شول

اوس مې زمانه شه چې وختونه سره ښکل کړو

غزل

راځه چې والوځو جوړه داسمانونو غېږ ته
دستورو پړک ته دسپوږمۍ دمابنامونو غېږ ته

زه به پوړني نه در جوړه کړم دمینې کیږدۍ
بیا به مو یو سي ښاپیرۍ دجنتونو غېږ ته

دمینې بڼ نه به کړو ستوري په لمن کې راټول
ورنه به جوړ کاندو امیل دګریوانونو غېږ ته

چیرته به والوځي هما داسمانونو په لور
چې په وزرونو کې مو یوسي فردوسونوغېږته

دلمر دوړانګو نه به جوړه کړو دمینې زانګو
مراندې به یې کلکې کړو دستورو دښاخونوغېږته

سپوږمۍ بزنیږي نن دمینې ښاپیریو سره
ستوري دعا کوي لیږي مو ثوبونو غېږ ته

دسبادم کې چې دستورو کاروان کډه کوي
رحیمي پاڅیږه اومه ځه دخوبونو غېږ ته

رحيمه عزيزی

رحيمه عزيزی د حاجی عزيز لور د محمدګل لمسی چې په ۱۳۷۰ کال کښې د پيښور په لورلائی کې زيږيدلې ده اصلي ټاټوبي د زابل ولايت د کلات ښار ده. رحيمه عزيزي د شعر ويلو تر څنګه مقالې اونثرونه هم ليکي.

اودايې هم د شعر بيلګې:

غزل

يو مې تياره بل تنهائي خوښيږي

تور مې په سپينو کې خدايې خوښيږي

چې يوه زه بل مې جانان وای يو ځاې

هلته مې صرف يو خاموشی خوښيږي

چې د شينکې اسمان لمن کې تنها

يو ځومې ستوري ګلالي خوښيږي

چې دا ماشوم احساس مې هرڅه خوښ کړل

هغه زما هم (عزيزي) خوښيږي

غزل

د انتقام شوندې له ورايه خوځيدل غواړی اوس

غمجنې سترګې خو په مينه کې ژړيدل غواړي اوس

چې د شينکې اسمان پيرزو وشوله دا

همدا باران خو په ورو ورو کې اوريدل غواړی اوس

شپه لکه حال چې له ما خی سره جګړه کړي هسې

احساس په دواړو کې همداسې ډوبيدل غواړي اوس

د ژوندون پاڼی د ځلاندو ملغلرو په څير

مينه نفرت په کې همداسې ځليدل غواړې اوس

څوک د مهراب څوک ميکدی کيسې په زړه کې ساتې

دژوند انجام ورسره صرف اشنا کيدل غواړي اوس

روشنا وردګ

روشنا وردګ د عبدالهادي خان لور په ۱۳۵۷ هـ ل کال د میدان وردګو ولایت د چک ولسوالۍ د خوات درې په یوه او روڼ فکره کورنۍ کې زیږیدلې ده.

روشنا وردګ پخپله پیژند پاڼه کې لیکي :لیک لوست مې پخپل کور کې زده کړی دی ، پلار مې د زده کړې په برخه کې لوی هڅاند و او په کور کې یې د لیک لوست لپاره هر ډول آسانتیاوې برابرې کړې وې. قرآنکریم او نور دیني کتابونه مې له مرحومې ترینداې نه چې د دیني علومو عالمه وه لوستي دي. د خپل پلرني کتابتون زیات پښتو ادبي اثار مې مطالعه کړي دي ، تر ټا کلي استاد مې له کتابونو ډیره ګټه اخستې ده.

روشنا بیا وروسته پیښور ته لاړه او هلته یې د اردو ژبې د زده کړې تر څنګ د کیسې ، طنز ، داستان او ناول دلیکلو په برخه کې نورې زده کړې هم وکړې او بیا بیرته خپل کلي ته راستنه شوه او پخپل کلي کې د خپل ولس په تیره بیا د خویندو چوپړ ته ملا وتړله (د پښتني خویندو کلتوري ټولنه) په نامه یې د ښځو د یوې ټولنې بنسټ کیښود چې د همدې ټولنې له خوا د ګودر په نوم یوه درې میاشتنۍ مجله هم چاپیږي ، دغه ټولنه تراوسه پورې نه یوازې مجله لرې بلکې ښځې او نجونې لیک لوست او مطالعې ته هڅوي هغوی ته یې د ګڼو ادبي ، تاریخي ، ساینسي ، ټولنیزو او نورو کتابونو دلوستلو زمینه برابره کړې ده ، لیک لوست ته یې هڅوي او د ژوندانه په ستونزو کې ورته مشورې ورکوي.

روشنا څه وخت د بي بي سي راډیو له پښتو څانګې سره د ښځې او ننې نړۍ په پروګرام کې دنده درلوده.

د روشنا لنډې کیسې ، لیکنې او ځینې شعرونه په ځینو چاپي خپرونو لکه هیله ، ګندهارا ، افغانستان ، محاذ اونیزې ، تعاون ، صدف ، ګوربت او ځینو نورو مجلو کې چاپ شوې دي.

روشنا د ژباړې په فن کې هم مهارت لري او ګودر او ګوربت مجلو ته یې له اردو ژبو ګڼې ژباړې هم کړې دي .

د روشنا وردګ دلنډو کیسو یوه ټولګه د (ننبه) په نامه په ۲۰۰۷ کال د ختیځ بیارغونې اداري کور له خوا چاپ شو .

د روشنا دغه اثار د چاپ لپاره تیار دي:

(ځوریدلې لور) دلنډو کیسو ټولګه.

(دمیوند ملاله) د سیمیزو لنډیو غونډ.

دوردګو فولکلور.

واړه ګلونه ناول.

(دهیلو کاروان) شعري غونډ.

او دایې هم د شعربیلګې:

له کړاوونو ډک ژوند

به پای ته ورسیږي

چې مې دې خوږین زړګي ته

که کوم یو درد پاتې وي

چې هغه هم و ګالي

بیا به په یوه تشه سلګۍ

له دې بې غمه شي

چې نور کړاوونه نه شته

دغه بې واره درزا

او لیوني آهونه

به یې شي غلي غلي

په یو صندوق د خاورو

کې به شي خاورې خاورې

غزل

د هاجرې تر قدم لاندې د زم زم چینه شوه

تنده پرې ماته شوه شفا او هم مرهم چینه شوه

وچه بیدیا کې هاجرې تر قدم لاندې چینه

شوله ځرګنده ونړۍ ته هغه دم چینه شوه

ورې الوتکو کې له ځان سره دنړۍ هر ګوټ ته

په ډېره مینه عقیدت خلوص خوشرنګ چینه شوه

دیوې مور بې بې له منډو ترړو جوړه چینه

ټولو وګړو او بچیانو ته درمل چینه شوه

د مور تر پښو لاندې جنت به وي خود

چې هاجرې ترپلونو لاندې د زم زم چینه شوه

روښنا نور مه وایه همدومره یې بس کړه

چې میندو پښو لاندې جنت او هم زم زم چینه شوه

زه لا وړه وم

ډېره وړه چې د ويالې پر غاړه

دادا وړوکۍ نيالګۍ کينولو

نيالګۍ له ما نه ډير وړوکی

او نرۍ پری و

چې ما زديګر مهال به

مورې د ې وړوکي نيالګي

پر ځنو لاس راتير کړ

او په اخر کې به مو

کش کړ له نازکو پاڼو

يوه يوه نيمه پاڼې

به يې زمورې وړو منګولو کې را پاتې شوله

او مورې به منډې

په ټول باغ وکړلې

خو اوس هغه نيالګی

يو غټ چنار دی

او هغه سر يې زمورې له لوړې

درې چتيزه کلا

او دربيم پوړ نه لوړ دی

په خواره سيورې کې

ترې لاندې يو لوی کټ ايښی دی

ترې لاندې ناست دي

دنګو شملو څو کسان

چې مجلسونه کوي

او يوه لوري ته يې

د اوبو ډکه وياله

په بهېدو شور کوي

په ډېر نري شمال يې

پلنې پاڼې ربپي شرشر کوي

شي لپه لپه د دادا لپاره

رب نه غواړي مغفرت اومينه

رڼا مومند

زړه ستا په یاد ډوبیږي

کله چې لمر زمونږ په کلي باندې

خپلې رنګینې اوزرینې ځنې

کرار کراره را خورې ورې کړي

کله چې شین آسمان خړ پړ غوندې شي

او بیا په زوره زوره وژړیږي

کله چې سپینه څوارلسمه سپوږمۍ

دقوڼکۍ په شان

سپینه رنګینه لمنه

زمونږ په کور کلي راوغوړوي

نو ته ،

نو ته ،

زما له خنګه لرې یاره

په هغه دم کې ما په یاد ولره!

هو!

ځکه هر وخت زه په هغه محال کې

له لرو ، لرو

ستا د یادواو خاطروپه

هیله

هر شیبه او هر ساعت تیروم

ځکه ،

هردم داسې

شيبوکې!!

زړه ستا په ياد ډوبيږي

زرپانه همپا

زرپانه همپا د اسدالله خان همپا لورد عبدالعزيز خان توخي لمسۍ ده په ۱۳۲۴ لمريز کال کې د قندهار په څلورمه ناحيه کې زېږېدلې ده اغلې همپا له دولسم ټولګي فاغه اود لوړو زده کړو د پيلولو په درشل کې ده . اوسنۍ بوختيايې ښوونکې مقدسه دنده ده.

زرپانه همپا که يوازې د کندهار د ښځينه شاعرانو استازې وبلل شي ، لويه بې انصافي به وي ځکه د نوموړې شعري ځانګړنې په هغه کچه دي چې تر اوسه لا بيخې ډېر نارينه شاعران هم ځنې بې برخې دي. دا به سمه وي چې د دې خور شاعرانه احساسات به د لطيفو ښځينه عواطفو په غيږ کې د دې د هر شعر په بيت – بيت کې په منډو وي ، مګر خبره همدوره سطحې نه ده ، بلکې د احساساتو او خيالاتو د انداز بيان غوره کيفيت هم بايد له پامه ونه غورځل شي چې زموږ د دې درنې شاعرې په شعرونو کې سر له همدا اوسه لا ښه په پيخر تر سترګو کيږي. افغاني په تيره پښتنې ټولنه دومره بختوره نه ده چې ښځينه غړي دې يې هم په تعليم سمبالې وي ، نو په دغسې معاشره کې د زرپانې همپا په شان پوهه ، ځيرکه او حساسه ښځه د الماسو حيثيت لرې چې بايد ډېر قدر يې وشي. په هر صورت د دې آن له يوه شعره لا هم هغه ولسې درد او رنځ محسوسيداى شي چې د آغلې همپا شاعرانه احساسات يې متاثير کړې ، دا چې هرڅه وايې ډېر يې په زړه پورې وايې ، هر توري ته د شعري ژوند ورکولو په هڅه کې ده او نامرېي جهان ته د عالې خيال په وزرونو الوت کول غواړې چې تر اوسه لا په خپل دې تلاش کې د بلا کاميا بيو ښتنه ده او زه د يقين تربريده ويلاى شم چې دا آغلې به يو مهال د پروين ملال په شان يو ويارړ وي.

داهم د اغلې د شعرونو نمونه:

پښتون زړه

زړه مې د سینې څه مرور ولاړی

ولاړی د عمرونو په سفر ولاړی

ما زي زردشتي لمبو ته څیرمه شو

بیا لکه د سترګو څه نظر ولاړی

ستا په یو دریځ لکه پښتون غرور

پورته و آسمان ته لکه سپر ولاړی

غرق شو په نیلاب کې له اوشا س سره

دا سې وارشاک ته برابر ولاړی

ژړ مازدیګري کې همپا ! ولویدی

بیا نو تر سهاره لکه لمر ولاړی

پته مې ولوله!

طبیعت کې بدلون ښکاري

انقلاب پر کایینا تو

سور انګار مې زړه کې پروت دی

شو مې وران کور د خیالاتو

د حکمت هرې تابلو ته

تللې ډوبه او نشه یم

ګاهې لامبمه هلمند کې

ګاهي ناسته پر سپین غره یم

کله زبیښم د تاک وینې

په ګډا او مستۍ کښیوزم

د ماښوم رنګي سریوسم

پر سینه یې د مور کښېږدم

جام د سرو شرابو نوش کړم

میخانه کې په نڅا شم

د بابا غېږ کې چپه شم

په غیرت کې آریانا شم

چرت مې واخلي خیال مې یوسي

د ارغند شنډو څپو ته

په ورو - ورو مې فکر هسک شي

د پامیر لوړو سرو ته

بې پروا قلم راوا خلم

سوي چیغې پرې انځور کړم

غرنۍ شپیلۍ ته لاس کړم

څو نغمې ور په کې سور کړم !

زرلښت حفیظ ملکزی

زرلښت حفیظ ملکزی د ملک حفیظ الله لور د ننګرهار د ښیوې ولسوالۍ د قلاتک د کلي د ملکزیانو په کورنۍ کې زیږیدلې ده په کوچنیوالي کې یې خپل پلار د لاسه ورکړی او پینځه کلنۍ کې د ښیوې نه ننګرهار ته د خپلې کورنۍ سره راغلې ده او د ننګرهار د الایې لېسې دولسم ټولګي نه فارغه شوېده.

عالي تحصیلات یې د کابل د اجتماعي علومو په انستیتوت کې کړیدي دهغې نه ورسته یې د مور او ماشوم په رشته کې د نسایي ولادي ځانګه کې خپل تحصیلات بشپړکړي دي د پاکستان د پیښور ښار د ناصرباغ د تانې ځنګ سید جمال الدین افغان په روغتون کې د قابلې په توګه یې دنده تر سره کړې.

زرلښته د ۲۰۰۲ په جنوری کې کاناډا ته مهاجره شوې ده او هلته د یوې لنډې وقفې نه ورسته بیا هم خپل تحصیلاتو ته دوام ورکړ دم ګړی د کاناډا د البرتا په ولایت په یو روغتون کې رسمي دنده لري خو سره له دې چې هغه کارکوي خپلو تحصیلاتو ته د طب په برخه کې دوام ورکوي هغه اوس هم درس وايي د زرلښتې ماشوم توب په همیشه بهار ولایت ننګرهار کې تیر شوی دی هغې په ۱۳ کلنۍ کې په شعرویلو پیل کړیدی زرلښته د طبیعت د ښکلاګانو سره زیاته مینه لري د زرلښتې شعرونه او لنډې کیسې د هیواد دننه او بهر په ورځپاڼو ، مجلو او د نیټ په سایټونو کې نشریږي چې دا لړۍ دوام لري زرلښته وايي دژوند په هره شیبه ورته ډیر ارزښت لري شاعري او لیکوالۍ شره ډیره مینه لري هغه وايي کله چې ډیره ستومانه شي نو بیا قلم پورته کوي شعر او کیسې لیکي هغه د خپل هیواد سره ډیره مینه لري څلورچاپي اثار لري چې په لاندې توګه دي:

۱ – ځوانیمرګ ارمان

۲ – شرقي ښکلا د غرب په مانو کې شعري ټولګه

۳ – ښځه د ژوند په هنداره کې د لنډو کیسو ټولګه

۴ – د سولې انتظار شعري ټولګه

زرلښته نور ناچاپ اثار هم لري چې چاپ ته تیار دي یو په بل پسې به یې چاپ او مینه والو ته به یې وړاندې شي.

داهم داغلې حفیظ د شعرونو نمونه:

افغانه ښځه

ښځه حيا ده لوپټه د عزت
ښځه ښکلا ده د ژوندون مرحمت

په يوه لاس ښځه جهان زنګوي
په بل زانګو او ماشومان زنګوي

ګردي نړۍ کې قهرماني ښځې
سل افرين په تا افغاني ښځې

په بسم الله باندي هر کار پيلوي
پاکي ستوره او مسلماني ښځې

ښځه ښادي او خوشحالي د ژوندون
ښځه ډيوه او رڼايي د ژوندون

ښځه غوټۍ ده د ګلونو ځانګه
ښځه ښکلا ده نورونو وړانګه

هره يو انسان ته محترمي ښځې
ماته له هر چا معظمي ښځې

په پاکه غیرې کې اتلان وروزه

هر تجاوز ته فاتحان وروزه

له تانه ځارشمه افغاني ښځې

اې په نړۍ کې قهرناني ښځې

د سولې غږ په هر افغان بې ښځې

ته حفیظ د زړه ارمان بې ښځې

ستا دحیا ستا د عفت نه قربان

ستا د ایمان او عقیدت نه قربان

شمله ور

شمله ورو پټکي وتړئ جرګه شئ

د ارين په خاوره ټوله رانبکاره شئ

د نازو بچي شتېږي په سرو وينو

يا ميرويس شئ يا احمد د زرغونه شئ

يا پټکي له سره ښځوته ګذار کړئ

يا يوالی د غيرت جګه شمله شئ

د وختونو د ظلمت دور کړئ ختمه

يويشتم پيړۍ کې بيا يوه ننداره شئ

ماليدلي افغانان کم زوره نه دي

د تاريخ په زرين پاڼو کې ښايسته شئ

د حفيظ د هيلو سپين کوترې ورک دي

بيا د سولې سپين کوترې شئ جرګه شئ

زخمي کابل یم

چاپه ګولو وویشتم چاپه توپو وویشتم

 څوک مرور شو رانه په ډیرو خیرو وویشتم

چا کړمه خرڅ په پردو زما غرور یې مات کړ

چاد ښکلا په نامه په لوڅ تنو وویشتم

زما نازولې میندې نن د پنجاب کوڅو کې

لاس کې کچکول ګرځوي په پیغورو وویشتم

دا خوار او زار ولس مې ټول تري تم شو رانه

د هر شیطان د لاسه په شره ګلو وویشتم

څوک د غرور په شوق کې زما ټټر نخه کړي

څوک د قدرت لیوني په ډیرناندرو وویشتم

زما یتیمان اهونه پاس تر فلک پورې لاړ

دا زمانه مې وژني په ناکردو وویشتم

لاخوتنکي ځوانان مې د مزدورۍ پسې ورک

لاس کې پولۍ ګرځوي په ناامیدو وویشتم

اې درپه درو خویندو لاسونه پورته کړئ بیا

یو د خیرسوال وکړئ چې نن پردو وویشتم

د غیرتونو ځاله طلایي تاج مې په سر

زه د شاهانو کوروم نن غربتو وویشتم

خوشحالي نه پیژنم زه د ویرونو کور شوم

دغه بې وخت مرګونه په جنازو وویشتم

حفیظ د غم شیبو کې د سولې لعل غواړي

د کوم نباماد د خولې نه دلعل ارزو وویشتم

زخمي کابل یم ګوره نور د غم تاب نه لرم

خدایه یو سوله غواړم لایق د عذاب نه لرم

زرغونه توخي

زرغونه توخي د اميرمحمد لور لومړنې زده کړې يې د خراسان په ښوونځي کې سرته رسولي د کانکور د ازموينې وروسته د ښووني او روزني پوهنځي ته بريالی شوه او د يوولسم ټولګي را پديخوا د شعر ښکلي هنر ته مخه کړې او په لومړي ځل خپل شعر د ميرمن کلتوري بهير کې واوراوه.

دا يې هم د شعر نمونه:

اې زما دې مينې ياره

تا به هير نکړم نګاره

هر ساعت را ته ياديږې

په زړګي مې راوريږې

لکه ګل پشان تازه يې

د ګلاب پشان تازه يې

ته زما ښکلی جانان يې

ته مې ژوند ته مې ارمان يې

زرغونه رحمتي

زرغونه رحمتي په ۱۳۵۲ کال کې د کابل په ښار کې سترګې دې نړۍ ته وغړولې اصلی ټاټوبی يې د لغمان ولايت د عمرزو کلي دي. له ۱۲ کلنۍ څخه يې د شعر سندريزې چينې وخوټيدې او له ۱۳۷۲ کال راهيسې يې خپل وزګار وخت شعر ويلو ته ځانګړی کړی دي.

پلار يې ارواښاد رحمت الله رحمتي د محمد الله ساپي زوی هم د پښتو ژبې ښه شاعرو چې ډير شعرونه ترې پاتې دي.

زرغونه رحمتي چې د داسې اديب او شاعر پلار په غيږ کې را لويه شوې ده ، له شعرسره ليونۍ مينه لري دا خپله ليوالتيا د خپلې کورنۍ د احساس زيږنده بولي آغلې زرغونه د کوم ځانګړې سبک پيروي نه کوي بلکې په بيلا بيلو وختونو او ځايونو کې چې کله ورته د شعر ښاپيرۍ الهام راوړي ښکلې شعرونه وايي ، دا چې د مور ژبه يې هم دري ده تراوسه يې په پښتو او دري ژبه ډير شعرونه ويلي دي.

په پښتو ادبياتو کې د پلار په هڅونه برسيره د افغاني ادب د تکړه ليکوالو او شاعرانو لکه علم ګل سحر او حکمت الله کاکړ د هڅونې اولارښوونې منندويه ده.

زرغونه رحمتي په ټولنيزو او کلتوري فعاليتونو سربيره د رياضي او فزيک په برخه کې د سيد جمال الدين افغان په انستيتوت کې خپلو زده کړو ته دوام ورکړ او په ۱۳۸۳ کال کې له دغه انستيتوت څخه په لوړه درجه فارغه شوه. او له فراغت وروسته يې د کابل ښار په يو شمير ښوونځيو کې د ښوونکې په توګه دنده تر سره کړه.

د هغې مينې له کبله چې له کلتوري فعاليتونو سره يې لرله د سنايي په پرمختيايي موسسه کې د(اعمارصلح) مجلې د مسئولې مديرې په توګه وګمارل شوه.

نوموړې ۵ کاله وړاندې واده کړي خاوند يې عبدالناصر نيک انجام پخپله له شعري قريحې څخه برخمن دی .

او د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو له پوهنځي څخه فارغه شوې ده ، او په کلتوري برخه کې د دې يوازينې همکار او هڅوونکی دی . دا د پنځو اولادونو مورهم ده.

ميرمن زرغونه ديو شمير ليکوالو ميرمنو په هڅونه د ميرمن کلتوري ټولنيز بهير غړې شوه اوس د دغه بهير فعاله غړې او د اړيکو د کميټې غړيتوب يې هم لري.

ځنځیرونه

د ژوندون هره شیبه ده لکه اوښکه را روانه
راشه وګوره چې څنګه زه ژوندی یم بې له تانه

اوس چې زما د زړه له بڼه پسرلی په تیریدو دی
ګوره زما د زړه داغونه نن د مخ په زیړه پاڼه

د تیارو په تغر ناسته د رڼا په تمه تمه
د ځوانۍ موسم مې تیر شو ، بې خبره له خپل ځانه

لیونۍ غوندی یوازې زه په شاړو کوڅو کرځم
ستا یادونه ژوندي کیږي په نظر له هرې خوانه

نه هیریږي زما له یاده د غمونو په تورتم کې
نه د چا په تمه ناسته چې ډیوه کاندي روښانه

څو د اوښکو ځنځیرونه زما پرمخ وهی څپیړې
نور به څه وایم چې څنګه داسې ښکارم پریشانه

که ژوندون را سره مل شي یوه ورځ به درته وایم
اې زما د زړه دښمنه ماته مه وایه جانانه

غزل

که ته رانشې بیا نو لمر شي ځنګه
دا توره شپه بیر ته سحر شي ځنګه

زما له سترګو نه چینه جوړه شي
لوند نو په اوښکو مې ټټر شي ځنګه

څوک به زما د زړه پوښتنه وکړي
د زړه له حاله مې خبر شي ځنګه

دا ستا نظر چې زما په سترګو نه وي
په تورو سترګو مې نظر شي ځنګه

غمونه ډیر شي د وصال په تمه
په وینو ډوب زخمي ځګر شي ځنګه

یادونه څو ماته انځور جوړوي
هیر به زما د زړګي سر شي ځنګه

سپینه سپوږمۍ مې څو ختلې نه وي
روژه مې پاتې وي اختر شي ځنګه

)زرغون) یوازې د هجران له غمه
دا ستا په مینه دربدر شي ځنګه

غزل

راشه چې وکړم ستا د حسن دیدنونه نن بیا
زما په سترګو باندی کیږده قدمونه نن بیا

د پسرلي په شنه لمن کې زما د هیلو په بڼ
د خیال په تال کې په نڅا کړه انځورونه نن بیا

که مې نصیب د ستا لیدل وي زه به ووینمه
دا ستا د ګل غوندې پرمخ ښایسته خالونه نن بیا

اوس چې راغلي ستا د حسن پسرلي په چمن
زما په شونډو غوړیدلي دي ګلونه نن بیا

په یو نظر ماته دمینې افسانه ووایه
زما په غاړه کې راواچوه لاسونه نن بیا

دا ستا د سترګو لیونۍ یم خو ویلي نشم
د زړه په ژبه درته وایم غزلونه نن بیا
زرغونه ستا په تمه چې ته یو ځل راشي
په مینه لرې کړه د زړه زاړه غمونه نن بیا

زينب مصباح سالك

زينب مصباح سالک دعبدالقادر لورپه ۱۳۵۹ لمريز کال دننګرهار ولايت په مومندرې ولسوالۍ کې زيږيدلې دی، اغلې سالک وروسته په پيښور کې د مريم له ليسې نه فارغه شوې ده. په ۲۰۰۰ ميلادي کال کې يې واده کړې او ددريوزامنو موره ده.

اثاريې په دې توګه دي:

۱ : سپينې ښکې شاعري چاپ

۲ : دخوښۍ راز ژباړه چاپ

۳ : دخليل جبران ناول المصطفی ژباړه چاپ

۴ : دخليل جبران ادبي ټوټې ژباړه نا چاپ

دايې هم دشعر نمونه:

غزل

مري دښنا پيرو او دګودر کيسه

ديو تيارو وړي دمازديګر کيسه

څو تنکۍ ګيلې وي چې سندرې شي

څو مره ده خوږه زموږ د شر کيسه

خدايه ايمل خان بابا به رانه شي؟

هيره شوه له خلکو دخيبر کيسه

ستا دسترګو لمس مې سندريزه کړي

پاتې شي د درد او د پرهر کيسه

ستيج او کردارونه په کې نوي شي

نوره ده زړه دخير او شر کيسه

مونږه رڼې کړي په سندرو شپې

مونږه ژوندۍ کړې دهنر کيسه

سيورى دې دڅان کړم درنه تلې نه شم

وايې لارويه چې دلمر کيسه

يو ستا دښايست توري پرې ليک دې بس

نوره مې خالې ده دنظر کيسه

سارا کاوون

سارا کاوون د برید جنرال نورالحق کاوون لور په ۱۳۵۲ لمریز کال کې د خوست ولایت د متون بابا په فاملیانو کې نړۍ ته را غلې ده .د هغې پلرنی ټاټوبی د کاپیسا ولایت د تګاب ولسوالۍ د نوروزخیلو کلی دی. په خټه صافۍ ده نیکه یې د خپل وخت نومیالی سوداګراو د قوم مشر و . سارا په شپږ کلنۍ کې د کابل ښار د بي بي شمسو په ابتدائیه ښوونځۍ کې شامله شوه د کو چنیوالي څخه یې دلیک لوست سره ډیره مینه وه دخاص استعداد او ذکاوت خاونده وه دڅلورم ټولګي را پدې خوا یې دکیسو او شعرونو په لیکلو لګیا وه.

سارا کاوون ډیره مهربانه ، زړوره ، هوښیاره او د ښه درک څښتنه وه تل یې د نورو دغم او ښادۍ په مراسمو کې ځان شریک بالله د وطن او خلکو د مینې لیونۍ وه تل یې د وطن د ودانۍ او خلکو د سوکالې اند یښنه درلوده که څه هم په عمر وړه وه خو په تدبیر کې ډیره پخه وه.

خو دبده مرغه په تنکې ځوان کې د مرګ دخونړیو منګولو قرباني شوه یعنی د ۱۳۶۷ کال د اسد د میاشتې په ۲۰ نیټه له دې فاني نړۍ څخه لاړه روح یې ښاد او فردوس جنت یې په نصیب شه.

داهم داغلې ساراکاوون دشعرنمونه:

کنړه

نن په کونړ کې زلزلې خورې دي
وریځې ګرځیږي او تیارې خورې دي

ښکلي زلمي د ځمکې غیږله ځي
په کونړ دغسې لمبې خورې دي

کنړه ستا یم داورونو شاهد
ستا په کورو کې د ویرونو شاهد

ما دګولیو داړې ولیدلې
ستا په سینه یم د ټپونو شاهد

کنړه ستا مې شاه زلمیان ولیدل
دغرو لمن کې مې زمریان ولیدل

کنړه ته به په جنت بدل شې
درنه په تیښته چې لیوان ولیدل

ما دې د پیغلو تلوسې ولیدې
ما دې د میندو وسوسې ولیدې

ما د زړې ابۍ د تور ټيکري نه

د سپينو ستورو پلوشې وليدې

خو زړه مې بل شانته تسل راکوي

جرآت ورتګ ته مورچل راکوي

وايي را پورته شئ باتورو زلمو

دا آوازونه مې ګوګل راکوي

ماديې د سين مستي ليدلې

په کتابوکې مې کيسې ليدلې

ماديې د سين سرې اوبه ښنلي دي

ستا په اوبو کې مې مزې ليدلې

کنړه ښکلی د ميوو وطن يې

شاعر لپاره د شعر و وطن يې

په ما ډير ګران يې ځکه ستا يمه دې

په وينو رنګ د حماسو وطن يې

څه کوي

خيال مې په زړه کې د جانان څه کوي
په سپيرو دښتو کې سلطان څه کوي

نن د جانان زلفې خورې دي پر مخ
د سپوږمۍ غاړه کې ماران څه کوي

زما د زړه بېړۍ را ډوبه نکړې
دلبره ستا د عشق توپان څه کوي

چې غم موجود وي ښادي کله راځي
د سپو په کلي کې غرخان څه کوي

ماويل ټول به کړم حاصل د مينې
خدايه په دې وخت کې باران څه کوي

وځلیدم

بادار چې څنګه ایشاری کولې
زه هم همغه شانې و نڅیدم

دخان د جینګو ، جینګو داړ لاندي
لکه هډوکې غوندي وکړیدم

که به زما په تندی اور شورابل
پټ به د شمع غوندی وژړیدم

آخر به ورانه کړم نړۍ د ظلم
خپرکه د دار په رسۍ وخېژیدم

که مې دا توری ورځې تیری کړلې
خونن د ستوری غوندی وځلیدم

زما زخمونه

مړه شوي نه يمه ژوندى يمه زه

مور جاني ما پسى ژړا ونکړې

الله دې وبښه ، داونه وايي

ما ته دمړه په شان دعا ونکړې

که غواړې نوم زما ژوندي پاتي شي

زما به خواه سره وفا ونکړې

زما ددښمن په مخ کې ونه ژاړى

خورجاني پام کړه داخطا ونکړې

روکيه ! شپه ورځ بيداره اوسه

پام دمستى ډنډ کې شنا ونکړې

مينه کې کلک اووفا داره اوسه

پام چي ليلا سره جفا ونکړي

رقيبه ! عمر په ژړابد ي شي

زما زخمونو ته خندا ونکړې

سپوږمۍ

مه پلاره

پلاره لاماشومه یم

زه ډېره مظلومه یم

راغلي چې له کومه یم

هغسې معصومه یم

ستا د سترګوتوریمه

هم درته رجړومه یم

ستا د پټکي ګل یمه

ښه درته معلومه یم

هم دې یم دزړه ټوټه

په غم کې د مغمومه یم

نومه مې ورکوه پلاره

مه مې خرڅوه پلاره

ته په خو روپو باندی

مه مې ځوره پلاره

ځلوریځه

جرم مې څه ګناه مې څه ده وایه

لکه نینه ما کړوې له خپلو هیلو سره

دا څومره ظلم څومره زورده اشنا

دعاطفې غر نړوې له خپلو هیلو سره

سوسن نایل

سوسن نایل د عبدالحلیم خان لور چې په ۱۹۸۲ م کال په کندهار کښې زیږیدلې ده لومړنی او منځنی زده کړې د رابعه بلخي په ښوونځي کې تر سره کړې دي. سوسن نایل د یو کال راهیسې شعرونه ، ادبی ټوټې لیکي.

دا یې هم د شعر بیلګه:

مور نه ده پرښته ده

یو جلا غوندې ډیوه ده

د زړګي تازه میوه ده

مور ستا حقداري ډیره

تر قربانیو ده هم تیره

تا ګاللي زحمتونه

ستا وفا به نکړم هیره

موري ستا مقام اوچت دی

ترپښو لاندې جنت دی

که و دانه ده نړۍ نن

ستا زيارستا شفقت دی

مورې ته يې مهربانه

ډيره ما باندې يې ګرانه

سوله نيازی

سوله نيازۍ د ډګروال فضل الرحمن لور د دولسم ټولګي زده کوونکې ده اصلي ټاټوبی يې د لغمان د الينګار ولسوالۍ ده د ۱۹۹۰ زېږيز کال د اکتوبر په دريمه زېږېدلې ده ابتدايي زده کړې يې د پېښور کې ترسره کړي په۱۳۸۴ کال کې خپل هيواد ته راستنه شوه له ليکوالۍ او شاعرۍ سره مينه درلوده په لسم ټولګي کې يې شعر ويلو ته پيل کړی او تر اوسه لا د شعر الهامي څپې پرې راځي او شعرليکي.

دا يې هم د شعرونو بېلګه:

غزل

سوز مې د ځيګر څنګه بيان کړمه
څه ډول پرهر مې نمايان کړمه

تا پسې زير ګل د بيابان شمه
څه ډول مې اوښکې زه پايان کړمه

ښکلې د ځوانۍ ده د ګلاب په شان
څه ډول توصيف دې په زبان کړمه

ياد دې په زړګي راته داغونه ږدي
څه ډول فرياد د زړه بيان کړمه

ژاړمه زه تاپسې ارمان دې کړم
څه ډول يادونه دې پنهان کړمه

يا ربه فرياد د (نيازی) واوره ته
څنګه مې پوره دا خپل ارمان کړمه

غزل

پسرلی راشه خوشحالي راوله

زړونه تازه کړه نیک بختي راوله

ستا په راتلو به هر یو روح تازه شي

د بڼ ګلانو ته مستي راوله

چی خوشبوئی دی هر چمن نه خیژي

غیږ ته لیري پردیسي راوله

د (نیازی) سترګی انتظار پاتې شوې

غمونه لرې کړه دوستي راوله

شایمه ذهین

شایمه ذهین د سپین غره د شاعرانه سیمې او ګلبڼ هغه نوې غوړېدلې غوټۍ ده چې له یوه کال راهیسې یې په شعرویلو پیل کړی ،اوتردې دمه یې تر دېرشو زیات شعرونه اونظمونه لیکلي

نوموړې د محصل خان لور د ننګرهارولایت د خوږیانوولسوالۍ د بربیار په سیمه کې څوارلس کاله وړاندې زیږېدلې ده.

اوس مهال د یادې سیمې د نجونو د منځنۍ ښوونځي په نهم ټولګي کې پرزده کړو بوخته ده.

دا چې هغه کوم لامل ؤ چې اغلې ذهین یې پر شعر ویلو راوستله ؟

نوموړې وایي: زمونږ په وطن کې جګړې ،جنګونه ، دربدرۍ اوژوند ناساز شرایط د دې لامل شوي ، چې زمونږ ډېرۍ وطنوال په سرو سترګو وژړوي او ژوند خوږې نغمې یې پر سادو بدلې کړي ، لکه رحمان بابا چې وایي:

داد ستوردی چې له درد زګیروي خیژي

که نه څه ؤد رحمان له شاعرۍ

همدغو دردونو پر ما هم ژور اغېزکړی او زه یې پر دغو زګیروو سر کړې یم د ذهین شاعري روانه او هر ډول تکلف نه خلاصه ده هر څه ته په خپل ماشومانه نظر ګوري او بیا په ډېرپاخه اوهنري شکل د شعر په ژبه بیا نوي . هغه دوایي چې د شعرونو زیاته برخه یې وطن ته لیکلې او یو نیم حماسي شعر هم لیکلي.

لومړی شعر یې د تیرکال په پسرلي کې لیکلي هغه د شعر لیکلو تر څنګ یوه نیمه کیسه هم لیکي خوایي چې ډېره پرې نه ده په شعر لیکلو کې ورسره ښاغلی نجیب الله مرسته کوي.

نوموړې غواړي په راتلونکي کې یو ښه شاعره واوسي.

اودایي هم د شعرببلګه:

غزل

ښکلې ماڼۍ زه لندن څه کوم
ځومره ښایسته ښکلی بوستان لرمه

لعل و مرجان د بل وطن څه کوم
د سرو لالونو بدخشان لرمه

دښمن مې وژنم په خالي لاسونو
لکه د تیرې کلک ایمان لرمه

چې په ټپه یې دښمن ته ماتې ورکړه
زه د ملالې په قربان لرمه

شایمه ذهین پرې فتخار کومه
چې نن ازاد افغانستان لرمه

شریفه نوري

ابدي سفر

له دې دنیا نه د نیمګړو آرمانو سره ځم
د نامراده پاتې شویو کاروانو سره ځم
د چاد زړه تږې به تللې په یو بل مکان وي
زه یې تسل ته دوړو وړو سلګو سره ځم
لکه شبنم چې ته ګلونو د چمن او رېږي
زه هم دداسې پاکو اوښکو له شېبو سره ځم
که خاطرې د ښه عمل مې ستا په زړه پاتې شي
له دې نړۍ نه به د خپلو عملو سره ځم
لکه په ښکلي باغ وبڼ کې د ګلان ښکارېږي
داسې په شنه شا ل کې د ګلونو بدرګو سره ځم
چې مې دژوند د آرمانونو دنیاورانه شوله
لکه د ګل به پاڼې پاڼې خزانو سره ځم
د خپل وطن دیدن مې هسې په زړګي شوپاتې
په بل دیارکې له بې شمېره حسرتو سره ځم
د هغه یار چې یې یادونه تل له ما سره وو
اوس یې له خوانه په نا هیلو فریادو سره ځم

شکریه خروټۍ

شکریه خروټۍ په کال ۱۳۵۲ د کابل ښار په یوه روښنفکره کورنۍ کې زیږیدلې ده. بکلوریا زده کړې یې د عایشې درانۍ په لیسه کې پای ته رسولي او لوړې زده کړې یې په ۱۳۸۲ کال کې په کابل پوهنتون د ژبې او ادبیاتو په پوهنځي کې کړې دي.

له پوهنتون څخه له فارغیدو وروسته یې د نشراتو په ریاست کې د آرټ او ډیزاین د مدیرې په توګه دغه راز د خپروني ریاست د مرکز خپروني ووکلني کې یې دنده ترسره کړې او اوس د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د باختر آژانس په ریاست کې د خبریالې په توګه دنده ترسره کوي.

دې په ۱۳۶۹ کال کې یې په شعر ویلو پیل کړی چې زیاتره شعرونه یې غزلې دي چې تصوفي او عشقي اړخ لري. دا وایې تول یې یوسل و دولس پارچې شعرونه دي چې تراوسه پورې د مجموعې په توګه ندي چاپ شوي.

داهم داغلې خروټۍ د شعرنمونه:

بیلتون

هرڅه کومه هیروی دې نه شم
له خپل زړګی دې بیلولی نه شم

تا رانه غواړي دا ماشوم زړګی مې
په خپل خبره بې پوهولی نه شم

ستا جدایي کې لیونۍ غوندې شوم
ددې سزا ګناه موندلی نه شم

تا خو د مینې لاس خطا کړله ما
زه دغه مینه پریښوولی نه شم

له مانه لاړې بیا رانه غلې ولې
تاله خپل زړه نه زه ایستلی نه شم

تا خو زما د مینې کور وران کړی
زه بې بې له تانه جوړولی نه شم

تاچې له ما مرور کړی خپل ځان
عذر او زاری درته کولی نه شم

د جفا غم

اوس مې زړه کې تاته ځای د مینې نشته
اوس مې ستا د جفا غم په زړه کې نشته

که ته دومره د بل چا په عشق مغرور يې
اوس مغرور ګرځه په ما کې وفا نشته

ماویل ته مې د زړه بله ډیوه یې
اوس تیاره ده نور په ژوند کې رڼا نشته

دا نیمګړی ژوند مې ستا په مینه زوړ شو
اوس په دې وجود کې توان د سزا نشته

ستا بیلتون هسې له ځانه بې خبر کړم
چې ژوندون مې په دنیا کې بې تا نشته

شکریه مرهونۍ

ګرانې ګرانې له خپل ګران درته راپیښې شوي
دا ګرانې ، ګرانې به زغمې ترڅو چې ګران دې نشته

د هغه ښار باغ مړاوي ګل بې چې باغبان نلري
د هغې لارې لاروی بې چې کاروان دې نشته

له هغې ورځې چې د عشق په درد اخته شوې بې
مرهونې خوند د هیڅ غزل او داستان دې نشته

غزل

ما درته خلاص کړو کتاب دا پر تا څه شوي دي

خوته هیڅ نه وایې څواب دا پر تا څه شوي دي

نور مې د اوښکو بهولو څخه ویره مه کړه

پام کوه ورې دا سیلاب دا پرتا څه شوي دي

له دې نه وروسته بې په خدای په چاویدو ویریږم

زړه مې شو سپک لکه حباب دا پر تا څه شوي دي

غواړم اشنا چې دا سرکس فکر دې وتړمه

د خپلو زلفو په تناب دا پرتا څه شوي دي

په کانې زړه کې چرته لږ رحم لرې اوکنه ؟

زما دې عمر کړو خراب دا پرتا څه شوي دي

جانه ترخوبه رواج پرلمبوځان سوزوې

پکار دی ښکلی انقلاب دا پرتا څه شوي دي

مغروره ! ډیر د خپل غرور په نیلي وګرځیدې

لږ یادوه د خدای عذاب دا پرتا څه شوي دي

افسوس په دې چې د خالق په دومره لوی مخلوق کې

مرهونې ته کړې انتخاب دا یرتا څه شوي دي

غزل

پيغله يم افغانه شجاعت کې نوميالۍ يمه

ځکه خو دژوند په پړاوو کې بريالۍ يمه

دومره مې د تورې په ډګر کې نوم روښانه دی

څومره چې ښکلا د انغرې او چرکۍ يمه

وينو کې پيدا شوم په باروتو کړ رالويه شوم

زه يوه ښه بيلګه د وطن د تراژيدۍ يمه

وخت به راشي بيا به يو څراغ د رڼاګانو وم

اوس که د شعور د لارې تته ډيوه ګۍ يمه

نور دې دا انګريز نظر ته وو ايه چې تيټ اوسي

زه يم دايوب وريندار او خور د ملالۍ يمه

داسې به دې خپل حسن کې ټوله ، ټوله ګرځمه

ته وا د پکتيا د دنګو ، دنګو غروخيږۍ يمه

وګوره چې شک دې د يقين جامې اوس واغوندي

ستا د محبت په تور روانه ترسولۍ يمه

دا تياره ، تياره مزل د ژوند که مې رڼا نه کړ

نشته ، نشته ، نشته ، نشته

شګوفه مينه

له ننه يو ويشت کاله د مخه دوري په مياشت کې په کابل کې دې نړۍ ته راغلې په کال ۱۳۸۴ لمريز کې د کابل ښار د الفتح عالي ليسې نه فارغه او ژورناليزم پوهنځۍ ته بريالۍ شوه، په ۱۵ کلنۍ کې يې په شعر ويلو پيل کړی دی خو تر اوسه لا په دې نه توانېدلې چې خپله شعري ټولګه خپره کړي خو ډېری شعرونه يې د نورو خپرونو له لارې خپاره شوي دي.

دا هم د اغلې شګوفې مينې د شعرنمونه:

بد مرغه

انۍ مې چيغه وکړه

پلار مې په قار شو

مور مې وژړېده

او نورو

ناڅاپه دا پوښتنه وکړه

بيا يې لور وزيږولـه ؟

۱۳۸۷/۲/۳۰

دوه مخي

له آيينې نه هيڅ ګيله نلرم

پرېږده دوه مخې وې دروغ ووايي

د هغه کس دروغ زغملای نشم

چې مې دزړه دنيا کې

دباور خښتونه

هغه ته يوه دنيا جوړه کړه

نازک بدن او خپل پاک روح مې

د زړه له کومې ورته وبښلو

زما وجود نه يې خپل خوند واخيسته

وفا يې زما مخکې په کلکو مزوو ترړله

خو بيا يې نورو ته بې شرمه او ناپاکه ښځه وپېژندم

۱۳۸۷/۹/۲۹

لېونيه !
خنګه دې پوه کړم

زه دا مينه د خپل زړه تا ته ويلای نه شم

دا دواړې سترګې لټوي ستا سترګې

خو زه له ډېره شرمه

سم درکتلای نه شم

چې دې دزړه په احساس پوهه شمه

دتا زړګي ته لار موندلای نه شم

مه خپه کېږه له ما

که ته خپه شې رانه

زه دا زغملای نه شم

ته به خبر يې که نه

زه خو خپلواکه نه يم

زه ديو ګوډ په نوم يم

زه لاماشومه وم

چې دوی رانه دا حق واخيستو

اوس يې له چا نه زه غوښتلای نه شم

دميني نوم مې تش په زړه راوړلاي نه شم

په دې وطن کې

زه دنورو مخکې

دخپل مین نوم اخیستلای نه شم

زه اوس مجبوره یم ما وبنه خو

نظر دي زما له سترګو مه اړوه

زه خو خپلواکه نه یم

زه دیو ګوډ په نوم یم

۱۳۸۲/۵/۲۹

نفرت

له لرې لرې مینه ما سره په مینه کوې

او که دي څنګ ته درشم

ما ته نفرت کوې او لرې تښتې

نو ته هغه یې چې خپل یار ته وایې:

هلته لېوه ده لرې مه ځه!

څنګ ته مې مه راځه نفرت در نه کوم

۱۳۸۲/۱۲/۲۳

حق

که ته هغې ته چې د خپل قانوني حق څخه دفاع کوي

بې شرمه وایې

نو پام دې وي چې ته پخپله بې قانونه حق غوښتنه کوې

نو ستا اصلي نوم ، څه درته کیږدو ؟

۱۳۸۲/۱۲/۱۵

ځان غوښتنه

که یوه ښځه د خپل زړه د حال ویلو ته جرأت پیدا کړي

نور نارینه پخپله خوراو مور زور اچوي

او آن ښوونځي ته یې هم نه پریږدي چې درس ووایي

که دوی پخپله خور بندیز لګوي

نو ولې مور ته وایې:

مورې!

زه بېسواده نجلۍ نه کومه

۱۳۸۲/۱۲/۱۵

روژه ماتي

ته خودا وايې چې دنيا کې زه يم

تا خو پرتڼولو باندې

کنايي نوم کېښوده

د موروپلار غوښتنه

تا خو په کلکه رد کړ

او ډير دې وخندل پرهريو انتخاب د هغوی

او تا چې کله زه پربام وليدم

ډېره دې خوښه شومه

او موروپلار باندې دې

بې حده زور وا چاوو

چې هررقم چې کيږي

په هر قيمت چې کيږي

تاته کوږده وکړي ما

اي کوتاه فکره!

ته خو حاضريې چې زما لپاره ځان قربان کړې

که زه پرباندې روژه ماته کړم

۱۳۸۷/۲/۱۷

(ش ، ل)

(ش ، ل) دعبدالهادي خان لور د میدان وردګو ولایت په چک ولسوالۍ کې په یوه عالمه کورنۍ کې زیږیدلې ده.

زده کړې یې په خصوصي توګه دخپل تره له ښځې ، پلار او تره څخه کړې دي. په **۱۳۵۲** کال یې له کورنۍ سره هجرت کړی چې لا تر اوسه هم هلته دمسا پرۍ شپې سبا کوي. میرمن (ش ،ل) د **۱۳۵۷** کال له غمیزو وروسته دنورو افغانانو په څېر ځوربدلې او دردېلې ده او په شعرونو کې یې هم د ولس او خلکو چیغې او کوکارې دي ، دزړه براس او غم یې په شعرونو کم کړی ځکه خو یې شعرونه نه له ګل سره غږېږي او نه هم له بلبل سره دا وایي دخوښۍ شعرونه به هغه وخت ووایم چې زړه مې خوشاله وي او زړه به مې هغه وخت خوشاله وي چې په ولس او خلکو کې مې جنګ ، زورزیاتی مرګ او وژنه نه وي. دمیرمن (ش ، ل) ګڼ شعرونه یې په ګودر ، ګندهارا ، افغانستان ګوربت او ځینو نورو خپرونو کې چاپ شوي دي او شعرونو یوه ټولګه یې چاپ ته تیاره ده

دشعرونو نمونې :

پرېوتو

له سينې زړه زما په خه پرېوتو

ستا د کړو وړو په تماشه پرېوتو

چې قبوله قرباني شوه رب ته

ذبيح الله مخ په قبله پرېوتو

چې په کرکټ کې سنچرۍ جوړې کړې

محمد يوسف بيا په سجده پرېوتو

چې له سجدې نه يې انکار وکړلو

شيطان ته ګوره شرمنده پرېوتو

چې به حجاجو تبرک ترې راوړ

ښکلی نقاب بيا په کعبه پرېوتو

د حجاب دا لوی فضيلت وګوره

چې پس له مرګه په ليمه پرېوتو

په صداقت کې مينه وکړه آشنا

فرهاد ته ګوره په تيشه پرېوتو

دروس ناورين لا ختم شوی نه و

چې بيا ناورين د امريکه پرېوتو

شام او ايران ته خدای خير پيښ کړي

عراق لوخړه او ايره پرېوتو

دفلسطین محشر خونه ختمیږي

عمریې ګوره په لړزه پریوتو

په لبنان هم څه ناکردې تیریږي

ناکردو په سلسله پریوتو

میرمن ش لام وایي دا لوی مصیبت

اوس په خیبر اوتاتره پریوتو

خیبرویده دی

څمکې احتیاط کړه په سینه کې دې خیبرویده دی

یو نازولی دزړه سر دې په بسترویده دی

یادیې له ما سره په زړه کې تیند کونه وهي

هغه زړور ،ښکلی هوښیار دې اوس په درویده دي

څمکې دمور له غیږې نرمه شه جانان مې ښکل کړه

یونازک ګل ، له باغ درغلی ، بې خبر ویده دی

چې د ژوندون خوږو ترخوته پاتې نه شو لاړو

هغه نازک ، ترګل ښایسته لوړ مازدیګر ویده دی

کله به پاخي چې دزړه غوښې کباب ورکړمه

ښایسته جانان چې رانه تللی په نهر ویده دی

کاشکي دڅمکې خړې خاورې مې دائم خوراک شي

چې مې دسترګو تور ، خفه له کوربهرویده دی

ښکلا پکتیاواله

ښکلا پکتیاواله په ۱۳۷۰ ل کال کې د پکتیا ولایت د زرمت په ولسوالۍ کې زیږیدلې ده. ښکلا له ۱۳۸۲ کال څخه شعرونه وايي ، او د شعرونو یوه ټولګه یې چاپ ته چمتو ده ښکلا پکتیاوالې رسمي زده کړې نه دي کړې ، پخپل کور کې د موجودو کتابونو او مجلو له مخې یې لیک لوست زده کړی دی ښکلا خاص استعداد لري . ښکلا د میرمن کلتوري ـ ټولنیز بهیر په اوونیزو غونډو کې د ټیلیفون له لارې ګډون کوي او د ټیلیفون پر کرښه خپل خواږه شعرونه په کابل کې د میرمن بهیر ګډونوالو ته اوروي که همدا سي خپلو ادبي هلو ځلو ته دوام ورکړي د هیواد د لومړي کتار په شاعرانو کې به خپل ځای ډیر ژر ویني.

دا هم د اغلې ښکلا د شعر نمونه:

د ژوند هینداري ته تصویر د جانان نه ښکاروم

هسې نه ماته شي

طاقت د دومره ډیرې ښکلا

په دې ناتوان زرین زړګي

ځای پکې نه دښکاریدو وینمه

اوس مې دا زړه راته تربور ښکاریږي

اوس راته ستا په سر پیغور جوړوي

نوما خو ځان تاته درکړی نه و

زړه مې دا ستا زړګي کې څه لټول

پکې بې ځای د اوسیدنې نه و

نو اوس د دې ما همیشه نه ژړوي

نو ددې دا ستا د نامې توري هیر کړي

بیا مې دې ژبه دې ته نه جوړوي

درد

لاس به کړم پړمخې تانه یادوم

هسې نه زړه مې د درد څړیکه وکړي

درد کې ښیرا په ژبه تل ملګرې

ستا درد زما دی نو ولې ګرانه

دې خپل وجود ته درد لا نور جوړ کړمه !!!

غزل

مینه یمه ژوند یمه او زه یمه

ستا یمه ستا روح یم ستا نامه یمه

ثوبه مې له ژوند امتحان اخلې

وو ایه جانان چې دې نه یمه

ستا دلیونۍ مینې په دښته کې

زړه یمه نا زړه یمه په څه یمه

مه راځه وجود ته مې د روح غوندې

جوړه لا د ژوند نوم یې ته

جوړه لا د ژوند غیږې ته نه یمه

لمریې ته رڼایې دژوند نوم یې ته

ستوری یم سپوږمۍ یم توره شپه یمه

داوښکو تار

ما د اوښکو تار جوړ کړی دجانان دنظرستن ته
ما سجدوکې هم یادکړی دایمان دنظرستن ته

موږ ړانده به وو ، په سترګو دجانان نظر که نه وای
خدای هرڅه دي رالیږلي لمر آسمان د نظر ستن ته

سپوږمۍ غلي غلي درومي تندریز آواز پرې شوی
بیا لاسونه لپه کړي مسلمان دنظر ستن ته

لیونۍ درخانۍ بیا د چا ټپوته یا قربان کړي
بیا رباب ګوتو ته جوړ کړ آدم خان د نظر ستن ته

جوړامیل دغزلو کړي په ورښمین تال دخیالونو
توري ټول سره راټول کړی شاعران دنظرستن ته

غزل

هر وخت مې توبو ته په توبو کې توبې ما تې کړې
سترګو کې جانانه د شرابو پيالې ماتې کړې

راشي انتظاروم يوه شپه مې غيږکې پريوزي
بيا مې ارمان را ټولې شوې ګيلې ماتې شوې

کيږدي په قسم لاس د سبا نيته معلومه کړي
بس لکه بنګړپروني شوې وعدې ماتې کړې

چا ته پکې ځای داوسيدنې بلا ګران کارو
ستاد مخ تصويرمې دزړګي آئين ماتې کړې

ستا لکه کافر نظر د سترګو بې ستره کړې
ما ته يې پښتون نظرته واړه پردې ماتې کړې

خيردی که تيارويې پلوشې غيږکې راونغښتې
بيا هم د سپوږمۍ رڼا دژوند توري شپې ماتې کړې

غزل

خیال راته راوړی دیو چا دغمو توري دی

بیا د تیارو غیږکې دیادونو رڼه ستوری دی

حسن ته لیکل خدایه ګناه نده غزل مه لیکه

یارمې که ستایلی دی ستایلی مې ستا هورې دی

نن دزړګي هینداره کې ځان ولیده

بیا د نظرستنی ولاړې ستا په لورې دی

دلته راته پاتې بې عیزته عیزتی نشته

دلته په عیزت ولاړې واړه میندې بورې دی

واک رانه اخستی دي کمزورو په لاسونو کی

خدایه زورور راوستلي ټول کمزوري دي

شته د هر مرض دوا مینو ته خدای دا ثواب

وکړه که سپوږمی رڼا خوشته د دیوال سیوري دی

غزل

ژوند مې لکه ځګ په سر اوبه راوړي

داسې مې نظر ته ښوک لیمه راوړي

بیا مې نن د خیال کوترې والوتې

بیا به سوله ایز له چا نه څه راوړي

اوس مې هم د زړه اسمان کې ستورى دي

اوس جانان له کومې خوا تیاره راوړي

ما هم د نظر ستنه ورکړې ده

ښوک راته په تار تورې ټېپه راوړي

ښوک چې چاته راز د زړګې سپین وایې

بیا د دې زبانه ائینه راوړي

ستورې یې آخوا کې و نارې یې کړې

دا سپوږمۍ دا یوار سپینه خوله راوړي

يادونه

ستا يادونه لكه سيورى را سره وي
شپه تياره وي خو تهول ستورى را سره وي

دغه ځل الهام مې دو مره اوچت نه وي
خو د چا د مينې توري را سره وي

چې د چا د سترګو جنګ کې ماتې وخورم
زړه ور وم خو کمزورى را سره وي

زه چې ستا يم په غزلو د چا مينه
ښاپيرى د اشنا هوري را سره وي

ستا د خيال رمې د شنو ورشو په تمه
د نظر غره کې مې ښوري را سره وي

عارفه بهارت

عارفه بهارت په کابل ښار کی په یوې درنې او روښان اندی کورنۍ کې دنیا ته راغلې او د. دژورنالیزم په برخه کې یې تحصیل کړی دی. او په رادیو تلویزیون او مطبوعاتو کې دکار تجربه لري

۱۳ کاله د کابل تایمز په ورځپانه کې دفرهنګ د برخې مسؤله وه. دهجرت سختې شپې او ورځې یې پاکستان کې تیرې کړې او په دې ترڅ کې یې د بي بي سي له رادیو سره کار پیل کړ او ډیره موده ددې رادیو په تعلیمي برخې کې دلیکوالې او جوړونکې په توکه په کار بوخته وه او لاهم دهمدې رادیو په خبري برخې کې دژورنالیستې په توکه دنده تر سره کوي هغې په دري او پښتو ژبو کې شعرونه ویلي دي او دوه شعرې ټولګې یې چاپ شوي هم دي.

داهم داغلې بهارت دشعر نمونه

خاطره

ما ته هغه شپه راپه یاده شوه اوس

ته زما کورکې یو میلمه شانتې وې

زما په زړه کې دغنچو نخادې ولیدله

زما داوښکو په دریاب لمبا دې ولیدله

ما درته وغوړاوه خپل دصداقت دسترخوان

تا ډوډۍ وخکله

کله د سترې او ستومانه شپانه

سردې پر ځمکه کېښود او بیا ویده نشولې ته

خو چه سهار راپا څیدم بیارانه تللی وې ته

او د توشک لاندې دې ډیرې روپۍ ایښې راته

زه درنه ښه خپه شوم

تا دا زما د صداقت او بې ریا دستر خوان

او د اخلاص کتورانه په بیه وکړه

ته مې بیا ونه لیدې

خوله هغې ورځې تر اوسه پورې

زه درنه ډیره ځوریدلې یمه

ته به جانان شې زما ؟

زما په روح کې یو ګداز پروت دی

زما په زړه کې سوی ساز پروت دی

زما په سترګو کې دریاب دغمو

زما اوښکو کې یو راز پروت دی

ته به جانان شې زما ؟

ستا دغه مینه به دنیا شي ماته

ستا دغه غیرت به پناه شي ماته

داستا ددوو سترګو دریاب کې یاره

ددنیا ټول غم به فنا شي ماته

ته به جانان شې زما ؟

زما په روح کې دا ګداز ګوره

زما په زړه کې سوی ساز ګوره

زما په سترګو کې غنچې دغمو

زما په اوښکو کې دا راز ګوره

ته به جانان شې زما ؟

راځینې مه پوښته دنیا مې څه ده

ویښه مې څه ده خوب رویا مې څه ده

بس دا ستم ګنه د مینې یاره

نور مې نو مه پوښته ژړامې څه ده

ته به جانان شې زما ؟

تا مې د زړه ولولې ولیدلې

تا مې د اوښکو چینې ولیدلې

په کې دا ستا مینه موسیږي راته

تا په بهار کې غنچې ولیدلې

ته به جانان شې زما ؟

زه د دنیا او د غمونه دردیدلې یمه

په مینه مینه کې له خلکو ځوریدلې یمه

تا به راوا خلمه دنیا نه او وحشی به دې کړم

جانانه نور نو سړیتوب نه ځوریدلې یمه

ته به جانان شې زما ؟

خطبه دا ستا د خوږې مینې وایم

زه د دردونو پر منبرولاړه

د غرونو ګل یې خو په غیږکې زما

زه دې پرسر لکه دلمر ولاړه

ته به جانان شې زما ؟

راځه چه ولاړ شو د سپوږمۍ تر کلي

تر لرې لرې به مزل ووهو

دژوند په تارکې به نغمې راولو

دواړه به ګوتې پر غزل ووهو

وایه سفر کې په دې لاره به ته مل شې زما

اغزنه لاره ده جانانه پل په پل شې زما

زما دنیا وحشی ویرانه ددردونه ډکه

په دې زخمي دنیا به وایه یاره مل شې زما ؟

ته به جانان شې زما ؟

ته به جانان شې زما ؟

عابده وردګ

عابده وردګ دعبدالباقي لور پر ۱۳۵۷ لمریزکال دمیدان وردګو ولایت دچک په والسوالۍ کې په یوې
علم پالې کورنۍ کې زیږېدلې ده. عابده وردګ پخپله بیوګرافي کې لیکي :زموږ له ماشومتوب سره سم
په هیواد کې جګړې پیل شوې او په کلیو کې په تېره دنجونو لپاره دښوونې او روزنې دروازې هم بندې
شوې لیک لوست یې په کور کې زده کړی دی او دکورنۍ له مشرانو یې دیني او نور پښتو کتابونه
لوستي. له ښه مرغه نیکه یې په کورکې د ښونځي په څېر چاپېریال ورته برابرکړی و او په ښوونه او
روزنه کې یې ډیر کوښښونه کړي دي. درحمان بابا ، کاظم خان شیدا ، عبدالقادرخان خټک ، حمزه
شینواري ، خوشال بابا اوځینې نور کتابونه یې ولوستي . دکابل اوپېښوردلیکوالو لکه قیام الدین
خادم ، استاد رشاد ، اجمل خټک ، شهرت ننګیالی اوحبیب الله رفیع اثار یې لوستي ، په تیره بیا د
استاد الفت لیکنې او شعرونه پخپله لاره کې جوته بیلګه ګڼي .

عابدې وردګ همدارنګه په دوه زره دریم میلادي کال له خپل کلي او کور څخه د ګودر مجلې چلول پیل
کړل ، چې ډیر ګټورخو په لیرې پرتو سیمو کې ډیر دروند او ګران کار دئ ددغې مجلې له منځپانګې
ښکاري چې نه خوېې دډیموکراسۍ د تقلیدي شعارونو تر اغیزې لاندې راغلې او نه یې هغه څه پټ
پرېښي چې زموږ د ټولنې ښځنې ورسره مخ دي .

دعابدې وردګ شعرونه اونورې ډېرې لیکنې په وحدت ورځپانه ، مجاهدولس جریدې ، هیله او ګوربت
مجله کې چاپ شوې دي.

دعابدې وردګ نثر هم خوږ،ثلیث اوله زیاتېګړو خبروپاک دی. خوشاعري یې بیا حمیدبابا نازک خیالې
شاعرۍ ته ځان رسوي خود شعرونو نازک خیالي او خوندورتشبهات یې بیا دومره رڼه اوښکاره دي چې
هرنالوستی ورباندې په اسانه پوهېږي. خوند ترې اخلي او ډیر ژربېې د خیالونود دنیا ځولۍ ته وروړي.

تردې دمه دعابدې وردګ دښکلو شعرونو دوه ټولګې چاپ ته تیاردي چې یوه یې دآزادۍ بلهاریان اوبله
یې دخوات ګوربت شعري غونډونه دي چې زربه چاپه راووزي.

دا هم داغلې عابدې وردګ دشعرونو نمونه:

غزل

بیا د توبو بېړی رهي ده د توپان په لاره
له ګناهونو ګوندي واوري د ایمان په لاره

تسبې د ستوریو اړومه هرماښام په لاس کې
د میني کلي ته رسېږم د آسمان په لاره

بې وسه هیلي مې رانغاړي په ظالمو ګوتو
ورته به کیږدمه خونبې مې د ارمان په لاره

غواړم د خیال نیلی مې ستا په بڼ کې وځغلوم
د خوشالی سپرلي به دروم د خزان په لاره

په سر به واړومه دادمیو ډک جامونه
چې راته سپک مې کړي غمونه دهجران په لاره

دزړه له وینو مې دژوند لارې ته بل کړ څراغ
خیر تنهاځم خپل منزل ته د کاروان په لاره

د خیال هوس اودوفا په بدرګه به ورشم
که مې قدم وربرابرشي د جانان په لاره

غزل

خیال په سمندر کې چې ارام وزما مخکې

داخپل ژوند راته خدایږو چې غلام وزما مخکې

حالاتو یم راوستې دغمونو قافلو کې

ګناه یې زما مه بولئ ډک جام وزما مخکې

نظر مې ننښلوي مراندې رنې په خړماښام کې

دتورې کېږدۍ منځ کې مې تول قام وزما مخکې

زړې مې شوې پنې دهیلوستا تر کلي پورې

امید مې تر منزله ګام په ګام وزما مخکې

توپان دارمانونو نړوي راته برجونه

دوخت تیره خنجرته مې هم پام وزما مخکې

دننګ ترخلي لوړ اودپښتو کلي اخوا

هوس به مې پروازکړي خولوی دام مخکې

عارفه نورکلي

عارفه نورکلي د مرحوم ډگروال انور الحق لور په ۱۳۴۰ لمريز کال کې د کنړونو ولايت د نورگل په ولسوالۍ کې په يوه روښان فکره کورنۍ کې زيږېدلې ده لومړنۍ زده کړې يې د بي بي مهرو په منځني ښوونځي کې سرته رسولي دي او پاتې زده کړې يې د کورنيو ستونزو له امله نه دي ترسره کړي.

دا هم د اغلې د شعرونو نمونه:

غزل

زه که د جانان سره پخلا شمه

بيا به ټول جهان سره پخلا شمه

زړه مې مرور جانان خوړلي دي

کوم څپې گريوان سره پخلا شمه

څکه يې نخرې نن د ځوانۍ منم

ستا نوي ارمان سره پخلا شمه

جوړې د دردنو قافلې شولې

دې روان کاروان سره پخلا شمه

ستا به د ښايست گلونه چيرته وي

نوي گلستان سره پخلا شمه

څو به نورگلۍ ورته جدا گرځي ؟

تا جنت نشان سره پخلا شمه

غونچه پښتنه

زه چې ناسته شپه او ورځ سیمه په کورکې

د ځلورو دیوالونو په بند کور کې

نه څه وینم نه څه اورم نه څه وایم

یم ړنده ، کڼه ، ګونګۍ سوځم په اور کې

پرما باندې تش چوپړ وهي دا خلک

نورمې هیڅ نه ږغوي په کرو کورکې

دوي اخستې دي زما تقدیر په لاس کې

ما دوښمن ته ورکوي د مړه په پورکې

زه بیا هم په پټه خوله یم د غم ځلی

رنګ مې نه شو د درننبت او د زغم ځلی

زه له تا سره وهم تیاره مزلونه

ته ګڼې ډک به پیغوره زما سیوری

وله زه د دغه خدای بندګۍ ته یم

زه چې مور شم درکوم د دعا سیوری

زه دې خور یم شفقت را باندې وکړه

پرما ولې لوروې د بلا سیوري

مونږ بچې یو د ادم او حوا دواړه

ستا وجود دې یې له ما د خلا سیوري

ټيټ کنې وروره ! د برم ځلی

رنګ مې نشو د درنښت او دغم ځلې

ښځه

هره ښځه يوه مور ده

د اولاد د سترګو تور ده

ده دنيا په دې ودانه

د چا خورده د چا مور ده

راز د مينې په کې پروت دې

منل شوې په هر لور ده

هر څه ګورې عاطفه کې

ډيوه بله د هر کور ده

سختو تنګو ته ولاړه

با همته په خپل زور ده

دا دمينې ژوندون غوارې

انساني ژوند ته ټکور ده

هر څه ګورې په ترون کې

له نفاقه سوې سکور ده

د حيا سره ترلې

په ریبنتیا د سپوږمۍ خورده

نور ګلۍ ورته سلام کړي

ټوله مینه د ژوند شور ده

عالیه وردګ

عالیه وردګ دعبدالباقي لور په ۱۳۶۵ کال میدان وردګ ولایت چک ولسوالۍ په یوه فرهنګي او روڼ اندي کورنۍ کې زیږدلې ده. که څه هم ددې دزوکړې په سیمه کې د نجونو ښوونځي نه و خو دخپلو مشرانو په مرسته اولاربنونه یې بیا هم خپله لارموندلې او په خپل کور کې له خپلې نیا اونیکه څخه مذهبي ، ادبي ، تاریخي اوځینې نور کتابونه لوستلي ،اوسهم دبیلابیلو کتابونو ژوره مطالعه لرم اوخپلو همزلو کلیوالو نجونو ته دې پښتو کتابونو له تدریس سره سره لومړنیو مرستو درسولو لارې چارې هم ښودلې.

عالیه وردګ له ماشومتوب څخه له شعر ویلو سره مینه لري ، ګڼ چاپ اونا چاپ شعرونه یې شته دګوربت اوګودر مجلو په بیلابیلو ګڼو کې یې ګڼ شعرونه راغلي دی ، عالیه وردګ لنډې کیسې هم لیکي چې هغه هم ګوربت او ګودرمجلو کې چاپ شوي دی شعریې خوږاورسا دی خو ترشعر یې بیانثر اوکیسې ډیرې ښې او ښایسته انځورونه پکې نغښتي اودشعرونوغونډ یې چاپ ته تیارې دې.

داهم داغلي عالیې دشعرنمونه:

غزل

وطن زما ټول وران دی هرسهر وهم سلګی

شپه اوورځ سلګی او مازدیګر وهم سلګی

خوشاله دي ټول خلک رنګارنګ جامې اغوندي

زه ګرځم سرګردانه په هر در وهم سلګی

چې بیا دې په ځولۍ کې موږ ته ځه راوړل اختره

دې خپل صیب ته ژاړم سرپه سر وهم سلګی

چې ټول کلي ته ګورمه خاموشه یې فضا ده

داځه په موږ تېرېږي لرا و بر وهم سلګی

دلته خو په غمونه اودردونه په دلو دي

خوښۍ پسې لالهانده درپه در وهم سلګی

فرحنازرحماني

فرحنازرحماني د غلام فاروق لور په ۱۹۹۱ م کال په کابل ولایت کې دې نړۍ ته سترګې پرانستي دي او په ۱۹۹۷ م کال خپلې زده کړې د کونړ ولایت د بي بي عایشې (رض) په لومړني ښوونځي کې پیل کړې. او د طالبانو د رژیم د ړنګیدو وروسته په ۲۰۰۱ م کال کې بیرته کابل ته راستنه او خپلو پاتو زده کړو په خاطر د کابل د نسوان وحدت په عالي لیسه کې شامله شوه او شعر ویل یې د لسم ټولګي څخه پیل کړې دي.

دا یې د شعربیلګه:

ښتنه

لوریم د افغان لور غیرت د زمانې لرم

تللو راته پریښې دي عزت د زرغونې لرم

غرونو کې جنګیږم ملالۍ پشان بیرق لاس کې

وایم نړیوالو ته همت د رابعې لرم

لاس کې مې ده توره خپل عزت او ننګ پرې ساتمه

دلته ځوانان نشته خو د پیغلو ارادې لرم

زه د خپل پښتون د افتخار یوه ټوټه یمه

ځکه پر زړه زه سلطنت د راضیې لرم

فرشته امرخیل

اوښکې

اوښکې وبهیږه خاموشۍ کې

ګوره غږ چې پورته نه کړې

له ښو مې رخصتیږه

زماله مخې نه تیریږه

په ګریوان کې مې څڅیږه

که د زړه له تل مې الهام اخلې

که رنګ د هم څه سور وي

ګوره سترګې مې سرې نه کړې

دا دیو چا امانت دی

امانت کې محبت دی

محبت کې سلامت دی

محبت کې سلامت دی

غزل

چې مې له مخه رنې اوښکې تيريدلې ګله
نرمې نرمې په ګريوان مې څڅيدلې ګله

هرې دانې بې ترنم راته د مينې کاوه
ته ورته څنګه غونډ منډ نڅيدلې ګله

زه په حيرت ستا د خيال او اداګانو کې وم
ته توره شپه کې سپين الماس وې ځليدلې ګله

هغه راز پټ راته غوږوکې وکړه
ته چې د سترو له شاوخوانه تاويدلې ګله

سپوږمۍ ترخوا چې راته راغله راته څه ووئيل
ته رنګ الوتی له که پانه ريږديدلې ګله

ما د لړکيو له پالنګ نه غلې ، غلې کتل
ته لکه شمع په سرو اوښکو ژړيدلې ګله

لکه چې پام د دامرخيلې په نظربانديې شو
ته په ژړاکې به مسکی شوې خنديدلې ګله

غزل

زما د ژوند هرو شیبو کې ته یې

زما د زړه هرو نغمو کې ته یې

کله چې ولاړه شمه رباب بیا د رباب تارونه

د ده رباب هرو تارو کې ته یې

په لاس راواخلمه شپیلۍ مایل د خولې په کنج کې

په انعکاس د ده شپیلۍ په آوازو کې ته یې

کله چې ولاړه شم د ګلو په بازار ګډه شم

د ده ګلو په پاڼو خوشبو عطرو کې ته یې

هر ماز دیګر بلبله ناسته وي کې وایې

ګرانه آشنا زما د مینې غزلو کې ته یې

غزل

نن د ژوند بيړۍ کې يو هجران دی بل همزه يم

رهې يم پدې لارکې يو فغان دی بل همزه يم

رواني رنې اوښکې مې د ژوند بيړۍ کړي ډوبه

را ځاځې په ګريوان کې يو باران دی بل همزه يم

رنګونه مو چې ژيړ دي دا موسم دی بدل شوی

فلک په دروازه کې يو خزان بل همزه يم

د بې سترې تخمونه راغلل پخواني تخمونه چيرې

هک پک پدې چرتو کې يو دهقان دی بل همزه يم

امرخيلې څه شول د کلي دود ، دستور چې ماشومتوب کې د ليدله

اوس مې په ځوانۍ کې يو داستان دی بل همزه يم

فریده هوډ سیفي

فریده هوډ سیفي د ۱۳۴۸ لمریز کال په میي کې په کابل کې زیږیدلې ده خپلې لومړنۍ او لوړې زده کړې یې په کابل کې بشپړې کړې دي . هغه لا د ښوونځي په اتم ټولګي کې وه چې د کابل د ملي راډیو په ادبي خپرونو کې یې په نطاقۍ پیل وکړ. فریده په ۱۳۷۰ لمریز کال کې د کابل د طب له پوهنتون څخه فارغه شوه او په همدې کال پاکستان ته لاړه او هلته یې په بیلا بیلو بهرنیو موسسو پورې مربوط روغتیایي کلینکونو او روغتونونو کې کار وکړ دې سره یې د بي بي سي په تعلیمي پروژو کې څه وخت د روغتیایي پروګرامونو د پرود یوسرۍ په توګه کارکړي. د ۲۰۰۳ میلادي کال په دسمبر کې پراګ ته لاړه او هلته ترننه د ازادۍ راډیو د روغتیایي پروګرامونو د جوړلو تر څنګ خبرونه او راپورونه وړاندي کوي.

فریده یوه د شعرونو چاپي ټولګه د شګو مزل اویوه بله شعري ټولګه یې چاپ ته تیاره ده فریدې د روغیتایي مرستو په برخه کې یو کتاب چاپ کړی. د ښځو په اړوند خورې ورې ژباړې او خاطرې لري چې هیله منده ده د لویدیځ مصروف ژوند ورته په دې لیکلو د کار موقع په لاس ورکړي.داهم داغلې هوډ سیفي د شعرنمونه:

غزل

ته چې پانه شوې له ځانګې نه نسکور سوې

اوس لکه نګهت زما د زړه پر دنيا خور شوې

زړه مې سمندر غوندې عادت د خاموشۍ و

ته په کې ځپې ځپې راوختلې شور شوې

بس چې په حواسو کې مې حل شوې نوزما شوې

ته مې د زخمي جذبو زخمي تکور شوې

ستا سترګو کې وينم خپل نيمګړي ارمانونه

اوس مې پريشانه ژوندانه ښکلی انځور شوې

پټ چې وې يورازې وې له مودونه

بس ايله مې خپل شوې چې هر ځای راته پيغور شوې

ستاد ارمانونو لارې سپينې وې ته سپين وې

زه هم په ښکاره وايم زما د سترګو تور شوې

فضیله مروت

فضیله مروت د کونړ ولایت د اسعد اباد اوسېدونکې ده چې په ۱۳۸۵ لمریزکال جې د بي بي فاطمې له ښوونځي څخه په لومړۍ درجه فارغ شوې ده اوبیا په شپږ اتیایم کال په همدغه ښوونځي کې د ریاضیاتو د ښوونکې په توګه ګومارل شوې ده ، نوموړې په همدې کال د کانکور آزموینه ورکړه چې د ننګرهارد ښوونې اوروزنې پوهنتون ته بریالۍ شوه ، چې اوس په کې په درس بوخته ده ، نوموړې وایې چې یو ځل ورته د کوریا او بیا ورته د استرلیا دوه تحصیلي بورسونه هم راغلي دي چې د پښتنې دودونو له وجې ترې پاتې شوې ده.

له شعر لیکلو سره یې له وړکوالي مینه درلوده ، چې په ۱۳۸۳ کال یې د آزادۍ تر سرلیک لاندې یو شعر ولیکه چې د خپل مور پلار اود ښوونځي له استادانو اوټولګیوالو له خوا ډیر وهڅول شوه ، چې اوس یې نېږدې دوه سوه شعرونه لیکلي دي ، خواغلې مروت وایي چې لایې هم شعرخام دی ، اونه غواړم چې د ټولکي ښه ورکړي.

اغلې مروت وایي چې په شاعرانو کې د خوشحال بابا ،حمزه بابا ، رحمان بابا ، درویش دراني او رحمت شاه سایل شعرونه ډیر لولم او خوښیږي مې ،اوپه سندرغاړو کې مې د هارون پاچا ، رفیق شینواري غږونه ځکه خوښ دي چې د نوموړو شاعرانو شعرونه ویلي دي.

اغلې مروت د شعرلیکلو ترڅنګ ځینې لاسي کارونه لکه ، خیاطي او قالینبافۍ هم پوره لاس لري. دا هم د اغلې مروت د شعرنمونه:

غزل

زموږ په سر به وي ترڅو لاسونه
دادوحشت د تورو شپو لاسونه

غواړي چې پاک يې کړي زموږ په لمن
په وينو سره دي دهغو لاسونه

مړاوی ګلشن را ځخه وینه غواړي
زړه کې مې ښخ دي اغزو لاسونه

په مظلومانو مې جګ کړي نه دي
نه مو ښکل کړي د پردو لاسونه

لاخولګی خېژي له سوو زړونو
څه به ښايسته کړم په بنګړو لاسونه

د خيال ګلونه راته راوړه مروت
رانه چاپېر کړه د وږمو لاسونه

کامله طاهر

کامله طاهرزرلښته په کال ۱۳۵۷ لمریزکال د ننګرهار ولایت په سره رود ولسوالۍ کې د مسته خیلو په یوه روڼ انده او متمدنه کورنۍ کې زیږیدلې. خپلې لومړنۍ زده کړې یې د کابل د زلیخا په ښوونځي او بیا د مریم له لیسې فارغه شوې ده. د هیواد د کړکیچنو حالاتو له اغلې کاملې څخه د زده کړو ټوکیدونکو ګل وریژاوه او هجرت ته اړه کړه.

اغلې کامله طاهر زرلښته له یو لس کلونو راهیسې په هالنډ کې اوسیږي ، د ژوند د نورو مصرفیتونو سره فرهنګي چارې هم پر مخ بیایي.اغلې کامله طاهر زرلښته ښه شعر د لیکلو سربیره د شعر د کلیمه هم ډیره ښه کوي، چې د ځینو تلویزیونو سره د شعر د کلمې په برخه کې همکاري هم لري. او همدا رنګه د تمثیل په برخه کې یې تاند قدمونه ایښې چې په راتلونکي کې به افغان فلم د نړۍ یوه ځلانده ممثله هم شي.

دا هم د اغلې طاهر د شعر نمونه:

غزل

لکه چې مانه څه خطا شویده

ځکه دې بل لوري ته خوا شویده

په پخوانۍ سترګو اوس نه راګورې

دادې په ستوګو څه بلا شویده

ماکړو قربان ځان د وفا لاره کې

ما سره ټول عمر جفا شویده

ته هم اوس زړه د خپل جانان ځوروې

خدایږو رقیب سره دې سلا شویده

بیا دې مخ پټ کړو په حجاب کې ځکه

ګرانه ګراني چې نن سبا شویده

ناداني کینه چرګ بانګی خو نه دئ

نه خو چغه د ملا شویده

زه لکه سیوری درپسې چې ګرځم

زما کوګل نه د زړه غلاشویده

چې دې پرهیز د خپل دیدن نه کړمه

کومه ګیله دې زړه کې بیا شویده

لاخو ماشوم یم ستا په مینه کې زه

په ما روژه کله رواشویده

ستا د ښایست بلې ډیوې دې ځکه

دې توره شپه کې چې رڼا شویده

لیکم شعرونه په خوږه ژبه کې

پښتو سره مینه چې زما شویده

ستا د هجران طاقت خو زه نه لرم

د وصال تمه مې اشنا شویده

غزل

په مينه کې اشنا د سترګو جنګ مزه کوي
د ميني يار په خواکې خنګ په خنګ مزه کوي

بې ننګه بې پښتو ژوند نه مرګ ښه وي
ژوندون سره خو ګوره نام و ننګ مزه کوي

کله هم رقيب ته موسکی نه شي
دښمن ته خو اشنا خوی د پلنګ مزه کوي

زاهده نصيحت بې هوده مکړه خبرنه يې
ميکده کې خو بس غړدنی او چنګ مزه کوي

واوره ای رقيبه ترکاڼي د بيزوکار نه دئ
کچکول خو بس په غاړه د ملنګ مزه کوي

ميړانه دې ښودلې غليمانو ته په توره ده
ميدان کې د پښتون د تورې شرنګ مزه کوي

غزل

په مینه دې چې ما ته راکتلي دي
کله مې زړګي څخه وتلي دي

یاره ولې بیا دې شونډې کښلي دي
تا چې څه ویلي ما منلي دي

چا لیدلي چیرته په هجران کې دي
ستا چې په دښمن به دې پیرزونه شي

ما چې ستا په مینه کې زغملي دي
لوند ګریوان مې ګورې وایې دا ولې ؟

زړه مې چې په تا پسې ژړلي دي
مینه دې امبار د ستمونو ده

ما ورته خیمې د غم ترلي دي
ورکه مې خندا شوه د قسمت څخه

کله نه چې تا راته خندلي دي
اوس خوشه پخلا د کاملې سره

اوښکې مې جرګې درته راغلي دي

لطيفه وردګ

لطيفه وردګ دعبدالوهاب لوردعبدالروف لمسۍ په ۱۳۵۲ کال د بغلان ولايت د جرخشک په کلي کې يوه روښانه کورني کې سترګې وغړولې. خپلې ابتدايي زده کړې مې تر دولسم ټولګي پورې د بګرام هوايي ډګرپه ليسه کې په کال ۱۳۶۹ سرته ورسولې .

په کال ۱۳۷۳ د مزارشريف په فردوسي ليسه کې د ښوونکې په توګه دنده درلوده. او بيا په ۱۳۸۱ کال کې دسيد نور محمد شاه مينه د نجونو په ليسه کې دښوونکې دنده واخستله او په ۱۳۸۲ کال کې د سيدجمال الدين افغان د پښتو ځانګه نه فارغه او اوس هم سيدنورمحمدشاه مينه د نجونو په ليسه کې د ښوونکې دنده سرته رسوم او د ميرمن کلتوري ټولنيزبهيرغړيتوب لرم له پخوا مې د شعرونو سره مينه لرله تر هغو چې بريالۍ شوم. اوددې بهير له خوانه ډيره بې وهڅولم ترڅو مې شعر ويلوته مخه وکړه .

داهم داغلې دشعربېلګه:

اوښکې

دسترګونه مې اوښکې د باران په شان تويږي

ماشوم زړه مې په دې خبره ولې نه پوهيږي

جانان راځيني بيل شو زه يواځې پاتې شومه

نادان جانان مې هيڅ په نې خبره نه پوهيږي

يارمې چې نه پوهيږي ما تا سپارلی خدايه

کله چې پوهيږي زما زړګی ورنه توريږي

ړندې مې شولې اوښکې دې ګريوان ته مې تويږي

زما جانان د اوښکو په ارزښت کله پوهيږي

لطيفه لالهاند

لطيفه لالهاند بهير د محمد علم لالهاند لور په خته مومنده ده په ۱۳۵۴ کال د ننګرهار ولايت درودا تو ولسوالۍ د حصار شاهي په کلي کې زېږېدلې او په ۱۳۶۱ کال کې د خيرخانې مينې د پنځه سوه فاميلۍ په ۱۱ نمبر عالي ليسه کې شامله او له همدې ليسې څخه په ۱۳۷۴ کال په عالي درجه فارغه شوې او په همدې کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو پوهنځي پښتو څانګې ته کامیابه شوې په ۱۳۷۳ کال په هيواد ورځپاڼه کې د ژباړنې په توګه دنده ترسره کړېده خود ښځو او نجونو پرمخ د ښونځيو او پوهنتونو او رسمي ادارو د تړلو له کبله په نوموړې څانګه کې بې لوړې زده کړې نيمګړې پاتې شوې لطيفه لالهانده په ۲۰۰۱ کې د هيواد د ورځپاڼې تر څنګ د آزادۍ په راډيو کې د ځوانانو او پښتو ادبي خپرونې په شګو کې چينه د خپرونې د وياندې په توګه کارکړېدئ د غه راز په ۲۰۰۲ کال کې د بي بي سي راډيو په تعليمي برخه کې د روغتيا او ژوند د خپرونې چمتوکونکې او وياندې په توګه دنده ترسره کړې له دوو کلو څخه ورسته يعنې په کال ۲۰۰۴ کې د آيني مطبوعاتي مرکز د راډيو په برخه کې د ښځه د ژوند ډيوې د خپرونې چمتوکونکې او وړاندې کونکې په توګه کار کړی د شپږو مياشتو ورسته د دوو کلونو لپاره د آريانا تلويزيون ترپيله د کورني انځور د تلويزيوني خيرونې چمتوکونکې ډآيرکترې او وياندې په توګه او همدا شان د بلې ډيوې په نوم د ادبي او دريڅه روانشناسي تلويزيوني خپرونو يوې راډيويي خپرونې وياندې پاتې شوې او همدا شان د ۲۰۰۷ کال څخه را په ديخوا په ازادۍ غږ راډيو کې د خبري رپوټونو چمتو کونکې همدا شان وياندې او ژباړونکې په توګه دنده ترسره کوي خوله ډيرو بوختياوو له کبله ندې توانيدلې چې کومه شعري ټولګه چاپ کړي .

دايې هم د شعرونو بيلګه :

اې ځلانده لکه ستورې تل ځليږه په اسمان کې

چې زه هم ستا د مخ رڼا ته

خپلې ورکې ودانې پوه کړم

ګڼې بيا به هر څه نوروي

نه به ته يې نه به زه يم

بیا به سپین سباوون راشي خو به یې څوک د وړانګو ولته

هغه غبرګ لاس په دعا کړي

د ادم د اولاد خیر ته

تقاضا پدي دنیا کړي

دا مي واوره بیا به هله افسوس وکړي

چي یې اور زما او ستا وي

بس له دي دنیا نه تیر شه

د عقبا تو نبه کړه پیره

چي ایمان مو هم کامل شي

ګني بیا به داسي وایې

ارمان ارمان تیره ساعته

پښیمانۍ کې څه سود نشته

د نرګس خندا

دمستي ښکلې فضا ده هم خوښي هم مشغولا ده

هم په دنګو دنګو غرونو ښايسته شانې رڼا ده

خفه زړونه خوشحاليږي چې کنډولې آباديږي

بيا ناله ګلبڼ جوړيږي واري تير اوس د تالاره

غاټول ځومره بختوريږي چې د ژوند خزان دييلور

اوس يې وار په غليم راغي که نن نده نو سبا ده

ګل په ډکو سترګو وويل چې په څه يم بختور

ځما د ژوند پانګه ده ټوله ديوې خولګۍ خندا ده

بيا د ځمکې زړه پخيږي چې ګلان په غوړيدو دي

هم نوروز دی هم بهار دی هم اختر په واويلا ده

دنرګس په وچو ژوندو دموسکا ناوې نخيږي

غوټۍ ټوله سيامو دي په رنګو کې يې دعوا ده

بيا سپرلي شنې ختې راوړې د وږمو په اوربوبار

تنکې څانګې مرې تخنيږي شورماشور پرې ديوراده

خدايه شاړې مو زرغون کړې چې د افغان وې ټپې کور

لالهانده !لويه خدايه تاته نن په دې دعا ده

شپانه غزل

سپرلیه چې راځي له خوشحالو سره راځه

غمونه لرې پرېږده له ورېمو سره راځه

چې ښکلي شان مخونه له نظره نه شي چیرې

نذرانې لپاره ګوره سپیلنو سره راځه

سپرلیه ته خو راغلې خو هغه مالیار دې نشته

د سولې زیرې راوړه قافلو سره راځه

داخل به دې مالیار شم چې ته نه شې ناامیده

شهیدان په وینو سره دي کانامو سره راځه

ارغوان په غوړیدو کړه خزان دې ډیر خپلې

د سره غاټول د پاره سرو رنګو سره راځه

د رامبیل چامبیل ریحان ګلاب لپاره

د ګل مخ چې پریمنځل کا شبنمو سره راځه

د غره لمن کې ګوره انتظار کې درته ناسته

کوچیانو کډو لپاره د خیمو سره راځه

چې د غره لمن شي پلنه هره خوا وته ګلزار کړه

د شپانه غزل ته ګوره د شپیلو سره راځه

مرغلره بابی

مرغلره بابۍ دعبدالرحمن بابی لور او د حاجي غلام حیدر بابي لمسۍ ده په ۱۳۶۳ لمریز کال دقندهار ښار په څلورمه ناحیه په یوه درنه روڼ انده او دینداره کورنۍ کې زېږېدلې ده

له دولسم ټولګې پورې یې زده کړې یې د زرغونې انا عالي لېسې کې کړې دي.

مرغلره بابۍ دیوه داسې منورخاندان دکاله څراغ ده چې ستر څښتن تعالی یې د هر چا نه په برخه کوي ، له نیکه رانیولې ، تر پلار، کاکا ګانو ، ورونو او خویندو پورې یې د کورنۍ ټول غړي د پوهې په ګاڼه پسوللي دي . نوموړې خپله هم د ښه استعداد او ورتیا څښتنه او هڅانده میرمن ده ، خو خدای (ج) بیا خپلې کورنۍ تر اکثره برخې پر دې زیاته لورینه کړې دا څکه چې دشعر لیکلو روانه او څپانده طبعه یې ور په‌الۍ کړې ده.

د اغلې بابۍ شعرد دې دهغه دروني سوځند او خوږمن احساس تر ټولو ښه هنداره او نماینده دی ، کوم چې ددې هیواد د هر رښتیني زوی په سینه کې د یوې څړیکې په‌دود غځوني کوي.

زموږ ددې تاندې اغلې شاعرې شعرلکه څنګه چې ښایې دلطیفو او سپیڅلو ښځینه جذباتو دڅلولو یو غوره مظهر دی ، دا لږ لیکي خوبدیې نه لیکي، لږ سوچ وهي خو پرځای یې وهي ، لږ الهام مني مګر ښه یې مني او لنډ بیان کوي لیکن عجیب یې کوي.

دا چې ډېر څله خار دګل تر څنګ لټول کیږي همداسې د دې اغلې شاعرې هم ځای ځای داسې لوړې ژورې لرې چې باید صیقل شي او زه هیله من یم چې دا به په راتلونکې کې دخپل استعداد او شعري لورې ته د ځانګړې پاملرنې په مټ وتوانیږي چې زموږ دغریبې پښتنې ټولنې یوه نمونه ښځینه شاعره شي او دمونږ پښتو شاعرۍ کړۍ نوره هم پراخه کړي.

څلوریځه

بلبلان په مسیدو دي

ګلان ټول په غوړیدو دي

لاله فرش سپیره بیدیا کړه

وریځې هم په اوریدو دي

ټپي زړګی

ټپي زړګی مې د کتلو نه دی

پوښتئ یې مه د جوړیدلو نه دی

د ارزو ډکه دا دهیلو دنیا

نوریې و زغم ته دي نو پاته څه بیا

نه یې کتلي نه لیدلي دي څه

نه یې وګوتو ته لویدلي دي څه

نو ځکه دا زړه د کتلو نه دی

بابې ! هغه د رغیدلو نه دی

غزل

څومره مزه چې په کارونوکې ده
کړي يې وجودوس په لاسونوکې ده
دژوند داستان مې بې مزه شوراته
چې کله هېر، کله يادونوکې ده
زه چې دژوند ترخه کيسه ليکه مه
داهسک همت په قلمونوکې ده
زه خودا وايمه خپل ځان سره تل
دغم ټاټوبی خوپه زړونوکې ده
چې راته يادشي دژوند توري تياري
بيا مې تصل په دې بيتونوکې ده
څه له ليمو مې رابهيږي اوښکې
لکه باران په آسمانونوکې ده
له ډيرغمو مې اوس ټپي شو زړګی
ځکه مې درد په پرهارو نو کې ده
که موپکاروي د مژګان غزلې
په پاڼې، پاڼې کتابونو کې ده

مسکان خوناني الفت

مسکان خوناني الفت د محمد ایوب لورد محمد یوسف لمسۍ ده په ۱۳۶۲ لمریز کال هلمند ولایت د ګرشک په ولسوالۍ کې زېږېدلې ده اصلي ځای یې د قندهار ولایت دی.

لومړنۍ زده کړې یې تر پنځم ټولګي پورې د کوټې ښارکي ترسره کړي ،منځنۍ زده کړې یې د هلمند ولایت په لوی آدې ښوونځي کې کړي او دولسم ټولګی یې د کندهار ولایت په عالي دارالمعلمین کې لوستی او دهمدې علمي موسسې دفزیک څانګې په دیارلسم ټولګي کې پرزده کړه بوخته ده.

ځینې مفاهیم داسې دي چې که انسان هرڅومره پرې وغږېږي بیا هم د معنا سمندر نه پای کیږي په هره ټولنه کې شاعره پوړۍ) طبقه) ډېره وینبه پیږندل شوې ده ، دا ځکه چې دوی ته د خپلې اجتماع نبض معلوم وي ، ترښه د ښه پیغام وړاندې کولو په هڅه کې وي او تل زیار باسي چې د انسانیت پرګټه وینا وکړي دوی مدام ژور او ستر مفاهیم په خپلو شعرونو کې رانغاړي ، په دوی کې تر ټولو ډېرې نمرې هغه کس وړي چې عاطفه یې د ډېرلوړ خیال په وزرونو الوت کوي او مینې ته سر ټیټ کړی وی اغلې مسکان داسې یوه شاعره ده چې په کلام کې یې د مینې خوږ نسیم نږدې تر چا ډېر لګیږي.

ځینې شعر د پیغام لیږدونې جوګه ګڼي او ځینې بیا دې عقیدې ته د شعر د توهین په ستر ګه ګوري ، د لومړۍ ډلې په اند زموږ د دغې تنکۍ شاعرې شعر د انسانیت لپاره دی ، د بشریت لپاره دیاو د یوه داسې انسان د احساس ژبه ده چې په ډېر کړیدلي قوم کې اوسیږي ، نو ځکه یې پیغام هم خورا ستر او اوچت دی له لاندني آزاد کلام څخه مالومیږي چې نوموړې خپل عاطفي غږ په څومره غوره انداز بیانولای شي ، نوموړې په پابنده شاعرۍ کې هم تر چا پاتې نه ده او یوه نیمه ادبي ټوټه هم لیکي ، لنډه دا چې د اغلې مسکان هنر د دې تر تنکي ژوند ډېر مشر او پوخ دی چې په لا پاملرنه او ریاضت یې د نور ښه کیدو هیله هم شته.

دا یې هم د شعرونو نمونه:

د سوال ځواب

د ژوندون له احساس پرته

دلته زورو واکداري ده

چې دنیا وه تیره شوې

انصافونه تښتیدلي

تیر دم پرهغه لاره

نو غمونه و شرونه

بې پروا وه تیره شوې

هره ورځ په ورځ رازیږي

یو تیاره وه غالمغال و

قافلې د بې احساسو

زه هم هیڅ نه پوهیدمه

د محشر ولورته لیږدي

هر وګړي به ژړله

هرچا ځان جلا جلا کړ

د هرچانه خندا هیره

د هر چا غوښتنې نوري

بس ښکاره راته رڼا شوه

پوهان هم دي سر بداله

دهغې رڼا پر لورې

ځينې ورکې لارې نورې

په قدم قدم ورتلمه

دا دی ستا دسوال ځواب

په کراره ورنږدې شوم

ښکلې لار ښه د کتاب

يو خاموش سلام مې وکړ

خو زه دومره درته وايم

څنې ومې پوښتل ولې ؟

مينه ژوند مينه بقا ده

دغه څه شور و غوغا ده

د دغې مينې لپاره

هغه وويل: ته راشه

پيدا شوې دا دنيا ده

ننږدې کښينه و ما ته

پاکه مينه په دنيا ده

هغه وويل ته ولې

تر دنيا هم ګرانبها ده

نن پوښتې دغه سوالونه

دا دميني په لفظو يې

ولې نن سپړې ته ښکلي

احساسونه را ژوندي کړل

په تيره تيغ ځيګرونه

خونابي الفت اوس پوه شوم

دغه شور و غوغاګانې

چې د سوال ځواب مې دا و:

دا شرونه و قتلونه

مينه مينه همدردي ده

د دنيا دا زنده ګي ده

معصومه مینه

معصومه مینه منګل د محمد ګلاب لور په ۱۳۶۳ لمریز کال کې د پکتیا ولایت د ځمکنیو په ولسوالۍ کې زیږیدلې، لومړنۍ زده کړې یې په سیمه کې کړې دي او وروسته بیا په ۱۳۸۲ لمریز کال کې د کابل ښار د احمد شاه بابا په مینه کې له دولسم ټولګي څخه فارغه او د کانکور په ازموینه کې یې ګډون ونه شو کړی او اوس د برتانیې هېواد د لندن په ښار کې د خپل د ژوند له ملګري اجمل منګل سره ژوند کوي.
معصومه مینه یو ځوی لري چې ایمل نومېږي.

دا هم داغلې معصومې مینې د شعر نمونه:

غزل

ګلابي سترګې ها رنګین ښکلي زلفان اوس نشته
هر څه بدل دي زمونږ بڼ کې هم ګلان اوس نشته

د بېلتانه څپېره تل زمونږ په مخ راپورې
له بد بدترۍ دا سې درد لره درمان اوس نشته

ډېرې ووا ورېدې هر څه کنډوالي شوه پاتې
چې مو ساحل ته کړي روان دا سې انسان اوس نشته

سپېره مخونه و چې شونډې وچکالي ښکاري اوس
چې شینکي باغ مو بیاوادان نشته باران اوس نشته

زمونږ کلي مينه نه پيژني دارلري او تارکوي پرې

چې سر کړي ښکته وکړي سوچ داسې ګړېوان اوس نشته

نشته خواخوږی ددې خاورې چې سمسورېې ويني

ښه وايم نشته داسې هيله يې ارمان اوس نشته

دکنډوالو هېوادکې (مينه) آبادي غواړي تل

نشته چې خوښ دروميي دوران نشته کاروان اوس نشته

غزل

له بېلتانه ډېره ببرېږم هېڅ دې زنګ نه راځي

له دينه نه چې څوک دې مړګړي خيال د جنګ نه راځي

همېش خماره يم ،نشه يم ، په ځان نه پوهېږم

مينه کې تاباندې ډاډه يم بوي د بنګ نه راځي

چې رانه تاورانه لوګی اورانه ګردوګرځي

حالات بد ل ځمالالی ځماپتنګ نه راځي

زمونږه کلی کور قانون لري دستور نومېږي

چې په دارنه شي موکوځې ته لالی د ننګ نه راځي

سندرې بل ډول غږېږي نوم دغم غږوي

ډېرشوه ناخوالې اودردونه ،خوږ آهنګ نه راځي

خلک ولس هم ټول پرې خوښ دي زه خوبدنه وايم

ټول ورته غوږدي هېڅ باتورموورته تنګ نه راځي

پښتنو کلتوربډای ، دوداود ستوربډای دی

ځکه اوس (مينه) مينه نه کوي په ننګ نه راځي

ملالۍ همدم

ملالۍ همدم داروانښاد اخترمحمد محمدزايي لوراودعبدالودود لمسۍ ده. په ۱۳۲۹ لمريزکال دقندهار ولايت په شپږمه ناحيه کې زېږېدلې ده. اغلې همدم دقندهار ښار دزرغونې انا عالي لېسې فارغه څخه فارغه ده او نېږدې اوه کاله کېږي چې شعر ليکي. د ملالۍ همدم احساسات او عواطف د ښځينه قشر د يوې نماينده شاعرې په توګه د خپل ولس قام او وطن زخمي- زخمي کرېږو پر آرامه نه دي پرې ايښي ، بلکې لاترډېرو يې زياته دا ځورولې او کړولې ده.

د خپلې پورتنۍ يادونې زيات مې دا وړاندې کولای شم چې تر ډېرو هلو ځلو وروسته چې مې کله له دې خور څخه ژوند ليک ترلاسه کړ بيا چې مې هر څه وکړل له لاندنې دردمن او فريادي شعر پرته بل څه راونه سپارل دا چې له دې کار څخه به يې موخه څه وه ، دا پوهېږې مګر تر کومه ځايه چې زما له برداشت سره تړلې ده زه فکر کوم چې زموږ نوموړې تنکۍ شاعرې به غوښتل د خپل دغه يوازيني له درده ډکه کلام په واسطه ستر ګور دخپل ملت او ولس هغه حساس او د ژړا وړ موقعيت ته متوجه کړې ، کوم چې نن پکې قرار لري.

داهم داغلې دشعرونونمونه:

افسانه

زه له غمه زيږنده يم

زه د شمعې پروانه يم

زه فرياد ديتيم زړونو

زه د اوښکو سلسله يم

زه دسترې ژوندون خواکې

يو لاروركې قافله يم

تورو شپو سره ملګرې

د خیالاتو ننداره یم

زه همدمه ځکه ژاړم

د زخمي زړه افسانه یم

مینه منګل

ماشومتوب

ماشومتوب وو لېونتوب وو

څه ښایسته دمینې ژوند وو

مور به مونږ ته افسانې ویلې

ځه ښا یسته ښایسته کېسې ویلې

هیڅ خبر له دنیا نه وو

د خوبونو پشان خوب وو

چې هر وخت راته یادیږي

زړه زما بس ډیر خوږیږي

هغه ژوند نه پیدا کیږي

د خوندونو یو ژوندون وو

۲۴/۱/۲۰۰۹

گلاب

ته خوگل دگل گلاب یې

ته گلاب د گلستا ن یې

ته ښکلا ته مې ارمان یې

ته ښایسته د گل پشان یې

ژوندون گران دی د بېلتانه

بس دوزخ دی بېلتا نه

تا کې څومره چې وفاده

بس همدومره هم ښکلا ده

ته سپوږمۍ دڅوارلسمې

ته ښایسته دټول جهان یې

ته بس وخانده یو ځلې

ته مې ځان ته مې جانان یې

ته زما دژوند ارمان یې

ته مې مینه ته الفت یې

ته ټپه یې ته سندره

بس زه تانه مروره

مینه تاغواړي جانانه

ستا وفا غواړي جانانه

زړګي زما خوګيګي

بيا هېڅ نه قراريګي

زخمي مې ټول وجود شو

دوانه پيدا کېګي

احساس مې مړاوي کېګي

د ګل پشان تازه وم

خزان پرما وريګي

ګنامي څه وه خداى

د غم باران وريګي

زه تل دارېبنتيا وايم

چې تل نه پيانيګي

مینه صابر وردګ

مینه صابر وردګ د استاذ ګل جان صابر لور د میدان وردګو ولایت د سید آباد ولسوالۍ کې په یوه درنه روڼ اندو او درنه کورنۍ کې زیږېدلې ده. مینه صابر اوس مهال د کابل په ښار کې او سیږي او د ښوونځي زده کوونکې ده.

دا هم د اغلې صابر وردګ د شعر نمونه:

ملي یوالی غواړو مینه غواړو

خوښي موسکا مو ښه حسینه غواړو

جنګه نامراده نور دې نه شو زغمي

دنیا د سولې ګلورینه غواړو

خالقه خدایه دعا مو ته و منه

وروروڼي غواړو بهارونه غواړو

د ژوند خزان مو چې پرې پای ته رسي

اغزنو لارو کې ګلونه غواړو

چې هر قدم مو وي د سولې په لور

له هر افغان داسې قولونه غواړو

چې بې شعاروي د ورورولی او یوالي

له هره خوا داسې غږونه غواړو

سپین او خیبر مې نن ناري وهي بیا

وایي جنګ نه غواړو خیرونه غواړو

(مینې) ژوندون مو تور له غمه ستړی

نور له تقدیر نه خوښ وختونه غواړو

غزل

دلته د ګلو ښایست هم په بدرنګیو ستایي

دلته سپرلو ته هم همیش د بیرته تللو وایي

دلته هیڅوک دیوه اوبل په قدر نه پوهیږي

دلته غمونه هم په ډول دول سندرو وایي

دلته انسان د انسانیت په کړلو نه پوهیږي

دلته ډیر ښه په ډیرو بدو بدو خبرو وایي

دلته په زړه کې صرف کینه ده مینه نه ښکاریږي

دلته په ورایه یو اوبل په بدو کړلو ستایي

دلته کښتونه د نفرت دي چې ریبښي وباسی

دلته د مینې او انسانیت د بندولو وایي

دلته انسان نه ولاهی چې ځناور جوړشوی

دلته بد فکر بد وجدان تل د وژلو وایي

دلته دروا غ دي هیڅ ارزښت ریښتیا ته نه ورکوي

دلته ریښتینو ته د خولو د پټولو وایي

(مینی) دوزخ دي دا محل او پکي سوزو همیش

دلته تیاري دي د رڼا و ګولیدلو وایي

غزل

زړه مې د ښکلې بڼ ګلان غواړي

خيال مې بيا مينه او جانان غواړي

ژوبل احساس مې بيا چغارې وهي

د خپل رويبار له خولې پيغام غواړي

ناسوري زخم مې بيا ځړيکې کوي

دغه خپل درد ته يو درمان غواړي

د ژوند سپوږمۍ ده په پټ مخ ناسته

ځان ته يو شين ښکلی آسمان غواړي

د ژوند سپرلی مې ګيلمند غوندې دی

له مانه ښکلی ګلستان غواړي

د خلوت شمعه مې رڼا وې نه کړي

شاو خواته ښکلي پتنګان غواړي

خپل پيغلتوب مې هم خپه رانه

له ما بنګړي او يو پيزوان غواړي

پښتون ښايست مې ګنهګاره بولي

په رنجو تور رانه چشمان غواړي

(ميني) د ژوند لارې اغزو نيولې

رانه د ګلو يو کاروان غواړي

مسکه شو مه

ته مې د خيال په اند يښنه کې راغلې

زه درته مسکه شو مه ومې خندل

خو ته يې واکه رانه تير شولې

زه خوله دې نه خبره نه وم ګرانه

چې ته به زما د خيال نړۍ نړوې

زما د هيلو هغه ښکلې نړۍ

چې ما خوبونه پکې ډير ليدلي

ستا ښکلي حسن ته مې

پکې ښايسته ښايسته غزل ليکلي

او ستا د مينې په ښايسته باغ کې مې

ښکلي ګلونه په هر رنګ کرلي

ستا د راتلو لپاره

ټولو کوڅوکې مې ګلان شيندلي

که زه خبره وی چې

ته به زما دغه نړۍ نړوي

ماته به يو نظر رينبتيا نه کوي

نو ما به دا خوبونه ولې کوي

دا ستا لپاره به مې دا فکرونه ولې کول

او خپل زړګي کې به مې ستا يادونه ولې ساتل

زه خوله دې خبره نه وم ګرانه

ځکه نو نن د دې افسوز کومه

چې به مې ولې تا سره مينه کوه

غزل

راشه دې زخمي زړه ته درمان مې شه

وکړه لږ نظر ښکلی جانان مې شه

بيا نن را لويدلی په تيارو کې يم

ومې ځلوه ښکل آسمان مې شه

مه ځه رانه ما يوازې مه پريږده

کښينه څنګ ته ګله او روغ ځان مې شه

ډيره موده وروسته مې موندلې يې

رامې شه لاسو ته ښکلی جام مې شه

مړاوې غوټۍ باد راغورځولې يم

پورته مې کړه ګل مې کړه باغبان مې شه

ځان او جهان دواړه مې ورک کړي دي

مخې ته مې کښينه او جهان مې شه

(مينه) دې چې تل په لوستلو خوښه شي

داسې د ښه ژوند داستان مې شه

اې زما ښکلې ځانګې

اې د ښايست پرښتې

اې د ګلونو شازادګۍ

اې زما د هيلو ځانګې

ته رانه چيرته لاړې

زه دې يوازې پريښودم

سترګې دې پټې کړلې

ما ويل په خوب ويده يې

ګوندې راويښه به شې

خو دا زړه نه منله

او نه مې فکر کړای شوای

چې ته تنکۍ لښته به

د هيلو ډک زړه سره

او په دې ځوانه ځوانۍ

خاورو ته غيږ ورکوې

زما له غيږې نه به

د هميشه لپاره

په اوږده مزل لاړه شې

نه دې اواز اورمه

اې ! د شمشاد بلبلې

پوهېږم بيا نه وايې!

ما ته په خپله ژبه

چې دې ما ښام په خير

درپسې وژړېدم

خو راستنه نه شولې

اې زما ځواني مرګې ځانګې

اې زما شهيدې ځانګې

اې زما ګرانې ځانګې

الله دې درکړي جنت

هيڅ به دې هېره نه کړم

تل مې په ياد کې اوسې

اې ! زما ښکلې ځانګې

زما نازنينې ځانګې !!!

غزل

چې په سوله د چا جنګ دی بدل شوی

ګوره وخت يې هم په ښنګ دی بدل شوی

د باروتو د لوګو له تنفسه

د کابل دحورو رنګ دی بدل شوی

در پسې به د زيړي په رنځ اخته شم

داغ د زړه مې نور په زنګ دی بدل شوی

د شپيلۍ غږ د شپې نه اورم په خوب کې

له زيارت نه جوړ ملنګ دی بدل شوی

زورور شوې چې په زوره ديدن غواړې ؟

که انداز دې دقلنګ دی بدل شوی ؟

ته به څه کوې د تورو په خرپا کې ؟

چې زما مخ کې دې رنګ دی بدل شوی

دغزل په سمندر مې طوفان ګډ دی

هريو موج يې په غور ځنګ دی بدل شوی

نظیفه شاه

نظیفه شاه د میرآغا لور د اکرم شاه لمسۍ چې په ۱۳۶۸ کال د پاکستان د کراچۍ په ښار کې زیږیدلې او پلرنی ځای یې د کندهار نوی ښار دی ، تر ۱۵ ټولګي ورسته کندهارته راستنه شوله او د ۱۳۸۴ مال راپدې خوا یې په کندهار کې له یوه سیمیز تلویزیون او رادیو سره په کار پیل وکړ په دغه اداره کې یې د ښځو د خپرونې د پرودیوسرۍ په توګه دنده سرته رسولې ، او د هغه تر څنګ یې له نړیوالې راډیو بي بي سي سره په کار پیل وکړ د ۱۳۸۳ راهیسې یې دلنډو کیسو او شعر لیکلو ته مخه کړیده چې ځینې لنډې کیسې او شعرونه یې په ځینو مجلو او ورځپاڼو کې چاپ شویدي.

لومړی شعر یې داوو:

خدایه چیرې به پیدا هغه جانان کړم

چې د سوي زړه حالت ورته بیان کړم

لا به څو د نفرتو دنیا کښې اوسم

چې مې یار رانه جدا دئ څوک د ځان کړم

تر وروستۍ سلګۍ به ستا مینه پالمه

زما ګرانه درسره دغه پیمان کړم

ما تاکلی ورته خپل ژوند نذرانه دی

ګل ځواني به تر ګلرنګه یار قربان کړم

چې زخمونه او دردونه یې راکړي

بس هغه زما طبیب دئ پرې درمان کړم

که څپو راوړي ښایسته د ساحل غیږ ته

په وصلت بې تنده ماته د هجران کړم

جانانه تاته وايم

تانه به هيروي هغه تير وختونه

تانه به هيروي هغه تير يادونه

ځکه خو تاته در ليږمه دغه ښوبيتونه

يو ښو دغم لفظونه

ګوره په ياد دې ښه دي

خوراته نه يې وايې

احساس دويرې کوې

يا خو د بل چا سره مينه کوې

يا خو دې مينه بازاري غونده ده

جانانه تاته وايم

درنه يوه هيله کوم

درته زاری کوم ژړا کومه

زه ستا دمينې اورسوځلې کړولې يمه

ګناه مې څه ده څه سزا را کوې

د جيلخانې په کتابونو کې دې نوم لټوم

ګوندې پيدا دې هغه ورک اسم کړم

اوس را نه هيرې دې ستا ښکلې سترګې

ستا هغه تورې مرمرينې سترګې

د سر خیرات د پښو دې خاورې شمه

له تانه جاراو چې لوګې لوګې سم

وایم دا روح مې ته ژوندون مې ته یې

خو کاش چې تا هم ګرانه زما په شانې

له مینې ډک زړګی لرلای اشنا

بیا به مې ولې ژوند غمونو کې وای

بیا به مې ولې ژوند غمونو کې وای

وحیده وردګ

وحیده وردګ دعبدالباقي لور پر ۱۳۵۹ لمریز کال دمیدان وردګو ولایت دچک ولسوالۍ په یوه پوهه پالونکې کورنۍ کې زیږیدلې ده . په قام کرلانۍ وردګه ده. زده کړې یې په خصوصي ډول په کور کې له خپلې نیا ، نیکه او کورنۍ له مشرانو کړې دي. دپښتو ژبې دمشهورو لیکوالانو کیسې ، ناولونه ، ډرامې ، داستانونه او شعرونه یې لوستي، له هغویې الهام اخستی او خپل قلم یې هم پدې ډګر کې کارولی او په شعر او نثر کې یې دخپل ولس دردونه ، غوښتنې ، دودونه او ....

منعکس کړي دي لنډې کېسې او شعرونه یې په ګوربت ، هیله او ګودر مجلو کې راغلې. په شعر کې یې له پښتون ولس سره مینه ښکارې.

همدا ډول له دوه زره دریم کال راهیسې دګودرپه مجله کې استازې پاتې شوې ده.

دا هم داغلې وحیدې وردګ دشعربیلګه:

پښتني مينه

رڼا به کله سپين سحرشي زموږ

پرخواره برخه مو تياري خورې دي

خوشالي نشته ده زمونږپه برخه

څه توپاني ورځې او شپې خورې دي

دچا په برخه کې خيمې نشته دي

دچا په برخه ښې بنګلې خورې دي

له چا نه چاته به ژړېږمه زه

دا پښتنې مينې ويدې خورې دي

زموږ په وينو هر څوک لوبې کوي

په هر طرف مو دښتې سرې خورې دي

موږه چې لاړو دڼا په لوري

دهغه ځای د بوي هم مړې خورې دي

پښتونه پاڅه سر را پورته کړه لږ

په قام مو سختې ورځې شپې خورې دي

نفیسه کوچۍ

نفیسه کوچۍ دلغمان ولایت دعمرزیو ولسوالي دشکراباد کلي. په ۱۳۳۵ ل کال په کابل کې په یوه منوره کورنۍ کې زیږیدلي ده . دښونځي له وختونو د شعر سره مینه لري د اوسني شعرونو انګیزه یې له هیواد څخه هجرت او د افغانستان د مظلومو خلکو او په تیره بیا د ښځو او ماشومانو ناوړه حالت دی.

زده کړي یې دننګرهارالایي لیسه ، دکابل زرغوني لیسه ، دادبیاتو او بشري علومو پوهنځی.

دنده یې دافغانستان رادیو تلویزیون،دښووني او روزنې وزارت، اوخه لنډه موده یې د یونیسف سره دښځو دسواد زده کړې په برخه کې او بیا د لوړو او مسلکي تحصیلاتو په وزارت کې کار کړی. د ۱۳۶۰ نه تر۱۳۷۲ کال پورې د جمهوریت په مسلکي لیسه کې ښوونکې وه.

له ۱۹۹۴ کال راهیسې د اتریش په هیواد کې اوسیږي. دغه راز یې ځینې خپرونو ته لیکنې هم لیکې او د انټرنیټ په ځینو پاڼو کې یې شعرونه هم خپاره شوي دي.

ډیرغزلونه او سپین شعرونه یې لیکلي دي.

دا هم داغلې کوچۍ دشعرونو بېلګه:

اسیر زړه

یو زړه دی غمجن شوی په ګوګل ایسار شوی

د تیښتې لاره یې نشته په مورچل کې ایسار شوی

دسرو شونډو خوناب نه یې پیاله کړه خپله ډکه

رندانو سره مست شو په محفل کې ایسار شوی

د غم کاروان نه بیل شو اوس یې لاره نا معلومه

سینې قفس نه والوت خو ځنګل کې ایسار شوی

بې تاب شو په ټوپو شو د (کوچۍ) یوې مسکا ته

د زلفو کړۍ تاو شوې په اوربل کې ایسار شوی

غزل

چیرته رانه درومي راشه زما د سینې هار شه

لاس په لاس کې راکړه د ستي زړګي قرار شه

نن چې مو د بخت ستوري اسمان کې ځلیدلي دي

زه به د تا شمه ، ته پتنګ د دې مزار شه

مه ځه ما د غم غولي ته بیا یواځې مه پریږده

سترګو ته دې وایه چې مړې په دې دیدار شه

زه که درنه لاړم بیا به ورکه (کوچۍ) ورکه شي

بیا مې جنازې پسې روان غمجن سوګوار شه

ارمان

غوړ شی ورته واوري دغه ده د پردیسو کیسه

شوه د خاورو لاندې پخوانۍ د معشوقو کیسه

خلک بدل ، کور بدل ، مینه هم بدله شوه

زخم ناسور شو ، شوه اوږده دا دغمو کیسه

چا به په خلوت کې خپل معبود سره خبرې کړې

نه هغه زاهد شته ، نه تقوې نه د سجدو کیسه

څوک مست په سرو میبو چا د زهرو کنډولې څښلې

دواړه دې بې خوده هیروي خپلو دردو کیسه

کله د جونګړې او مات کټ راته ارمان راشي

بس ده !(کوچۍ) هیره کړه د خپلو ارمانو کیسه

تیږه

زه د دریاب منځ کې پرته تیږه یم

د زمانې د بد لولونو حال له ما وپوښتئ

ماته معلوم دي کوم چې تا لیدلي نه دي یاره

د دریابو د طوفانو کیسې زما زړه کې دي

د زمانې د بدختیو داستانونه غواړې

که د سکوت که د لذت د شیبو؟

راشه زما ترخنګ دیره شه یاره

دتورې شپې دظالمانه تورتم

دشین سهار د ترنم غزلې

د لمرزرینو پلوشې او وړانګو

دنیکمرغۍ د سباوون افسانې

یوه یوه به درته زه ووایم

زه بې پخپله لمسوم ، هم بې په سترګو وینم

دا طوفانونه ، سیلابونه

لکه زما په خیر تا هم ورکولې نه شي

زه نه له شپې ویریږم

نه له تورتمه ځینې

ډیرې پیړې مې د دریاب څپو کې

د سیلاوو موجو کې

د یو سکوت او ارامتیا سره

د سیند په غیږ کې تیر کړل

یاره بې صبره نه شې

پام کړه بې واره نه شې

سینه زما په شان پراخه ساته

د طوفانو عمر ډیر لنډ تیریږي

ستا ارامتیا او درنښت

ددې څپو په منځ کې ستا د پایښت نخښه ده

پام وکړه له تیارو مه ویریږه

صبر وکړه

هرې تیارې پسې رڼا راځي

د تا د هیلو دنیاګۍ به هم روښانه شي

د ارمانو ګل به دې وغوړیږي

ما هیره نه کړې یاره

زه د دریاب منځ کې پرته تیره یم

یو نصیحت مې له غوږ مه وباسه

ستا متانت او درنښت ددې څپو په منځ کې

ستا د پایښت نخښه ده

د نارنج ګل ته

اې د نارنج ګله ستا د کومې ورځې وو ایم

ستا د ګل غوټۍ ، که سپړیدو که ښکلا وستایم

تا سپیره ډاګونه ننګرهار کې معطر کړي دي

تا په خپل ښایست شینکي باغونه بهتر کړي دي

ستا هره غوټۍ له ملغلرې ارزښتناکه ده

مسته شي خندا کوي خندا کې خپله بې باکه ده

شنې ونې ښایسته شي چې امیل یې سپین په غاړه شي

وخوځي نسیم د بڼ ولورې ته په لاره شي

بیا په پستو ګوتو ناز ورکئ د ونو څانګو ته

ورو ورو بې راسپړي خندوي بې د ګل پاڼو ته

ستا کوچې لوګۍ شه ، د جنت د خیالو دنیا

سارې دې بل نشته خدای راکړې د عطرو دنیا

ژوند دې ابدي شه نیکنامي د ننګرهار بې ته

ورښمینه سعادت

ورښمینه سعادت د خوازک احمدزی لور په ۱۳۶۷ لمریزکال د پکتیاولایت کې په یوه درنه او روڼ انده کورنۍ کې زېږېدلې لومړنۍ زده کړې یې په سیمه کې کړي او وروسته بیا د کابل ښار د عبدالقاسم فردوسي له عالي لېسې څخه فارغه شوې ده.

اغلې سعادت اوس مهال د کاردان په نامه په یوه خصوصي پوهنتون کې زده کړې کوي او ورسره په خواکې د شمشاد ټلویزیون سره همکاره ده .سعادت له کوچنوالي څخه د شعر له د کلیمه کولو سره مینه لرله او څه موده کېږي چې له شعرلیکلو او لیکوالۍ سره یې هم مینه پیدا شوې ده.

داهم د اغلې سعادت د شعر نمونه:

د پلار ننبه

کله چې مې یادیږي زړه مې ورپسې دردکوي

کله چې مې تصویر ته هغه شیبې راځي

پام یوې اوبلې خواته اړوم نه مې هیریږئ

باربار مې هغه تصویرهغه شیبې ځوروي

زړه مې غواړي په چغو چغو وژاړم

خو چاته وژاړم

چاته مې د زړه داغونه وښیم

دلته هیڅوک زما ژړانه اوري

څوک مې ګیلو ته غوږ نږدي

خدایه څه وکړم

رانه د پلار ننبه مه اخلي

خدایه څه وکړم

چاته ووایم چې زړه مې وپسې درد کوي

زړه مې تنګ دی

خدایه څه وکړم زړه مې تنګ دی

دا دنیا راته تنګه ښکاري

زړه مې غواړي د خاورپه تل کې ارام وکړم

دا فاني دنیا بقانه لري

زړه مې غواړي سترګې پنا کړم

چې په ژوند مې نګري پوښتنه

پس له مرګه مې په ډیران واچوئ

خدایه څه وکړم زړه مې تنګ دی

ورږمه سبا عامر

غزل

تورو تورو شپو سره مې وژړل
سپينو اننګو سره مې وژړل

ماته مې د ځان په خيربنکاره شو دوي
تږلوليونو سره مې وژړل

شابسې !پرواهم په ما نه کاندې
مينې په شيبو سره مې وژړل

هلته يو شپونکی په بم الوتی و
د نګو د نګو غرو سره مې وژړل

بل به د (سبا) په درشل ځنګه وي
خپلو انديښنو سره مې وژړل

ستا دپاره

شپه مې ورځ او ورځ مې شپه کړه ستا دپاره

ما دنيا ټوله خفه کړه ستا دپاره

چې تياره وه ته رڼا ته وې محتاجه

په ځان پورې لمبه کړه ستا دپاره

دبتانو عبادت نه مې توبه ده

خنګه ماته مې توبه کړه ستا دپاره

په دې هيله چې ته راشې زه به ګل شم

دازغو سره مې شپه کړه ستا دپاره

کوچۍ نه پرېږدې کېږدۍ دچا له پاره

ما هغه هم په ځان وکړه ستا دپاره

ته ګل چين وې په ګلانو باندې مور وې

ځان نه جوړه وږمه کړه ستا دپاره

ولوله تنها

ولوله تنها د میرآغا لور داکرم شاه لمسی چې په ۱۳۶۹ کال کې د پاکستان د کوټې په ښار کې زیږیدلې او پلارنی ځای یې د کندهار نوی ښار دی ، تر ۸ کلن مهاجرت وروسته کندهار ته را ستنه شوله او د ۱۳۸۴ کال را پدې خوایې په کندهار کې له یوه سیمیز تلویزیون او راډیو سره په کار پیل وکړ پدغه اداره کې یې بیلا بیلې دندې سرته ورسولې ، او له هغه وروسته یې په کندهار کې د پکتړ راډیو په نامه چې د افغانستان او پاکستان د پولې پورې سیمې پورې خپروني لري د خبریالۍ کار پیل وکړ ، او د ۱۳۸۴ کال راهیسې یې شعرونه ته مخه کړیده چې ډیر شعرونه یې په مجلو او ورځپاڼو کې چاپ شویدې .

په پیل کې یې ازاد شعرونه لیکل خو له هغه وروسته یې د غزل لیکلو ته هم مخه کړه چې دا یې هم د شعرونو نمونه:

اې یاره بختوره

سحرګاه وه ښکلې ګله

زینتې ښکلې ګلان به هرې خوا ډالۍ کیدله

اوس هغه بهار خزان شو چې ژوندون د مینې نشته

هغه مینه نور هیریږي چې په زړو کې اوسیدله

اې تنها دا درته وایم د ګلونو مینه مه کړه

دا ګلونه بې وفا دي تیروتلې یې ته څله ؟

غزل

د ژوند هره شیبه کې له ارمان سره میلمه یم

په توره شپه کې ګوره له ارمان سره میلمه یم

شپه تېوله د غمیو یو روښانه شپه کې جوړه

هر وخت نه وي هنداره له خفګان سره میلمه یم

بې صبره یو ماشومه غوندې خپلې اوښکې توی کړم

د سترې ژوندون خوا کې له خزان سره میلمه یم

اغزو لاره نیولې چې په کومه لار به ځمه

جانان مې قهرجن دی له زندان سره میلمه یم

همدلته اوښکې ، اوښکې خیرې خیرې ګریوانونه

د ښکلو سترګو خوا کې له زمان سره میلمه یم

سپیره ، سپیره کورونه تل مې زړه را سوځوینه

د ګړوبو خونو منځ کې له توپان سره میلمه یم

په زړه مې نورې نورې ولولې را پاروینه

په سیمه د نغمو کې له داستان سره میلمه یم

ویدا حافظ

ویدا حافظ د اسدالله حافظ لور چې په ۱۳۷۴ کال کې په کابل کې زیږیدلې په اصل کې د ننګرهار ولایت دچپرهاردولسولۍ ده . ویدا حافظ له ماشومتوب څخه یې شعر او شاعرۍ سره مینه درلوده.

داهم داغلې ویدا حافظ د شعر نمونه:

دې ژوند بهیر

ما ویل ژوند به وي خوږه هره شیبه

په ژوندون کې به غم نوي هیڅ لحظه

ژوند به تیر شي په خوښۍ په خوشالۍ

پوهه نه ؤم چې به داوي یو دوکه

ژوند مې تیر شو په غمونو په دردونو

نه مې دادنیا ګټلې نه هغه

نن سبا روان رحلت کړم له له دنیا

نه پوهیږم څه حشرته کړم توښه

اې زما سپیڅلی خدایه لویه ربه

تاته څنګه په څه شان کړمه توبه

مینه څه ده

نن په غوږمې څه اوازدي

داد مینې څه اندازدي

پرې دنیا ده ښکلي ښکلي

داد عشق څه اغازدی

چې ژوند ون ته خوندوربښي

پاکه مینه یو هرازدی

نن په زړه مې چې وریږي

دچا مینه دچاناز دی

مینه ژوند ته که دعاوي

نور پر ټولوسر فرازدی

خدایه دټولو چاره سازدی

ویدا نوې شاعري کړي

دایې اول نوئ پرواز دی